

زبان و ادبیات فارسی (عمومی)

تحلیل درس

سؤالات درس زبان و ادبیات فارسی در آزمون ۹۹ رشته انسانی، از نظر ترتیب و چیدمان سؤالات، با آزمون ۹۸ کمی متفاوت است. در آزمون امسال، از هر یک از مباحث مورد نظر یعنی «واژگان، املا، حفظ شعر و عبارت درسی، آرایه‌های ادبی، زبان فارسی، مفهوم و قرابت معنایی» به ترتیب «۳، ۱، ۴، ۵ و ۹» سؤال مطرح شده است؛ برخلاف آزمون سال گذشته که مباحث اصلی سؤالی شامل «واژگان، املا، تاریخ ادبیات، آرایه‌های ادبی، زبان فارسی، مفهوم و قرابت معنایی» بود و به هر کدام از این مباحث شش‌گانه نیز، به ترتیب «۳، ۱، ۴، ۵ و ۹» سؤال اختصاص داشت. از نظر تیپ‌بندی و گونه‌های سؤالی، به‌ویژه در مبحث واژگان (معنی واژه)، سومین سؤال دارای ساختار جدید و سبک تازه‌ای است که در آزمون‌های سال‌های گذشته بدین شکل سابقه نداشته است. علاوه بر این، حذف سؤال مربوط به مبحث «تاریخ ادبیات» و در عوض، طرح سؤال از نام سراینده برخی ابیات مهم موجود در متن کتاب‌های درسی، به عنوان نوع تازه‌ای از سؤالات درس ادبیات، قابل توجه است. در سایر مباحث، ساختار جدید و قابل توجهی در سؤالات دیده نمی‌شود و سؤالات بر همان سبک و سیاق متداول در آزمون دوره‌های گذشته طرح شده است. از نظر سطح علمی، در میان سؤالات آزمون این دوره نیز - همچون آزمون انسانی در سال‌های گذشته - سؤالات چالش برانگیز و یا دارای غلط علمی دیده می‌شود؛ که از آن جمله است سؤال «۹» (مربوط به مبحث «آرایه‌های ادبی») - که البته شرح مفصل خطای علمی موجود در این سؤال، در ذیل پاسخ تشریحی آن آمده است -؛ علاوه بر این، طرح سؤال از نام سراینده ابیات موجود در متن کتاب درسی (سؤال «۷» - که از «کارگاه متن‌پژوهی» درس ۱۴ فارسی ۳ طرح شده -)، برخلاف اصول و موازین طرح سؤال در آزمون‌های سراسری بوده، مطمئناً به زعم نظر کارشناسان آموزشی، امری غیرمنطقی، بحث برانگیز و به شدت محل ایراد و درنگ است (!!!) و نمی‌تواند معیار و محک مناسبی جهت سنجش آموخته‌ها و دانسته‌های دانش‌آموزان آن هم در چنین رقابت مهم، حساس و سرنوشت‌ساز باشد. در مجموع، سؤالات آزمون این دوره را - علی‌رغم وجود برخی سؤالات ساده و متوسط - می‌توان سؤالاتی نسبتاً دشوار توصیف و ارزیابی کرد.

۱. گزینه «۲» معنی دقیق‌تر واژه‌ها: عرش: تخت پادشاه، سَریر، خیمه، سایبان / رُعب: ترس، هراس، دلپره / ملاک: اصل هر چیز، معیار، ابزار سنجش / دشنه: خنجر معنی واژه در سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: دژ: قلعه، حصار / هُزّا: صدا و غوغا، آواز مهیب / مقیاس: معیار، اندازه / درع: جامه جنگی که از حلقه‌های آهنی سازند؛ زره

گزینه «۳»: سَریر: تخت پادشاهی، اورنگ / مهیب: ترسناک، ترس‌آور، هولناک / معیار: مقیاس، اندازه / تیغ: شمشیر

گزینه «۴»: شرع: سایبان، خیمه / دمان: خروشنده، غزنده، مهیب، هولناک / سنجش: سنجیدن، قیاس (ترکیبی همه پایه‌ها) / معنی واژگان

۲. گزینه «۱» معنی درست واژه غلط: شایق: آرزومند، مشتاق معنی دقیق‌تر سایر واژه‌ها: صنف: نوع، گونه، گروه (جمع: اصناف) / گیوه: نوعی کفش، پای‌افزار

بررسی معنی دقیق‌تر واژه در سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: ریاست: بیرق، پرچم، درفش / سست‌عنصر: بی‌اراده، بی‌غیرت، کاهل / فایق: برگزیده، پیروز؛ برتر

گزینه «۳»: کافی: دانای کار، باکفایت / شائبه: شک و گمان / تمکن: توانگری، ثروت

گزینه «۴»: چابک، تند و فرز، چالاک / فراخ‌تر: آسوده‌تر، راحت‌تر / تعبیه کردن: قرار دادن، جاسازی کردن (فارسی ۲ / معنی واژگان)

۳. گزینه «۳» معنی درست و دقیق‌تر واژه‌ها: ارتفاع: محصول زمین‌های زراعتی / ارتفاع ولایت: عایدات و درآمدهای مملکت / محظور: مانع؛ مجازاً «گرفتاری و مشکل» [محظوظ: بهره‌ور] / هویدا: روشن، آشکار / واتر قیدن: تنزل کردن، پس‌روی کردن / کربت: غم و اندوه / حریف: (۱) دوست، همدم، همراه (۲) رقیب، هم‌اورد (فارسی ۳ / معنی واژگان)

۴. گزینه «۴» املائی درست واژه‌های غلط: ج: صواب ← ثواب: اجر، مزد، پاداش کار خوب و پسندیده در جهان آخرت (د) امارت ← عمارت: بنا کردن، آباد کردن، آبادانی؛ ساختمان

معنی واژه‌های مهم املائی در سایر موارد: الف: حَظّ: بهره، نصیب / ب: اعراض: روی گرداندن از کسی یا چیزی، روی گردانی / هوا: هوا و هوس، میل، اشتیاق (ترکیبی همه پایه‌ها) / املائی واژه

۵. گزینه «۲» املائی درست واژه‌های غلط: آقوز ← آغوز: اولین شیری که یک ماده به نوزادش می‌دهد. / مَطْع ← مَضغ: جویدن / عنبان ← اَنبان: کیسه‌ای بزرگ که از پوست دَبّاغی شده گوسفند درست می‌کنند؛ پوست گوسفندی که آن را درست و یک‌جا کنده باشند و در آن ماست و آب نگه دارند؛ مَشک، خبک / مفظون ← مفتون: مسحور، شیفته، مجذوب / سخن ← صحن: عرصه، محوطه، فضا، ساحت / مرفج ← مرفّه: راحت و آسوده / فرومایه‌گی ← فرومایگی: پستی، حقارت، سفلیگی / دُحل ← زُحل: کیوان (ترکیبی همه پایه‌ها) / املائی واژه

۶. گزینه «۱» املائی درست واژه‌های غلط: قلبات ← غَلَبات: جمع «غلبه»؛ چیرگی‌ها، چیره‌شدن‌ها، غلبه‌کردن‌ها / رقبات ← زَعَبات: جمع «رغبت»؛ رغبت‌ها، خواست‌ها (ترکیبی همه پایه‌ها) / املائی واژه

۷. گزینه «۴» سراینده ابیات سؤال: بیت «الف»: اسیری لاهیجی / بیت «ب»: فزخی سیستانی

توجه: ابیات موردنظر، از «کارگاه متن‌پژوهی» درس ۱۴ کتاب فارسی ۳ (دوازدهم) انتخاب شده و مورد سؤال قرار گرفته‌اند.

دقت کنیم! در طی چندین سال اخیر تاکنون، این نخستین بار است که در آزمون مربوط به درس ادبیات، سراینده یک بیت و یا نویسنده یک عبارت منتخب از متن کتاب‌های درسی ادبیات مورد سؤال قرار می‌گیرد. بی‌گمان طرح سؤالات این‌چنینی، به زعم کارشناسان آموزشی، به‌شدت محل بحث و ایراد بوده، معیار درست و مناسبی برای سنجش آموخته‌های دانش‌آموزان - آن هم در چنین رقابت مهم و آزمون سرنوشت‌ساز - به‌شمار نمی‌رود؛ چراکه در این صورت، دانش‌آموز ملزم به «حفظ کردن» تمامی ابیات و عبارات موجود در کتاب درسی و نیز «به‌خاطر سپردن» نام سراینده‌گان و نویسندگان آن‌ها می‌گردد که بی‌گمان کاری غیرمنطقی، عبث و زاید است. متأسفانه طراحان محترم سؤال، بدون در نظر گرفتن اصول و موازین در طرح سؤالات آزمون‌های سراسری، در آزمون امسال با حذف سؤال مربوط به مبحث «تاریخ ادبیات» و در عوض، جایگزین کردن چنین سؤالی - که می‌توان آن را سؤالی «مَن‌درآوردی» و «غیراصولی» قلمداد کرد - دانش‌آموزان را با چالش بسیار روبه‌رو ساخته‌اند که در نوع خود، جای بسی تأسف و تأمل دارد!!!

۸. گزینه «۳» (ج) تشبیه (اضافه تشبیهی): پیک نظر (مشبّه: نظر / مشبّه‌به: پیک) (د) مجاز: عالم: مجاز از اهل عالم، مردم جهان / ب) حُسن تعلیل: از نظر شاعر، دلیل ایجاد شدن شر و آشوب در جهان، کرشمه کردن معشوق است؛ یعنی معشوق با جمال و زیبایی خود دل‌جهانیان را ربوده و موجب فتنه و آشوب در جهان شده است!! / الف) ایهام: ۱- درست، دقیق ۲- اندازه (آرایه‌های ادبی)

۹. گزینه «۴»

دقت کنیم! گزینه «۴» را صرفاً بر مبنای نظر سازمان سنجش و طراح محترم به عنوان گزینه درست انتخاب کرده‌ایم؛ در حالی که گزینه «۱» نیز قطعاً می‌تواند پاسخ درست این سؤال باشد؛ زیرا در این گزینه اصلاً آرایه «استعاره» به کار نرفته است. به نظر می‌رسد که طراح محترم، به اشتباه به وجود آرایه «استعاره» در بیت قائل شده که جای تأسف و تأمل است!!! «اسرو بستان» در مصراع دوم، در معنای حقیقی خود به کار رفته و استعاره نیست؛ ضمن این‌که «شمشادِ بالا» نیز یک «اضافه تشبیهی» است. (مشبّه: بالا (قامت) / مشبّه‌به: شمشاد)

بررسی آرایه در گزینه‌ها: گزینه «۱»: استعاره: / ایهام: راستی را: ۱- به راستی، حقیقتاً ۲- از نظر راست و صاف بودن [قامت]، بلندقامتی و راستی گزینه «۲»: مجاز: خون: مجاز از «کشتن» (به علاقه لازمیه) / کنایه: «میان در بستن [به کاری]» / کنایه از «آماده شدن برای انجام کاری، مهیای کاری شدن» / گزینه «۳»: تشبیه: (۱) مهر رُخسار: اضافه تشبیهی (مشبّه: رُخسار / مشبّه‌به: مهر (خورشید)) (۲) مهر رُخسار تو همچو ماه چاره در کُنج ویران تافته است. (مشبّه: مهر رُخسار تو / مشبّه‌به: ماه چاره) / ادات تشبیه: همچو / وجه‌شبه: تافتن (تابیدن) / ایهام: مهر: (۱) مهربانی، محبت، عشق (۲) خورشید / گزینه «۴»: حُسن تعلیل: - این‌که رنجیدن یار از شاعر، موجب شود که چین و چروک بر خم ابروی یار پدیدار شود، دلیل ادبی برای یک موضوع و نهایتاً «حسن تعلیل» به شمار نمی‌رود؛ چراکه رنجش و ناراحتی، دلیل واقعی (و نه دلیل ادبی) برای افتادن چین و چروک بر ابروست. جناس ناقص: خطا، خُتا (آرایه‌های ادبی)

۱۰. گزینه «۲»: ایهام: مهر (در مصراع اول): (۱) مهربانی، عشق و محبت (۲) خورشید / تشبیه: (۱) مهر روی: اضافه تشبیهی (مشبّه: روی (چهره) / مشبّه‌به: مهر (خورشید)) (۲) به مهرش صادقی چون صبح (مشبّه: [تو] / مشبّه‌به: صبح / ادات تشبیه: چون / وجه‌شبه: صادق بودن در مهرورزی) / ایهام تناسب: مهر (در مصراع دوم): (۱) مهربانی، عشق و محبت (معنای اصلی) (۲) خورشید (معنای غیراصلی: تناسب با «صبح، آفاق») / مجاز: دم: مجاز از «سخن» (دم زدن: سخن گفتن) / سایر آرایه‌های بیت: استعاره: نسبت دادن ویژگی «صادق بودن در مهرورزی» به «صبح» (این‌که صبح بتواند مهر بورزد و در مهرورزی خود، صادق باشد)، استعارهٔ مکنیه و تشخیص است.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» به دلیل اشاره به آرایه‌های «حسن آمیزی، کنایه، حُسن تعلیل، جناس ناقص» غلط است. (آرایه‌های ادبی)

۱۱. گزینه «۴»: ایهام تناسب: (۱) عود: ۱- ماده‌ای خوش‌بو که از سوزاندن آن بوی خوش ایجاد می‌شود (معنای اصلی) ۲- نوعی ساز و آلت موسیقی (معنای غیراصلی: تناسب با «بربط، ساز») ۲- ساز: ۱- سازش، ساختن و کنار آمدن (معنای اصلی) ۲- ساز و آلت موسیقی (معنای غیراصلی: تناسب با «بربط، عود - در معنای نوعی ساز و آلت موسیقی -») / جناس ناقص اختلافی: ۱- می‌ساختم، می‌سوختم ۲- عود، بود ۳- سوز، ساز (آرایه‌های ادبی)

۱۲. گزینه «۳»: دوست پدرم این فضای معنوی را ... ترتیب داده بود: جمله سه‌جزئی با مفعول ← دوست پدرم: نهاد / این فضای معنوی: مفعول / ترتیب داده بود: فعل

بررسی اجزای جمله در سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: جمله سه‌جزئی با متمم ← دانشجویان تازه‌وارد: نهاد / وضعیت کنونی: متمم / کنار آمدند: فعل

گزینه «۲»: جمله سه‌جزئی با مفعول ← [من]: نهاد / شور و هیجان خاصی: مفعول / احساس می‌کردم: فعل

گزینه «۴»: جمله چهار جزئی با مفعول و مسند ← [من]: نهاد / همه‌چیز:

مفعول / مخفی: مسند / می‌کردم: فعل (دستور زبان فارسی / فارسی ۳ / درس ۷)

۱۳. گزینه «۱»: در این بیت، «۷» ترکیب اضافی به کار رفته است؛ به این ترتیب: «شعر حافظ، زمان آدم، باغ خُلد، دفتر نسرین، دفتر گل، زینت اوراق، اوراق دفتر». [آرا] در مصراع دوم، «را» ی فک اضافه است؛ بنابراین ترتیب اجزای جمله با توجه به «رای فک اضافه» چنین است: «دفتر نسرین و گل را زینت اوراق بود ← زینت اوراقی دفتر نسرین و گل بود»

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۲»: «۴» ترکیب اضافی: «دم صبح، صبح ازل، آخرِ شام، شام ابد»

گزینه «۳»: «۳» ترکیب اضافی: «رشتهٔ تسبیح، دستم (= دست من)، ساعدِ ساقی»

گزینه «۴»: «۵» ترکیب اضافی: «حُسن مهرویان، مهرویان مجلس، بحث ما، لطف طبع، خوبی اخلاق» (دستور زبان فارسی / فارسی ۲ / درس ۱۶)

۱۴. گزینه «۴»: در ابیات «ب» و «د» دو نوع وابسته و وابسته «مضاف‌الیه» و «صفت مضاف‌الیه» وجود دارد؛ به این ترتیب:

بیت «ب»: ۱- صاف این سر ← صاف: هسته / سر: وابسته (مضاف‌الیه) / این: وابسته و وابسته (صفت مضاف‌الیه) ۲- صاف سر خُم ← صاف: هسته / سر: وابسته (مضاف‌الیه) خُم: وابسته و وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

بیت «د»: ۱- گرد لب جانبخش ← گرد: هسته / لب: وابسته (مضاف‌الیه) / جانبخش: وابسته و وابسته (صفت مضاف‌الیه) ۲- گرد لب تو ← گرد: هسته / لب: وابسته (مضاف‌الیه) / تو: وابسته و وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

بررسی سایر موارد: **بیت «الف»:** وابسته و وابسته: [سایر گروه‌های اسمی: ۱- چشم اشکبار من ← چشم: هسته / اشکبار: وابسته (صفت پسین) / من: وابسته (مضاف‌الیه) ۲- آن روی تابان ← روی: هسته / آن: وابسته (صفت پیشین) / تابان: وابسته و وابسته (مضاف‌الیه)]

بیت «ج»: در این بیت، یک وابسته و وابسته از نوع «مضاف‌الیه مضاف‌الیه» وجود دارد؛ به این شکل: خندهٔ جام می ← خنده: هسته / جام: وابسته (مضاف‌الیه) / می: وابسته و وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه) [سایر گروه‌های اسمی: ۱- زلف گره‌گیر نگار ← زلف: هسته / گره‌گیر: وابسته (صفت پسین) / نگار: وابسته (مضاف‌الیه) ۲- بسا توبه ← توبه: هسته / بسا: وابسته (صفت پیشین) ۳- توبهٔ حافظ ← توبه: هسته / حافظ: وابسته و وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)] (دستور زبان فارسی / فارسی ۳ / درس ۸)

۱۵. گزینه «۱»: **ترتیب درست اجرای بیت:** «هر کس که عمر خود [را] صرف شادمانی کرده است، چون گل، حاصلش از زندگی، گریهٔ تلخ است.»

نقش دستوری واژه‌ها: هر کس: نهاد / عمر: مفعول / حاصلش: نهاد / گریهٔ تلخ: مسند (دستور زبان فارسی / ترکیبی (همهٔ پایه‌ها))

۱۶. گزینه «۳»: مصراع سوم یک جملهٔ سه‌جزئی با مفعول است؛ به این شکل: تو سلاح جنگ بساز ← [تو]: نهاد / سلاح جنگ: مفعول / بساز: فعل

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: در هر کدام از مصراع‌ها «۱» مفعول و در کل ابیات، مجموعاً «۴» مفعول به کار رفته است؛ به این ترتیب: **مصراع اول:** علاج واقع [را] پیش از وقوع باید کرد. (مفعول: علاج واقع) / **مصراع دوم:** دریغ سود ندارد. (مفعول: سود) / **مصراع سوم:** سلاح جنگ بساز (مفعول: سلاح جنگ) / **گزینه «۲»:** مصراع‌های دوم و چهارم، جملهٔ مرکب و غیرساده‌اند؛ به این شکل:

چو (وقتی) کار از دست رفت، دریغ سود ندارد.
حرف ربط وابسته ساز / جملهٔ وابسته / جملهٔ هسته

چو (وقتی) سیل بگرفت، سد نشاید بست.
حرف ربط وابسته ساز / جملهٔ وابسته / جملهٔ هسته

۲۴. گزینه ۳: «مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۳: وفاداری عاشق به معشوق تا لحظه مرگ؛ هیچ چیز جز مرگ نمی تواند عاشق را از عشق به معشوق بازدارد. بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: توصیه به مرگ اختیاری؛ فانی شدن از خود و وجود مادی و باقی شدن در معشوق [= موتوا قبل ان تموتوا: بمیرید (خود را بمیرانید) پیش از آن که بمیرید.]

گزینه ۲: ملول شدن از عمر و زندگی
گزینه ۴: زندگی حقیقی در وصال معشوق است. (۲) عاشق در راه وصال معشوق، چاره‌ای جز پذیرش غم عشق ندارد. (کنار آمدن عاشق با درد و غم عشق) (۳) راه عشق با غم و محنت همراه است. (مفهوم و قرابت معنایی)

۲۵. گزینه ۲: «مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۲: تمامی پدیده‌های هستی در خدمت انسان و برای روزی رسانی به او به کار گرفته شده‌اند؛ بهره‌مندی انسان از رزق و روزی و لزوم غفلت نکردن او از یاد و طاعت خداوند
بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: توصیه به تأمل و تفکر عارفانه

گزینه ۳: تسلیم نشدن در برابر حوادث و اتفاقات روزگار
گزینه ۴: مقدر بودن رزق و روزی انسان و نکوهش طلب رزق و روزی از غیر خدا

زبان عربی (عمومی)

تحلیل درس

۱) در قسمت ترجمه، پرسش‌ها بسیار ترکیبی بود و نسبت به سال گذشته جهش عجیبی داشت. سال گذشته ده تست مربوط به بحث ترجمه بود امسال (۹۹) دوازده تست یعنی تست ۴۴ و ۴۵ از قواعد کاسته و به ترجمه افزوده شده بود. اگرچه تقریباً هیچ‌یک از سوالات ترجمه با دانستن لغات عربی قابل حل نبود و بسیار چالش برانگیز و وقت‌گیر بود و گزینه‌ها ظاهری بسیار آراسته داشتند، ولی با دقت فراوان دام بسیار ریز آموزشی باید کشف می‌شد. متن درک مطلب قابل فهم بود، ولی دو تا از سؤال‌های سلیقه‌ای بود و با ترجمه و حتی فهمیدن متن به دشواری قابل حدس زدن بود (۳۶ و ۳۹).
در کل ۲۵ تست فقط دو سؤال ۳۵ و ۳۸ ساده بود و بقیه!
[ضمناً از بیست درصد پایانی دوازدهم به‌وفور در پرسش‌ها به شکل ترکیبی سؤال طرح شده بود برای نمونه سؤال ۳۱ و...]

۲۶. گزینه ۱: «بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) «عصی فرعون الرسول» فاعل و مفعول به اشتباه جابه‌جا ترجمه شده‌اند.
فاعل مفعول

۳) «رسولاً» = نکره است و به اشتباه معرفه «پیامبر» معنی شده است.
۴) «آن پیامبر بر فرعون...» «پیامبر» مفعول است و به غلط فاعل ترجمه شده از طرفی «فرعون» فاعل است و به اشتباه مفعول ترجمه شده است.
۲۷. گزینه ۴: «بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) لای نفسی جنس در (لا فرخ) به اشتباه «فقط» ترجمه شده / بتواند زائد است / «أَنْ يَقْذَفَ» = پرتاب کند» به غلط «بیندازد» معنی شده است.

۲) «أَنْ يَقْذَفَ» در این جمله نمی‌تواند مصدری معنی شود «پرتاب شدن» ضمناً اگر هم جایی بتواند مصدری معنی شود «پرتاب کردن» درست است و نه «پرتاب شدن» / «یتعلم» مثبت است و به غلط منفی «نمی‌آموزد» ترجمه شده، حال آن‌که حصر در عبارت نداریم.

۳) «هیچ» به غلط «هر» معنی شده است. / «بیندازد» ترجمه «أَنْ يَوقَع» است و نه «أَنْ يَقْذَفَ».

۲۸. گزینه ۱: «۲) «قد ساعدت» به معنی «کمک کرده است» به غلط ماضی بعید «کمک کرده بود» معنی شده.

گزینه ۴: در این ابیات، «ترکیب وصفی» به کار نرفته است. / ترکیب‌های اضافی: ۱- علاج واقع ۲- روزگار سلامت ۳- سلاح جنگ

(دستور زبان فارسی / ترکیبی (همه پایه‌ها)

۱۷. گزینه ۲: «مفهوم بیت: سرزنش و نکوهش دنیا؛ حاصل انسان از دنیا جز توجه به امور بی‌ارزش و ناپایدار نیست.

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: زیاد شدن حرص و آز در دوران پیری؛ نکوهش حرص در دوران پیری

۱۸. گزینه ۱: «مفهوم بیت: دیدار معشوق، موجب بی‌صبری و بی‌قراری عاشق است.

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: ستایش مقام رضا (رضایت‌مندی)؛ راضی بودن به تقدیر و سرنوشت و هرآن‌چه برای انسان پیش می‌آید. (مفهوم و قرابت معنایی)

۱۹. گزینه ۴: «مفهوم بیت سؤال: لزوم سعی و تلاش برای به دست آوردن رزق و روزی

مفهوم بیت گزینه ۴: نفی سعی و تلاش برای به دست آوردن رزق و روزی؛ توکل بر خداوند و کسب رزق و روزی از درگاه او؛ رزق و روزی مقدر است و نیازی به تلاش برای کسب آن نیست. (مفهوم و قرابت معنایی)

۲۰. گزینه ۳: «مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۳: نفی وجود مادی در راه عشق؛ شرط عشق و لازمه رسیدن به معشوق (محبوب)، از جان گذشتن و ترک وجود مادی است.

بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: ترجیح معشوق بر وجود مادی و تعلقات دنیایی
گزینه ۲: عالم عشق، عالم یک‌رنگی و وحدت است؛ عشق، آدمی را به عالم یک‌رنگی می‌کشاند.

گزینه ۴: تقابل عشق و زهد (پارسایی) (مفهوم و قرابت معنایی)

۲۱. گزینه ۱: «مفهوم بیت: داغ عشق و فراق، عاشق را به نابودی می‌کشاند؛ عاشق دل‌شکسته به درد و داغ عشق خواهد مُرد.

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: از مزار عاشق حقیقی، گل و گیاه عشق می‌روید؛ جاودانه بودن عشق در وجود عاشق حتی پس از مرگ (مفهوم و قرابت معنایی)

۲۲. گزینه ۲: «مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه ۲: همه سختی‌ها برای عاشق قابل تحمل است جز دوری و فراق یار؛ سختی و تحمل‌ناپذیری فراق معشوق

بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: سختی فراق یار در زبان و بیان نمی‌گنجد.

گزینه ۳: غنیمت ندانستن دوران خوش وصال و گرفتاری به غم هجران
گزینه ۴: سختی دوران فراق؛ سختی فراق یار در زبان و بیان نمی‌گنجد. (مفهوم و قرابت معنایی)

۲۳. گزینه ۳: «مفهوم بیت: توصیه به بیرون رفتن از قید وابستگی‌های مادی و توجه به عالم معنوی (معنویات)

بررسی مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: گذشتن از وجود جسمانی و تعلقات مادی؛ فناء فی الله

گزینه ۲: خودحسابی؛ رسیدگی به حساب خود در این دنیا پیش از حسابرسی آخری (بازخواست قیامت و روز حساب) [= حاسبوا قبل أن تُحاسبوا: به حساب خود برسید، پیش از آن‌که به حسابتان رسیدگی شود.]

گزینه ۴: آمیخته بودن سختی و راحتی در جهان؛ در پس راحتی و آسایش دنیایی، رنج و سختی وجود دارد؛ خوشی و راحتی جهان همراه با ناخوشی و درد و رنج است. [= الذَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ غَلِيكَ: روزگار دو روز است؛ یک روز برای تو و یک روز علیه تو.] (مفهوم و قرابت معنایی)

۴) «بخار» تعریب نشده و فقط «متراکم» تعریب شده! از طرفی فعل مضارع «فرو می‌ریزد» به اشتباه ماضی «نَزَلَ» تعریب شده است.

ترجمه متن:

تأکید کرده‌اند برخی از تحقیقات که تداوم تمرین‌های ورزشی به شکل منظم تا حد زیادی بر بالا بردن قدرت‌های مغزی و افزایش فعالیت مغز تأثیر می‌گذارند. همان‌طور که آن‌ها (ورزش‌ها) بر سرعت رشد سلول‌های عصبی و ارتباطشان با یکدیگر کمک می‌کنند. موضوعی که باعث می‌شود که انسان بیشتر توجه کند به آن، زیرا واقعاً مهم است در ارتقاء (پیشرفت) قدرت‌های عقلی فرد و منع از بین رفتن آن و ناتوانی‌اش! و در این زمینه مغز نیاز دارد به مواد غذایی برای محافظت از فعالیتش و همچنین رشدش. پس مغز مصرف می‌کند ۲۰ درصد از مواد وارد شده به بدن را برای تغذیه سلول‌هایش؛ به شکل روزانه. و از مهم‌ترین این موادی که کمک می‌کند به بهبود کار مغز همانا میوه‌ها و سبزیجات و خوراکی‌های سرشار از امگا ۳ هست ولی فراموش نمی‌کنیم که کلید داخل شدن به این عرصه و اهتمام به این موضوع مهم قطعاً وجود فکر سالم و ذهن دور از وسوسه‌های شیطانی است.
الدهاغ = مغز
خلایبا = ماده‌ای (عنصر) اساسی در همه موجودات زنده، با چشم آن‌ها را نمی‌بینیم. (سلول)

۳۶. گزینه «۳» چه چیزی در افزایش قدرت‌های مغزی مؤثر هست؟
غلط کدام است؟

- ۱) انجام ورزش‌های منظم در طول زندگی!
- ۲) خوردن غذاهای سودمند و خوراکی‌های سرشار از امگا ۳!
- ۳) تلاش کردن، برای به‌دست آوردن فکری سالم که به‌وسیله آن از هر آن‌چه خیر است بهره‌مند شوند (یم)! [تتمتع، بهره‌مند می‌شود] (فکر خالی فایده ندارد، عقل سالم در بدن سالم است؛ لذا این گزینه خطا هست)
- ۴) سعی کردن (تلاش کردن)، علاوه بر افزایش قدرت بدنی با مداومت تمرینات ورزشی!

۳۷. گزینه «۲» غلط را مشخص کن: تسریع ارتباط سلول‌های عصبی ...

- ۱) باعث می‌شود که سلول‌ها تکلیف و وظیفه خود را به بهترین نحو انجام دهند!
- ۲) باعث می‌شود که انسان کارهای ورزشی خود را منظم و هماهنگ انجام بدهد!
- ۳) از فراموشی موضوعات و ناتوانی تحلیل و رفع مشکل جلوگیری می‌کند!
- ۴) از به‌وجود آمدن برخی مشکل‌هایی که در اواخر عمرش انسان دچار می‌شود جلوگیری می‌کنند!

واضح است که گزینه «۲» بی‌ربط است.

۳۸. گزینه «۳» درست کدام است؟ مخ نخواهد توانست، که کارش را انجام دهد آن‌گونه که شایسته است مگر این که مصرف نماید ...

- ۱) یک پنجم خوراکی‌هایی که انسان در هر بیست و چهار ساعت میل می‌نماید!
- ۲) ۲۰ درصد از میوه‌ها و آن‌چه در آن امگا (۳) است و هیچ سودی در غیر از این دو مورد وجود ندارد!
- ۳) ۲۰ درصد از هر ماده غذایی‌ای که انسان از آن استفاده می‌کند!
- ۴) یک پنجم از مواد وارده به بدن به‌صورت ماهیانه!

۳۹. گزینه «۳» کدام برای تیتیر (عنوان) متن نامناسب است؟

- ۱) عقل سالم در بدن سالم است!
- ۲) کلیدهای زندگی متوازن و متعادل!
- ۳) تأثیر فعالیت در بازگشت فراموشی!
- ۴) تأثیر ورزش در تقویت مغز!

۴۰. گزینه «۲» بررسی سایر گزینه‌ها:
۱) باب «تفعل» غلط است زیرا «یؤثر» مصدرش «تأثیر» است و نه «تأثر»!
۳) لازم‌در کنار مجهول ذاتاً غلط است زیرا مجهول از فعل متعدی ساخته می‌شود.

۳) «حیوانات و پرندگان صحرائی» معادل «الحيوانات و الطيور الصحراوية» است که به غلط معادل «الحيوانات الصحراوية و الطيور» ترجمه شده! «صنع = ساختن» به غلط «پیدایش» ترجمه شده است.

۴) «حیوانات» به جای «حیوانات صحرائی» غلط است، «پرندگان صحرائی» به جای «پرندگان» اشتباه است. «صنع = ساختن» به اشتباه «ایجاد» معنی شده است. **۲۹. گزینه «۲» بررسی سایر گزینه‌ها:** ۱) «لیست = نیست» به غلط «لایکون = نمی‌باشد» معنی شده / ضمیر مفعولی «ه» در «ینفعه» ترجمه نشده است. ۳) «لم یستطع = نتوانسته است» به غلط «قادر نمی‌باشد» ترجمه شده.

ماضی نقلی مضارع نقلی

۴) «الاعمار = آباد کردن» به غلط «آباد شدن» معنی شده. «ماذا = چه چیزی» به غلط «چیزی که = ما» ترجمه شده است.

۳۰. گزینه «۱» ۲) «یجب علينا ...» صیغه متکلم مع‌الغیر است و به غلط مفرد مذکر آمده: واجب است بر ما!

۳) «لا نواجه = مواجه نشویم» به غلط «مواجه می‌شویم» معنی شده است. منفی مثبت

۴) «حتی = تا» و نه «زیرا!» / «لا نواجه = مواجه نشویم» به غلط «روبه‌رو می‌شویم» ترجمه شده است.

۳۱. گزینه «۴» بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) «بسیار اثرگذار است» معادل مفعول مطلق نوعی «تأثیراً یجعلها» نیست، «یجعل = می‌گرداند» به غلط «می‌سازد» ترجمه شده.

۲) «چنان تأثیری» به جای «به گونه‌ای اثر می‌گذارد» غلط است. / «می‌سازد» برای «یجعل» دقیق نیست.

۳) «بر آن‌ها اثر می‌کند» معادل «یؤثر علیها تأثیراً یجعلها ...» نیست. / «و» در «و آن‌ها را» غلط است و «که» معادل درست آن است.

۳۲. گزینه «۱» بررسی سایر گزینه‌ها: «صدیقتی المجدّة = دوست تلاشگر» در ۳ «دوستم با تلاشش» و در ۴ «دوستم که تلاشگر است» نادرست هستند. «لا تسجل = ثبت نمی‌کند» به غلط در گزینه دوم «ثبت نمی‌شود» ترجمه شده است.

۲ و ۴: «موضوعات جدید و مهم» بدون حضور «را» مفعولی بودن آن‌ها را نشان نمی‌دهد و غلط است چون این استثناء حصر است و نقش کلمه بعد از «إلا» بسیار مهم است.

۳۳. گزینه «۴» بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) «قد یدکر» = گاهی به یاد می‌آورد» به اشتباه «قطعاً به یاد می‌آورد» معنی شده.

۲) «لا یتردّد» مضارع منفی بوده و به اشتباه ماضی منفی = «تردید نکرده است» ترجمه شده «تحتاج: فعل مضارع = نیاز دارد» به غلط ماضی «نیاز داشت» ترجمه شده است.

۳) «کانوا یعاملون» ماضی استمراری است «رفتار می‌کردند» و به اشتباه «رفتار می‌کنند» ترجمه شده است.

۳۴. گزینه «۳» «إقدام» به معنی قدم‌ها نیست بلکه به معنی «انجام دادن؛ اقدام کردن» می‌باشد.

۳۵. گزینه «۲» بررسی سایر گزینه‌ها: ۱) «بخار متراکمی» به غلط «المتراکم» و معرفه تعریب شده از طرفی «فرو می‌ریزد» که فعل مضارع است به اشتباه فعل ماضی «نزل» تعریب شده.

۳) «ابر» در صورت سؤال مفرد است که به اشتباه به‌صورت جمع «الغیوم» تعریب شده / از طرفی «بخار متراکمی» یک ترکیب نکره است و به اشتباه به شکل یک ترکیب معرفه «البخار المتراکم» تعریب شده است. / «باران» در صورت سؤال معرفه است و به غلط نکره «مطر» آمده.

ترجمه سایر گزینه‌ها: (۱) می‌خواهم که دوست را خبر کنی که لحظه دیدار نزدیک است!

(۳) چگونه ممکن است که گرامی نداریم کسی را که چهره‌اش برای ما همیشه خندان است؟

(۴) معلم خود را گرامی می‌دارم با فرمان بردن از او در حالی که او به من می‌دهد آنچه دانش در نزدش هست!

۵۰. گزینه «۴» درباره کاربرد حروف مشبّهة بالفعل و افعال ناقصه کدام درست است؟

«لسنا»: فعل و اسم «نا» / «فاشلین»: خبر فعل ناقصه منصوب بآلئاء / «لأئنا»: «نا» = اسم آن / «ساعون»: خبر حروف مشبّهة بالفعل و مرفوع بالواو صحیح سایر گزینه‌ها این گونه می‌باشد:

(۱) إِنَّ فِي الصَّدَقِ نَجَاةً ...

اسم آن منصوب

(۲) كَتَبْنَا سَامِعَاتٍ ...

خبر منصوب با کسره

(۳) إِنَّ السَّاعِيَ فِي الْخَيْرِ كَانَ مَكْرَمًا عِنْدَ النَّاسِ

خبر منصوب

فرهنگ و معارف اسلامی

تحلیل درس

درس دین و زندگی در گروه آزمایشی علوم انسانی سال ۹۹ دارای تست‌هایی با رویکرد ترکیبی در آیات دروس مختلف بود که کمی با سال‌های پیش از خود تفاوت داشت. هر چند که این آزمون نسبت به گروه ریاضی مطلوب‌تر ارزیابی شد اما باز هم داستان طرح تست‌های چالشی که میان استادان و دبیران اجماع نظر روی گزینه صحیح وجود نداشت نمایانگر سختی بیش از حد یا حتی دوری از محدوده انصاف بود. طرح یک تست کاملاً فلسفی و سنگین و خارج از کتاب در مورد توحید در خالقیت نیز بسیار به چشم آمد. در این بین هیچ تستی از احکام طرح نشد و ترتیب تست‌ها نیز به صورت کتاب به کتاب آمد که از سال ۹۵ تا ۹۸ این گونه نبود.

درجه سختی	آسان	متوسط	دشواری
تعداد تست	۴	۱۸	۳

موضوع	آیات	اشعار	متن کتاب	احادیث	احکام
تعداد تست	۱۲/۵	۱/۵	۷	۱/۵	۰

پایه تحصیلی	دهم	یازدهم	دوازدهم
تعداد تست	۸/۵	۹	۷/۵

۵۱. گزینه «۴» واژه «لَاعِبِينَ: بازیچه» در این آیه بیانگر بازیچه نبودن و هدفمندی جهان خلقت است که مولانا در بیان خود آن را امری فراموش‌نشده بیان کرده است.

«در عالم یک چیز است که آن فراموش‌کردنی نیست. اگر جمله چیزها را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی، تو را باک نیست... حق تعالی نیز تو را ارزش بسیار داده است. پس ببین که برای چه تو را خلق کرده و برای چه کار فرستاد.»

۵۲. گزینه «۱» انسان در نظام هستی دارای جایگاه ویژه است. یکی از نشانه‌های آن، این است که خداوند آنچه در آسمان و زمین است، برای انسان آفریده و توانایی بهره‌مندی از آن‌ها را در وجود او قرار داده است. (معارف / درس ۲)

(۴) «تَوَثَّرَ» با توجه به متن «غائبة» است و نه مخاطب زیرا به «ممارسه» برمی‌گردد و لذا فاعلش «هی» مستتر است.

۴۱. گزینه «۳» (۱) «یستهلك» متعدی از باب «استفعال» است و نه لازم. (۲) فعل مضارع مجهول با فتحه (ـ) شروع نمی‌شود لذا این فعل مجهول نیست از طرفی چون مجهول نیست «نایب فاعل» هم ندارد و در این گزینه هم مجهول غلط است و هم نایب فاعل. (۴) حروف اصلی:

ی س ت ه ل ک

ی س ت ف ع ل

طبق جدول «ه - ل - ک» هست و نه «س - ل - ک»

۴۲. گزینه «۱» بررسی سایر گزینه‌ها: (۲) «ممارسه» بر وزن «مفاعلة» مصدر است و نه اسم مفعول!

(۳) «ممارسه» بر وزن «مفاعلة» اسم فاعل نیست بلکه مصدر است!

(۴) «ممارسه» اسمی معرب است نه مبنی.

۴۳. گزینه «۳» درست گزینه «۳» چنین است:

الطُّلَابُ الْمُؤَدَّبُونَ مُحْتَرَمُونَ عِنْدَ الْمُعَلِّمِينَ!

لذا «محترمون» در گزینه سوم غلط است!

۴۴. گزینه «۳» خطا درباره «اللوحة» چیست؟

«اللوحة» = تخته پاک‌کن

در گزینه «۳» «پیدا نمی‌کنیم تخته پاک‌کن را مگر بزرگ و با رنگ‌های مختلف» واضح است که غلط است چون تخته پاک‌کن کوچک هم وجود دارد!

۴۵. گزینه «۴» کدام غلط است؟ (خطا را مشخص کن):

«الإسراء»: حركة الشخص ليلاً و نهاراً إلى مكان!

حرکت شخص در یک شب و یک روز به جایی!

سایر جواب‌ها:

(۱) «اسرى»: کسانی که در جنگ مغلوب می‌شوند و دشمن آن‌ها را می‌گیرد.

(۲) «أسرة»: اعضای یک خانواده که با هم زندگی می‌کنند مانند اهل (اهل بیت).

(۳) «الأسرة»: از وسایلی که به کار گرفته می‌شود برای خوابیدن مانند بستر.

۴۶. گزینه «۴» مشخص کن حرف «ن» از حروف اصلی فعل است.

(۱) «ینکسر»: ک - س - ر / «نبتعد»: ب - ع - د

(۲) «ینطلق»: ط - ل - ق

(۳) «تنقطع»: ق - ط - ع

(۴) «ینقل»: ن - ق - ل: «ن» فاء الفعل است.

۴۷. گزینه «۳» در کدام گزینه اسم فاعل خبر هست؟

(۳) «قادرین» اسم فاعل بر وزن «قادر» و خبر مفرد و مبتدای آن «التلاميذ» است. ترجمه: دانش‌آموزانی که تکالیف خود را انجام می‌دهند؛ توانا هستند بر انجام همه کارهای خود!

۴۸. گزینه «۱» «ن» در کدام گزینه «نون وقایه» نیست؟

«لم تؤمّنی»: در اصل: «لم تؤمّنین»: ریشه‌اش «همزه - میم - نون» است. لذا «ن» وقایه ندارد، نونش حرف اصلی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) منع + نون وقایه + ی: مَنَعَنِي / ریشه: م - ن - ع

(۳) اعانت + نون وقایه + ی: اعانتنی / ریشه: ع - و - ن

(۴) اعطانی: اعطی + نون وقایه + ی / ریشه: ع - ط - ی

۴۹. گزینه «۲» فعل مجهول کدام است؟ (براساس ترجمه)

اجازه نده که احترام بینوایان به‌خاطر ناداری (فقر) آن‌ها ترک شود.

مجهول

۵۳. گزینۀ «۱» این بیت بیانگر بهره‌مندی دوبعدی بودن انسان یعنی بهره‌مندی از روح (جان بلند، بعد حقیقی) و جسم (تن پست) است که به ترتیب با ویژگی‌های ثابت و آگاهی دائمی برای روح و تحوّل و تغییر برای جسم و بُعد جسمانی توصیف شده است.

در مورد گزینۀ‌های «۳» و «۴» دقت کنید که تصور محور ثابت برای جسم کاملاً نادرست است. (معارف / ۱ درس ۳)

۵۴. گزینۀ «۲» قرآن کریم در آیه شریفه «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَضْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا» وعده الهی در مورد وقوع معاد را امری حتمی بیان می‌کند.

وقوع معاد در بیت «تورا چندین پیمبر کرده آگاه / که خواهد بود کاری صعب بر راه» نیز با عبارت «کاری صعب» نشان داده شده است. (معارف / ۱ درس ۵)

۵۵. گزینۀ «۳» در قیامت کارهای خوب به صورت‌های زیبا و لذت‌بخش تجسم می‌یابند و کارهای بد با صورت‌های بسیار زشت و وحشت‌زا و آزاردهنده، مجسم می‌شوند.

با دیدن نامه اعمال، برخی بدکاران به انکار اعمال ناشایست خود روی می‌آورند تا جایی که برای نجات خود از مهلکه به دروغ سوگند می‌خورند که چنین اعمالی انجام نداده‌اند.

در این هنگام، خداوند شاهدان و گواهانی را حاضر می‌کند که با وجود آن‌ها دیگر انکار کردن میسر نیست.

آیه شریفه «وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كِرَامًا كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا تَعْمَلُونَ» بیانگر گواهی و شهادت فرشتگان در قیامت است. (معارف / ۱ درس ۷)

۵۶. گزینۀ «۴» پیامبر ﷺ در مورد محاسبه فرمودند: «حاسبوا أنفسكم قبل أن تحاسبوا؛ پیش از آنکه به حساب شما برسند، خودتان به حساب خود برسید.» امام علی علیه السلام در این زمینه اقدام به معرفی زیرک‌ترین انسان نموده و فرمودند: «زیرک‌ترین انسان کسی است که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد... چون صبح تا شب به کار و زندگی پرداخت، در شب به خود برگردد و بگوید: ای نفس! امروز روزی بود که بر تو گذشت و دیگر باز نمی‌گردد...؟» (معارف / ۱ درس ۹)

۵۷. گزینۀ «۱» اعتماد به خداوند و توکل بر او سبب تقویت عزم و اراده انسان می‌شود. اعتقاد به این‌که خداوند در کار خود کاملاً تواناست و به تعبیر قرآن کریم «بالغ امره؛ خداوند امر خویش را به سرانجام می‌رساند.» این اطمینان را به انسان می‌دهد که نتیجه و محصول کار خود را به خداوند بسپارد.

در مورد قسمت اول گزینۀ‌های ۴ و ۳ دقت کنید که انجام وظیفه را نباید به خداوند سپرد بلکه انجام وظیفه با ماست و صرفاً نتیجه را به خداوند می‌سپاریم. (معارف / ۱ درس ۱۰)

۵۸. گزینۀ «۴» آیه شریفه «الَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ» بیشترین عشق را به خداوند دارند» بیانگر محبت به خداوند است.

در آیات قرآن کریم شرط صداقت در دوستی با خداوند، پیروی از دستورات پیامبر ﷺ بیان شده است. «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي: اگر خدا را دوست می‌دارید، از من تبعیت کنید.» (معارف / ۱ درس ۱۱)

۵۹. گزینۀ «۱» اگر انسان، هدف حقیقی خود را نشناسد یا در شناخت آن دچار خطا گردد، سرمایه وجودی خود را از بین می‌برد. این مفهوم از دقت در آیه شریفه «إِنَّ الْخَابِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ: همانا زیان‌کاران کسانی هستند که به خودشان زیان کرده‌اند» برداشت می‌شود. آیه مندرج در گزینۀ‌های «۲» و «۳» در مورد کسانی است که دینی غیر از اسلام اختیار کنند و این‌ها هم در آخرت زیان‌کارند. (معارف / ۲ درس ۱)

۶۰. گزینۀ «۲» هر دو آیه مطرح شده بیانگر ذکر نکات علمی بی‌سابقه از اعجاز محتوایی قرآن کریم هستند. نخستین آیه مربوط به جاذبه زمین و آیه دوم مربوط به انبساط جهان است. (معارف / ۲ درس ۴)

۶۱. گزینۀ «۳» پیامبر گرامی اسلام دارای ویژگی‌هایی در رهبری بودند که یکی از آن‌ها برابری و اخوت اسلامی است. قرآن کریم می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ: ای مردم، همانا شما را از یک مرد و یک زن آفریدیم، و شما را اقوام و قبیله‌ها قرار دادیم، تا با یکدیگر انس و آشنایی یابید، بی‌گمان گرامی‌ترین شما نزد خدا با تقواترین شماست، همانا که خداوند دانای آگاه است.»

هم‌چنین ویژگی دیگر ایشان، سخت‌کوشی و دلسوزی در هدایت مردم بود. در این زمینه نیز قرآن کریم خطاب به پیامبر ﷺ می‌فرماید: «لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ: از این‌که برخی ایمان نمی‌آورند شاید که جان‌ت را [از شدت اندوه] از دست بدهی.» (معارف / ۲ درس ۶)

۶۲. گزینۀ «۳» پیامبر ﷺ و جابر بن عبدالله انصاری در کنار کعبه نشسته بودند که امام علی علیه السلام وارد شد و پیامبر ﷺ توصیفات را در مورد امام علی علیه السلام بیان کردند. در این هنگام آیه «إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ: کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند، اینان بهترین مخلوقات‌اند.» نازل شد. مقصود پیامبر از لفظ «خَيْرُ الْبَرِيَّةِ»، امام علی علیه السلام و شیعیان و پیروان ایشان هستند.

در گزینۀ‌های ۱ و ۲ عبارت «یاران پیامبر خدا» نادرست است. (معارف / ۲ درس ۸)

۶۳. گزینۀ «۴» یکی از ویژگی‌های حکومت مهدوی، عدالت‌گستری است. در جامعه مهدوی خبری از فقر و بی‌نوازی نیست. حس تعاون و یاری دادن به یکدیگر در همه جا دیده می‌شود. مردم به قدری نسبت به یکدیگر اطمینان دارند که اجازه برداشت از اموال شخصی خود را به دیگری می‌دهند. ویژگی دیگر حکومت مهدوی، فراهم شدن زمینه رشد و کمال است. در جامعه مهدوی زمینه‌های رشد و تکامل همه افراد فراهم است. انسان‌ها بهتر می‌توانند خدا را بندگی کنند، فرزندان صالح به جامعه تقدیم نمایند و خیرخواه دیگران باشند. (معارف / ۲ درس ۱۳)

۶۴. گزینۀ «۲» تصور نیاز خالق به آفریننده مساوی با این است که هیچ چیزی وجود پیدا نمی‌کند چون او خود نیز نیازمند خالق است و خالق او نیز نیازمند خالقی دیگر است و الی آخر...

این مفهوم بیانگر تسلسل علل است یعنی علت‌ها سلسله‌وار به دنبال یکدیگر می‌آیند. (معارف / ۳ درس ۲)

۶۵. گزینۀ «۱» از دقت در آیه شریفه «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ» برداشت می‌کنیم کسی که هوای نفس را معبود خود قرار دهد و به جای تبعیت از خداوند، اقدام به اجرای اوامر نفس خود می‌کند، گرفتار شرک عملی در بعد فردی شده است. (معارف / ۳ درس ۳)

۶۶. گزینۀ «۴» یکی از موارد بسیار مهم در مورد گناه، عدم بیان و اظهار گناه خود برای دیگران است. چرا که با اظهار گناه، زشتی آن در نظر او و دیگران از بین می‌رود و انجام گناه امری عادی جلوه می‌کند. قرآن کریم در این باره می‌فرماید: «إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: قطعاً کسانی که دوست دارند گناه را در میان مؤمنان اظهار کنند، دارای عذابی دردناک در دنیا و آخرت هستند.» (معارف / ۳ درس ۷)

۷۵. گزینه «۲» قرآن کریم در آیه «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَكِرُونَ» و از نشانه‌های خدا آن است که همسرانی از [نوع] خودتان برای شما آفرید تا با آن‌ها آرامش یابید و میان شما «دوستی» و «رحمت» قرارداد. همانا در این مورد، نشانه‌هایی است برای کسانی که تفکر می‌کنند. می‌فرماید که هدف از ازدواج، آرامش خانواده (لتسکنوا) و تأمین روانی همسر و ایجاد دوستی و رحمت (مودة و رحمة) است. (معارف ۲ / درس ۷۱)

زبان انگلیسی

تحلیل درس

سؤالات گرامری (به جز سؤال ۷۶) مشابه و هم‌سطح سؤالات کنکور ۹۸ بود. در بخش واژگان نیز، سطح دشواری و مدل سؤالات مشابه کنکور ۹۸ بود. در بخش کلوز و درک مطلب نیز مشابهت محسوسی با کنکور ۹۸ وجود داشت. البته اندکی ساده‌تر از متون درک مطلب کنکور ۹۸ انسانی بود.

۷۶. گزینه «۳» این مرد، ثروتمندترین مرد جهان است و اولین مردی است که خانه‌ای دارد که با ارزش بیش از یک میلیارد دلار ساخته شده است. بعد از اعداد ترتیبی، از مصدر (to) استفاده می‌شود. (زبان ۲ / درس ۲ و ۳) ۷۷. گزینه «۱» ورزشکار مشهور در شهری کوچک در دوازدهم سپتامبر ۱۹۸۰ به دنیا آمد.

قبل از ماه‌های سال به همراه روز از حرف اضافه «on» استفاده می‌شود. (زبان ۱ / درس ۴)

۷۸. گزینه «۲» هیچ مدرک آشکاری وجود ندارد که نشان دهد فوتبال کجا و کی اختراع شد، اما بیشتر تاریخ‌نگاران عقیده دارند که برخی از گونه‌های بازی با توپ، قرن‌ها پیش از این که بازی مدرن و جدید در انگلستان گسترش پیدا کند، بازی می‌شدند. با توجه به ساختار مجهول جمله و زمان گذشته:

be + P.P.

was + invented

(زبان ۳ / درس ۱)

صحیح می‌باشد.

۷۹. گزینه «۴» موفق‌ترین تاجران، افرادی هستند که نیاز آینده را زودتر از مسابقه پیش‌بینی می‌کنند.

با توجه به ترکیب وصفی و مفهوم جمله، گزینه «۴» درست است. (زبان ۳ / درس ۲) ۸۰. گزینه «۲» من فکر می‌کنم که هنرها به اندازه ریاضی و علوم ضروری هستند و بنابراین باید خیلی جدی گرفته شوند.

(۱) صلح‌آمیز (۲) ضروری (۳) ماهر (۴) سنتی

(زبان ۳ / درس ۲)

۸۱. گزینه «۲» سخت بود، اما بعد از سال‌ها من توانستم مردی را که با ماشینش به من برخورد کرده بود و توانایی راه رفتن من را گرفته بود ببخشم.

(۱) نفرت داشتن (۲) بخشیدن، عفو کردن

(۳) انتظار داشتن (۴) قدردانی کردن (زبان ۳ / درس ۲)

۸۲. گزینه «۱» طبیعتاً، [شهر] و نیز بسیار شلوغ است و هتل‌ها و رستوران‌ها گران هستند. اما برای من هم‌اکنون یک فرصت بی‌نظیر و زمان محشری برای تجربه کردن این شهر زیباست.

(۱) بی‌نظیر، منحصر به فرد (۲) اجتماعی، معاشرتی

(۳) اخیر (۴) خلایق (زبان ۲ / درس ۳)

۶۷. گزینه «۲» شواهد وجود اختیار در انسان عبارت است از: ۱- تفکر و تصمیم ۲- احساس رضایت و پشیمانی ۳- مسئولیت‌پذیری میوه‌ها و ثمرات اخلاص: ۱- دستیابی به درجاتی از حکمت ۲- نفوذناپذیری در برابر وسوسه‌های شیطان ۳- پاداش‌های وصف‌نشده (معارف ۳ / درس ۴ و ۵) ۶۸. گزینه «۱» آیه شریفه «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا» و کسانی که در راه ما تلاش کنند، آن‌ها را به راه‌هایمان هدایت می‌کنیم» بیانگر سنت توفیق یا همان اخلاص است.

در کسب توفیق الهی، عوامل درونی مانند داشتن روحیه حق‌پذیری هم نقش تعیین‌کننده دارد. (معارف ۳ / درس ۶)

۶۹. گزینه «۲» خواستن صادقانه عبارت «إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ» از خداوند در نمازها، سبب می‌شود که دیگر به راه‌های انحرافی دل نبندهیم. یکی از راه‌های انحرافی، شیطان و وسوسه‌های اوست که در آیه شریفه «أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَمَا نُزِّلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا» آیا ندیده‌ای کسانی که گمان می‌برند به آنچه بر تو نازل شده و به آنچه پیش از تو نازل شده ایمان دارند، اما می‌خواهند داوری به نزد طاغوت برند، حال آنکه به آنان دستور داده شده که به آن کفر بورزند و شیطان می‌خواهد آنان را به گمراهی دور و درازی بکشاند. آمده است.

(معارف ۱ / درس ۱۲ و معارف ۲ / درس ۵)

۷۰. گزینه «۱» این که انسان‌ها به دنبال زیبایی‌ها و خوبی‌ها و کمالات نامحدود هستند، بیانگر ویژگی‌های فطری مشترک ماست. هم‌چنین در عرصه عمل خداوند از انسان‌ها می‌خواهد که به فرستادگان الهی و راهنمایان دین ایمان بیاورند.

فرمایش پیامبر ﷺ: «لاضرر و لاضرار فی الإسلام» اسلام با ضرر دیدن و ضرر رساندن مخالف است» بیانگر وجود قوانین تنظیم‌کننده به عنوان قوانین مسلط و حاکم بر سایر قوانین است. (معارف ۲ / درس ۳)

۷۱. گزینه «۳» آیه تطهیر عبارت است از: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» همانا خدا اراده کرده که از شما اهل بیت پلیدی و ناپاکی را دور گرداند و شما را کاملاً پاک و طاهر قرار دهد. (معارف ۲ / درس ۷)

۷۲. گزینه «۲» مهم‌ترین برنامه در تشکیل خانواده، شناخت ویژگی‌های روحی همسر است.

یکی از راه‌های شناخت همسر، معاشرت خانواده‌های دوطرف با یکدیگر و راه دیگر تحقیق از دوستان همسر و شناخت آن‌ها است. (معارف ۲ / درس ۱۸)

۷۳. گزینه «۳» آیه شریفه «أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ وَ أَنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ» ای فرزندان آدم، آیا از شما پیمان نگرفته بودم که شیطان را نپرستید که او دشمن آشکار شماست؟ و این که مرا بپرستید که این راه مستقیم است. بیانگر این حقیقت است که خداوند با انسان‌ها به طور فطری عهد بسته است که شیطان را نپرستند و فقط خدا را عبادت کنند. (معارف ۳ / درس ۴)

۷۴. گزینه «۴» امام کاظم علیه السلام در مورد بشر بن حارث به خادم او فرمودند: «معلوم است که آزاد است. اگر بنده می‌بود، بندگی می‌کرد و حرمت صاحب خود را نگه می‌داشت و این بساط را پهن نمی‌کرد.» این سخن امام کاظم علیه السلام چنان در جان او نشست که توبه نمود و در سبک مردان پرهیزکار و خداپرست در آمد. (معارف ۳ / درس ۸)

۱
۲
۳
۴

۱
۲
۳
۴

ترجمه متن ۱:

کشور استرالیا منطقه وسیعی از زمین های خشک به نام «جای دورافتاده» دارد که تعداد بسیار کمی از مردم در آنجا زندگی می کنند. اگر شما در چنین جای دورافتاده ای زندگی کنید، احتمال دارد که دور از هرگونه شهری زندگی کنید و این بدان مفهوم است که شما از مدرسه فاصله زیادی دارید. اگر نتوانید به مدرسه بروید چه می کنید، پس مدارس به سراغ شما می آیند. بیش از صد کودک در این منطقه دورافتاده در Alice Springs School Of the Air زندگی می کنند. دانش آموزان ASSOA، از طریق اینترنت به هم وصل می شوند. برخی از درس ها در زمان واقعی ارائه می شوند. وقتی دانش آموزان به اینترنت وصل می شوند، معلم شان در صفحات رایانه آن ها ظاهر می شود. او می تواند با دانش آموزان صحبت کند، یک پروژه هنری یا یک آزمایش علمی را نشان دهد. معلم نمی تواند دانش آموزان را ببیند اما می تواند صدای آن ها را بشنود. دانش آموزان با معلم و با یکدیگر از طریق اینترنت ارتباط برقرار می کنند و این به واسطه استفاده از رایانه شان است. اما به این دلیل که دانش آموزان در یک کلاس مجازی هستند و نه در یک مدرسه فیزیکی (واقعی)، آن ها باید یک معلم خانگی هم داشته باشند. این معلم می تواند یکی از والدین یا معلمی استخدام شده باشد. همه این معلمان برای کمک به دانش آموزان برای درک و کامل کردن کارشان آموزش می بینند. ASSOA تلاش می کند که یک اجتماع مدرسه ای را ایجاد کند. هر دو هفته یکبار دانش آموزان در مدرسه مجازی به صورت گروهی حاضر می شوند. سه بار در سال همه دانش آموزان به شهر ایس اسپرینگ سفر می کنند. برای یک هفته کامل آن ها کلاس مجازی را ترک کرده و وارد یک کلاس واقعی می شوند.

۹۳. گزینه «۳» بهترین عنوان برای این متن چیست؟

- ۱) نگاهی به آینده
 - ۲) مدل استرالیایی
 - ۳) مدرسه از راه دور
 - ۴) یک جای دورافتاده واقعاً یک جای دورافتاده است.
- ۹۴. گزینه «۴» کدام یک از موارد زیر درباره شهرهای استرالیایی می تواند استنباط شود؟**
- ۱) آن ها تأمین کنندگان اینترنت برای افراد در جاهای دورافتاده هستند.
 - ۲) آن ها به جای دورافتاده نزدیک ترند تا شهرهای اصلی.
 - ۳) آن ها آموزش را اینترنتی ارائه می دهند.
 - ۴) آن ها معمولاً مدارس فیزیکی (واقعی) دارند.

۹۵. گزینه «۲» طبق متن کدام یک از موارد زیر در مورد کودکان در جای دورافتاده صحیح می باشد؟

- ۱) بیشتر درس های آن ها در زمان واقعی ارائه می شود.
- ۲) آن ها معلم هایی دارند که آن ها را در خانه ملاقات می کنند.
- ۳) آن ها به استانداردهای آموزشی سطح پایین دسترسی دارند.
- ۴) آن ها در مدارس واقعی (فیزیکی) برای مدت کوتاهی یکبار در سال شرکت می کنند.

۹۶. گزینه «۲» مطابق متن کلاس های مجازی در زمان واقعی کلاس هایی هستند که در آن ها می توانند معلم هایشان را ببینند.

- ۱) معلم می تواند دانش آموزان را ببیند.
- ۲) دانش آموزان می توانند معلم شان را ببینند.
- ۳) معلم دستیار هر دانش آموز نیز می باشد.
- ۴) دانش آموزان نمی توانند با یکدیگر صحبت کنند.

ترجمه متن ۲:

زمانی که زمین لرزه ای به شهرهای باستانی هرلیک و بورا، در سال ۳۳۷ قبل از میلاد مسیح اصابت کرد، گزارش ها حاکی از آن بود که آن ها خالی از حیوانات بودند: در روزهای قبل از زمین لرزه فرار موش های صحرایی، راسوها، مارها و حشرات، از منطقه ثبت شده بود.

۸۳. گزینه «۱» خوب است که آن ها واقعاً در [معرض] خطر این پروژه نبودند، اما من موافقم که در یک موقعیت واقعی افراد احتمال کشته شدن شان می رفت.

- ۱) واقعاً
 - ۲) شجاعانه
 - ۳) با بی دقتی
 - ۴) به طور نامطمئن (زبان ۱ / درس ۲)
- ۸۴. گزینه «۲» خدماتی را که آن ها شروع کرده اند به قصد برآورده کردن نیاز دانش آموزان در گروه های سنی مختلف است.**
- ۱) عمل کردن
 - ۲) ملاقات کردن
 - ۳) متغیر بودن
 - ۴) ادامه دادن (زبان ۲ / درس ۱)

نکته: هم آیند "meet the needs" به معنای «برآورده کردن نیازهای کسی» است.

۸۵. گزینه «۳» وقتی شما با یک لغت نا آشنا مواجه می شوید، بهتر است به معنی آن در یک فرهنگ دوزبانه نگاه کنید.

- ۱) فکر کردن به
- ۲) نگه داشتن
- ۳) پیدا کردن لغت
- ۴) ادامه دادن (زبان ۳ / درس ۲)

نکته: هم آیند "keep to oneself" به معنای «در خود ماندن» است.

۸۶. گزینه «۱» در ابتدا، رأی دهندگان توجهی به او به عنوان مردی مناسب برای آن پست نداشتند، اما اکنون آن ها اعتقاد دارند که او به قدر کفایت مؤثر است.

- ۱) توجه
- ۲) موضوع
- ۳) علاقه
- ۴) توجه (زبان ۲ / درس ۱)

نکته: عبارت "take notice of" به معنای «توجه کردن به چیزی» می باشد و عبارت "pay attention to" نیز به همین معناست.

۸۷. گزینه «۴» به عنوان رئیس یک تعاونی بزرگ، جف بایستی با تعهد و صداقت رفتار کند تا موفق باشد.

- ۱) میراث
- ۲) موهبت، رحمت
- ۳) دست آورد
- ۴) تعهد (زبان ۳ / درس ۱)

ترجمه کلوزتست:

تعجب آور است که بغمید چطور فست فود محبوب شده است، از زمانی که اولین رستوران فست فود حدود ۱۰۰ سال پیش افتتاح شد. از آن زمان تا به حال، غذاهای فرآوری شده با کالری بالا در تمام دنیا به واسطه رستوران های زنجیره ای چندملیتی پخش شدند که مراحل رشد و پیشرفت را به سرعت و بدون نشان دادن علائمی از کند شدن، تجربه کردند. اکثر این پیشرفت در حال حاضر در بخش های کم تر توسعه یافته جهان در حال رخ دادن است، جایی که پتانسیل وفاداری مبتدیان [برای پیشرفت کردن] بهتر دیده می شود. اما صرفاً در این مناطق که چنین رشد و پیشرفتی قابل رؤیت است، وجود ندارد. در واقع مطالعات اخیر نشان می دهد که چنین پیشرفتی در اروپا نیز اتفاق افتاده است یعنی جایی که تعداد غذاهای بیرون بر بین سال های ۱۹۱۲ و ۲۰۱۵ تا ۴۵ درصد افزایش یافت.

۸۸. گزینه «۴» کاربرد since در ساختار ماضی نقلی (زبان ۳ / درس ۲)

۸۹. گزینه «۳» با توجه به این که فعل show بعد از that، سوم شخص مفرد نیست نمی توان از گزینه های «۱»، «۲» و «۴» استفاده کرد. (زبان ۳ / درس ۲)

۹۰. گزینه «۱» توسعه (۱) (توسعه)

- ۲) بهبودی
- ۳) احتمال
- ۴) الهام (زبان ۳ / درس ۲)

۹۱. گزینه «۲» دقیق (۱) دقیق

- ۲) قابل رؤیت
- ۳) ریز و کوچک
- ۴) نامطمئن (زبان ۳ / درس ۲)

۹۲. گزینه «۳» ضربه زدن (۱) ضربه زدن

- ۲) بردن، گرفتن
- ۳) افزایش یافتن
- ۴) ترک کردن (زبان ۱ / درس ۱)

روش دوم: فرمول ممنوع: به جای x عدد ۱ می‌گذاریم. ($x=1$)

$$\begin{aligned} \text{عبارت} &= \frac{1^3 + 3(1)^2 + 2(1)}{1(1+1)(1^2-4)} - \frac{2}{1^2-2(1)} \\ &= \frac{1+3+2}{1 \times 2 \times -3} - \frac{2}{-1} = \frac{6}{-6} - (-2) = -1 + 2 = 1 \end{aligned}$$

حال به جای x در گزینه‌ها عدد ۱ قرار می‌دهیم.

گزینه «۱»: $\frac{1}{x} = \frac{1}{1} = 1$

گزینه «۲»: $\frac{1}{x-2} = \frac{1}{1-2} = \frac{1}{-1} = -1$

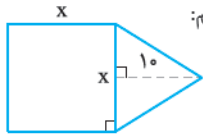
گزینه «۳»: $\frac{2}{x} = \frac{2}{1} = 2$

گزینه «۴»: $\frac{x}{x-2} = \frac{1}{1-2} = -1$

(ریاضی و آمار ۱ / فصل ۱)

پس گزینه «۱» درست است.

۱۰۲. گزینه «۳» اگر ضلع مربع را x در نظر بگیریم:

$$\Delta = \frac{1}{2} \times \text{قاعده} \times \text{ارتفاع} = \frac{1}{2} \times 10 \times x = 5x$$

$$x^2 = (\text{یک ضلع})^2 = \text{مساحت مربع}$$

$$5x = \frac{2}{3}x^2 - \frac{8}{3} \Rightarrow 15x = 2x^2 - 8 \Rightarrow 2x^2 - 15x - 8 = 0$$

$$\Delta = (-15)^2 - 4(2)(-8) = 225 + 64 = 289$$

$$x = \frac{15 \pm \sqrt{289}}{2(2)} = \begin{cases} \frac{15+17}{4} = \frac{32}{4} = 8 & \checkmark \\ \frac{15-17}{4} = \frac{-2}{4} = -\frac{1}{2} & \times \end{cases}$$

پس طول ضلع مربع برابر ۸ و مساحت مثلث برابر $5 \times 8 = 40$ می‌باشد.

(ریاضی و آمار ۱ / فصل ۲)

۱۰۳. گزینه «۴» ابتدا سمت چپ را مخرج مشترک گرفته، سپس به کمک

طرفین وسطین به معادله درجه دوم می‌رسیم.

$$\frac{(2x-1)(x-2) - (x-3)(x+2)}{(x+2)(x-2)} = \frac{2}{3}$$

$$\frac{2x^2 - 4x - x + 2 - (x^2 - x - 6)}{x^2 - 4} = \frac{2}{3}$$

طرفین وسطین می‌کنیم:

$$3(2x^2 - 5x + 2 - x^2 + x + 6) = 2(x^2 - 4)$$

$$\Rightarrow 3(x^2 - 4x + 8) = 2x^2 - 8 \Rightarrow 3x^2 - 12x + 24 - 2x^2 + 8 = 0$$

$$\Rightarrow x^2 - 12x + 32 = 0 \Rightarrow (x-8)(x-4) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x_1 = 8 & \text{قابل قبول} \\ x_2 = 4 & \text{قابل قبول} \end{cases}$$

چون مخرج‌ها صفر نمی‌شود هر دو قابل قبول‌اند.

$$x_1 + x_2 = 8 + 4 = 12$$

(ریاضی و آمار ۱ / فصل ۲)

بسیاری از چنین داستان‌هایی از چنین مخلوقات به ظاهر روشن‌بین وجود دارد. اما دانشمندان در این‌که چگونه این حیوانات ممکن است قادر باشند درکی از زلزله‌های آینده داشته باشند، دچار مشکل شده‌اند. تحقیق درباره این موضوع قطعی است. چون مطالعات معمولاً پس از حقیقت و خطری که در به‌کار بستن اهمیت عطف به ماسبق می‌باشد. در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۸۱ انجام شد که به‌جهت کنترل این مسأله بود، محققین دریافتند که رفتار غیرعادی حیوان می‌تواند صرفاً مرتبط به یکی از ۴ زلزله‌ای باشد که بررسی شده بود. همان‌طور که روزنامه ارائه می‌کند، همه زمین‌لرزه‌ها شبیه هم نیستند. هر زمین‌لرزه‌ای ممکن است نشانه‌های اولیه بی‌نظیر خودش را داشته باشد اما برخی از این علائم ممکن است برای حیوانات آشکار باشد.

۹۷. گزینه «۳» متن عمدتاً در چه موردی بحث می‌کند؟

(۱) زمین‌لرزه‌های مخرب در گذشته چگونه بودند؟

(۲) چگونه دانش زمین‌لرزه کامل نیست؟

(۳) یک روشی که می‌تواند برای پیش‌گویی برخی از زمین‌لرزه‌ها به‌کار رود.

(۴) تاریخچه مطالعه علمی این‌که چه زمانی زمین‌لرزه‌ها اتفاق می‌افتد.

۹۸. گزینه «۴» کلمه «fleeing» در متن از جهت معنی به «فرار کردن از»

نزدیک است.

(۱) حمله کردن

(۲) مطلع کردن

(۳) متکی بودن به

(۴) فرار کردن از

۹۹. گزینه «۲» مطابق متن این صحیح است که حیوانات ممکن است قادر باشند فقط تعداد خاصی از زمین‌لرزه‌ها را پیش‌بینی کنند.

(۱) همیشه به بشر کمک کرده‌اند تا از زمین‌لرزه‌ها پیش‌گیری کنند.

(۲) ممکن است قادر باشند فقط زمین‌لرزه‌های خاصی را پیش‌بینی کنند.

(۳) تقریباً هرگز در طی زمین‌لرزه‌ها کشته نمی‌شوند.

(۴) بهترین ابزار برای پیش‌بینی زلزله‌ها هستند.

۱۰۰. گزینه «۱» کلمه «which» در متن به «علایم» اشاره دارد.

(۱) علایم

(۲) مطالعه

(۳) حیوانات

(۴) زمین‌لرزه

ریاضیات

تحلیل درس

سؤالات کنکور ۹۹ مطابق سال ۹۸ از درجه سختی متوسطی برخوردار بود، به‌جز سؤال ۱۰۵ و ۱۰۸ که نسبتاً غیرمتعارف به‌نظر می‌رسید. سایر سؤالات متناسب با کتاب‌های درسی بوده است.

مبحث آمار با اختصاص ۵ سؤال بیشترین تعداد سؤالات را دربرگرفته است که یک سؤال شاخص بهای کالا به‌صورت مفهومی / تعریفی بوده و سایر سؤالات محاسباتی بوده است.

فصل تابع با ۴ سؤال، شمارش و احتمال با ۳ سؤال و دنباله‌ها نیز با ۳ سؤال از مباحث پرتکرار بوده‌اند.

۱۰۱. گزینه «۱» روش اول: صورت و مخرج کسر را تجزیه، سپس بین

کسرهای مخرج مشترک می‌گیریم.

$$\begin{aligned} & \frac{x(x^2 + 3x + 2)}{x(x+1)(x-2)(x+2)} - \frac{2}{x(x-2)} \\ &= \frac{x(x+2)(x+1)}{x(x+1)(x-2)(x+2)} - \frac{2}{x(x-2)} = \frac{(x-2)}{x(x-2)} = \frac{1}{x} \end{aligned}$$

روش دوم: فرمول ممنوع: به جای x عدد ۱ می‌گذاریم. ($x=1$)

$$\begin{aligned} \text{عبارت} &= \frac{1^3 + 3(1)^2 + 2(1)}{1(1+1)(1^2-4)} - \frac{2}{1^2-2(1)} \\ &= \frac{1+3+2}{1 \times 2 \times -3} - \frac{2}{-1} = \frac{6}{-6} - (-2) = -1 + 2 = 1 \end{aligned}$$

حال به جای x در گزینه‌ها عدد ۱ قرار می‌دهیم.

گزینه «۱»: $\frac{1}{x} = \frac{1}{1}$

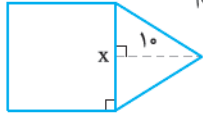
گزینه «۲»: $\frac{1}{x-2} = \frac{1}{1-2} = \frac{1}{-1} = -1$

گزینه «۳»: $\frac{2}{x} = \frac{2}{1} = 2$

گزینه «۴»: $\frac{x}{x-2} = \frac{1}{1-2} = -1$

پس گزینه «۱» درست است. (ریاضی و آمار ۱ / فصل ۱)

۱۰۲. گزینه «۳» اگر ضلع مربع را x در نظر بگیریم:

$$\Delta x = \frac{1}{2} \times \text{ارتفاع} \times \text{قاعده} = \frac{1}{2} \times 10 \times x = 5x$$

$$x^2 = (\text{یک ضلع})^2 = \text{مساحت مربع}$$

$$5x = \frac{2}{3}x^2 - \frac{8}{3} \Rightarrow 15x = 2x^2 - 8 \Rightarrow 2x^2 - 15x - 8 = 0$$

$$\Delta = (-15)^2 - 4(2)(-8) = 225 + 64 = 289$$

$$x = \frac{15 \pm \sqrt{289}}{2(2)} = \begin{cases} \frac{15+17}{4} = \frac{32}{4} = 8 & \checkmark \\ \frac{15-17}{4} = \frac{-2}{4} = \frac{-1}{2} & \times \end{cases}$$

پس طول ضلع مربع برابر ۸ و مساحت مثلث برابر $5x$ یعنی $5 \times 8 = 40$ می‌باشد. (ریاضی و آمار ۱ / فصل ۲)

۱۰۳. گزینه «۴» ابتدا سمت چپ را مخرج مشترک گرفته، سپس به کمک طرفین وسطین به معادله درجه دوم می‌رسیم.

$$\frac{(2x-1)(x-2) - (x-3)(x+2)}{(x+2)(x-2)} = \frac{2}{3}$$

$$\frac{2x^2 - 4x - x + 2 - (x^2 - x - 6)}{x^2 - 4} = \frac{2}{3}$$

طرفین وسطین می‌کنیم:

$$3(2x^2 - 5x + 2 - x^2 + x + 6) = 2(x^2 - 4)$$

$$\Rightarrow 3(x^2 - 4x + 8) = 2x^2 - 8 \Rightarrow 3x^2 - 12x + 24 - 2x^2 + 8 = 0$$

$$\Rightarrow x^2 - 12x + 32 = 0 \Rightarrow (x-8)(x-4) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x_1 = 8 & \text{قابل قبول} \\ x_2 = 4 & \text{قابل قبول} \end{cases}$$

چون مخرج‌ها صفر نمی‌شود هر دو قابل قبول‌اند.

$$x_1 + x_2 = 8 + 4 = 12$$

(ریاضی و آمار ۱ / فصل ۲)

بسیاری از چنین داستان‌هایی از چنین مخلوقات به ظاهر روشن‌بین وجود دارد. اما دانشمندان در این‌که چگونه این حیوانات ممکن است قادر باشند درکی از زلزله‌های آینده داشته باشند، دچار مشکل شده‌اند. تحقیق درباره این موضوع قطعی است. چون مطالعات معمولاً پس از حقیقت و خطری که در به‌کار بستن اهمیت عطف به ماسبق می‌باشد. در مطالعه‌ای که در سال ۱۹۸۱ انجام شد که به‌جهت کنترل این مسأله بود، محققین دریافتند که رفتار غیرعادی حیوان می‌تواند صرفاً مرتبط به یکی از ۴ زلزله‌ای باشد که بررسی شده بود. همان‌طور که روزنامه ارائه می‌کند، همه زمین‌لرزه‌ها شبیه هم نیستند. هر زمین‌لرزه‌ای ممکن است نشانه‌های اولیه بی‌نظیر خودش را داشته باشد اما برخی از این علائم ممکن است برای حیوانات آشکار باشد.

۹۷. گزینه «۳» متن عمدتاً در چه موردی بحث می‌کند؟

- (۱) زمین‌لرزه‌های مخرب در گذشته چگونه بودند؟
 - (۲) چگونه دانش زمین‌لرزه کامل نیست؟
 - (۳) یک روشی که می‌تواند برای پیش‌گویی برخی از زمین‌لرزه‌ها به‌کار رود.
 - (۴) تاریخچه مطالعه علمی این‌که چه زمانی زمین‌لرزه‌ها اتفاق می‌افتد.
- ۹۸. گزینه «۴»** کلمه «fleeing» در متن از جهت معنی به «فرار کردن از» نزدیک است.

- (۱) حمله کردن
- (۲) مطلع کردن
- (۳) متکی بودن به
- (۴) فرار کردن از

۹۹. گزینه «۲» مطابق متن این صحیح است که حیوانات ممکن است قادر باشند فقط تعداد خاصی از زمین‌لرزه‌ها را پیش‌بینی کنند.

- (۱) همیشه به بشر کمک کرده‌اند تا از زمین‌لرزه‌ها پیش‌گیری کنند.
- (۲) ممکن است قادر باشند فقط زمین‌لرزه‌های خاصی را پیش‌بینی کنند.
- (۳) تقریباً هرگز در طی زمین‌لرزه‌ها کشته نمی‌شوند.
- (۴) بهترین ابزار برای پیش‌بینی زلزله‌ها هستند.

۱۰۰. گزینه «۱» کلمه «which» در متن به «علایم» اشاره دارد.

- (۱) علایم
- (۲) مطالعه
- (۳) حیوانات
- (۴) زمین‌لرزه

ریاضیات

تحلیل درس

سؤالات کنکور ۹۹ مطابق سال ۹۸ از درجه سختی متوسطی برخوردار بود، به‌جز سؤال ۱۰۵ و ۱۰۸ که نسبتاً غیرمتعارف به‌نظر می‌رسید. سایر سؤالات متناسب با کتاب‌های درسی بوده است.

مبحث آمار با اختصاص ۵ سؤال بیشترین تعداد سؤالات را دربرگرفته است که یک سؤال شاخص بهای کالا به‌صورت مفهومی / تعریفی بوده و سایر سؤالات محاسباتی بوده است.

فصل تابع با ۴ سؤال، شمارش و احتمال با ۳ سؤال و دنباله‌ها نیز با ۳ سؤال از مباحث پرتکرار بوده‌اند.

۱۰۱. گزینه «۱» روش اول: صورت و مخرج کسرها را تجزیه، سپس بین کسرها مخرج مشترک می‌گیریم.

$$\begin{aligned} & \frac{x(x^2 + 3x + 2)}{x(x+1)(x-2)(x+2)} - \frac{2}{x(x-2)} \\ &= \frac{x(x+2)(x+1)}{x(x+1)(x-2)(x+2)} - \frac{2}{x(x-2)} = \frac{(x-2)}{x(x-2)} = \frac{1}{x} \end{aligned}$$

نقاط A و B در سهمی صدق می کنند. بنابراین:

$$y = \frac{-1}{2}x^2 + ax + b \xrightarrow{A(2,11)} 11 = \frac{-1}{2}(2)^2 + 2a + b$$

$$\Rightarrow 11 = -2 + 2a + b \Rightarrow 2a + b = 13$$

$$y = \frac{-1}{2}x^2 + ax + b \xrightarrow{B(8,5)} 5 = \frac{-1}{2}(8)^2 + 8a + b$$

$$\Rightarrow 5 = -32 + 8a + b \Rightarrow 8a + b = 37$$

$$\Rightarrow \begin{cases} 2a + b = 13 \\ 8a + b = 37 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} -2a - b = -13 \\ + 8a + b = 37 \\ \hline 6a = 24 \Rightarrow a = 4 \Rightarrow 2a + b = 13 \end{cases}$$

$$\Rightarrow b = 13 - 8 = 5$$

$$\frac{a=4}{b=5} \rightarrow y = \frac{-1}{2}x^2 + 4x + 5$$

$$\Rightarrow (R \text{ رأس سهمی}) S \begin{cases} x = \frac{-b}{2a} = \frac{-4}{2(-\frac{1}{2})} = \frac{-4}{-1} = 4 \\ y = (-\frac{1}{2})(4)^2 + 4(4) + 5 = 8 + 5 = 13 \end{cases}$$

پس (4, 13) رأس سهمی است. (ریاضی و آمار ۱ / فصل ۳)

۱۰۹. گزینه «۱» در صورتی که واحد اندازه گیری ۲ برابر شود، شاخص

بهای کالا و خدمات ثابت می ماند. (ریاضی و آمار ۲ / فصل ۳)

۱۱۰. گزینه «۲» روش اول: چون سال نهم بین سال هشتم و دهم قرار

دارد، از روش درون یابی بین سالها ۱۰ و ۸ استفاده می کنیم.

$$m = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1} = \frac{26 - 20}{10 - 8} = \frac{6}{2} = 3$$

$$y - y_1 = m(x - x_1)$$

$$y - 20 = 3(x - 8) \xrightarrow{\text{سال نهم}} y = 3 + 20 = 23$$

روش دوم: بین سال هشتم و دهم چون مقدار تورم به صورت متوالی است،

پس تورم سال نهم $\frac{20+26}{2} = 23$ است. (ریاضی و آمار ۲ / فصل ۳)

۱۱۱. گزینه «۲» فراوانی زاویه اشغال شده در نمودار دایره ای

تعداد کل در گروه B فراوانی ۴۰ می باشد، بنابراین:

$$\alpha = \frac{40}{10+20+30+40} \times 360^\circ = \frac{40}{100} \times 360^\circ = 144^\circ$$

روش دوم: درصد به کمک نمودار دایره ای از فرمول زیر به دست می آید:

$$\text{درصد} = \frac{\text{زاویه آن قسمت}}{360} \times 100 \Rightarrow 40 = \frac{x}{360} \times 100$$

$$\Rightarrow 40 \times 36 = 100x \Rightarrow x = \frac{40 \times 36}{100} = 144^\circ$$

(ریاضی و آمار ۳ / فصل ۱)

۱۱۲. گزینه «۲» روش اول: چون گزاره شرطی است، پس زمانی نادرست

است که مقدم درست و تالی که p ~ است، نادرست باشد، پس p درست

$$D_f \cap D_g = \{3, 5, 1\}$$

$$f + g = \{(3, 6), (5, 9), (1, 7)\}$$

$$f - g = \{(3, 2), (5, -3), (1, 3)\}$$

$$\frac{(f+g)}{(f-g)} = \left\{ \left(3, \frac{6}{2}\right), \left(5, \frac{9}{-3}\right), \left(1, \frac{7}{3}\right) \right\} \Rightarrow R_{\frac{f+g}{f-g}} = \left\{ 3, -3, \frac{7}{3} \right\}$$

(ریاضی و آمار ۲ / فصل ۲)

۱۰۵. گزینه «۱» تابع $g(x) = \frac{|x|}{x}$ یک تابع دوطرفه ای است.

$$g(x) = \begin{cases} \frac{x}{x} = 1 & ; x > 0 \\ \frac{-x}{x} = -1 & ; x < 0 \end{cases} \Rightarrow g(x) = \begin{cases} 1 & ; x > 0 \\ -1 & ; x < 0 \end{cases}$$

حال برای یافتن نقاط تلاقی توابع $f(x)$ و $g(x)$ ، یک بار $f(x)$ را برابر یک و بار دیگر برابر -۱ قرار می دهیم.

$$f(x) = 1 \Rightarrow x^2 - 2x - 2 = 1 \Rightarrow x^2 - 2x - 3 = 0$$

$$\Rightarrow x^2 - 2x - 3 = 0$$

$$\Rightarrow (x+1)(x-3) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = -1 \times \\ x = 3 \checkmark \end{cases}$$

(معادله با شرط $x > 0$ حل شده پس x مثبت قبول است)

$$f(x) = -1 \Rightarrow x^2 - 2x - 2 = -1 \Rightarrow x^2 - 2x - 1 = 0$$

$$\Rightarrow \Delta = (-2)^2 - 4(1)(-1) = 8$$

$$\Rightarrow x = \frac{2 \pm \sqrt{8}}{2} \Rightarrow \begin{cases} \frac{2+2\sqrt{2}}{2} = 1+\sqrt{2} \times \\ \frac{2-2\sqrt{2}}{2} = 1-\sqrt{2} \checkmark \end{cases}$$

(چون معادله با شرط $x < 0$ حل شده، پس جواب منفی قابل قبول است.)

(ریاضی و آمار ۲ / فصل ۲)

۱۰۶. گزینه «۴»

$$f\left(-\frac{3}{4}\right) = \left[2\left(-\frac{3}{4}\right) - 1\right] = \left[-\frac{6}{4} - 1\right] = \left[-\frac{10}{4}\right] = -3$$

$$f\left(\frac{\sqrt{5}}{2}\right) = \left[2\left(\frac{\sqrt{5}}{2}\right) - 1\right] = \left[\sqrt{5} - 1\right] = \left[2/\dots - 1\right] = 1$$

$$\Rightarrow f\left(-\frac{3}{4}\right) + f\left(\frac{\sqrt{5}}{2}\right) = -3 + 1 = -2$$

(ریاضی و آمار ۲ / فصل ۲)

۱۰۷. گزینه «۴»

$$(a^2 + 4b)^2 = (a^2)^2 + \underbrace{2(a^2) \times 4b}_{12a^2b} + \dots = a^4 + 12a^2b + \dots$$

$$\text{ضریب } a^2b = 12$$

(ریاضی و آمار ۱ / فصل ۱)

۱۰۸. گزینه «۴» ابتدا در خط $y = 13 - x$ طول نقاط تلاقی

را قرار می دهیم تا مختصات نقاطی که سهمی و خط متقاطع اند به دست آید.

$$y = 13 - x \begin{cases} x = 2 \Rightarrow y = 13 - 2 = 11 \Rightarrow A(2, 11) \\ x = 8 \Rightarrow y = 13 - 8 = 5 \Rightarrow B(8, 5) \end{cases} \rightarrow \text{نقاط تلاقی}$$

انحراف معیار عبارت است از:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(14/5-16)^2 + (15-16)^2 + (15/5-16)^2 + (17-16)^2 + (18-16)^2}{5}}$$

$$\sigma = \sqrt{\frac{2/25 + 1 + 0/25 + 1 + 4}{5}} = \sqrt{\frac{8/5}{5}} = \sqrt{1/7} \approx 1/3$$

(ریاضی و آمار ۳ / فصل ۱)

۱۱۷. گزینه «۳» ابتدا داده‌ها از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم. تعداد داده‌ها زوج است بنابراین میانه برابر میانگین دو داده وسط است.

$$9, 10, \underbrace{12/5, 13}_{Q_1}, \underbrace{13, 14}_{13/5}, 15, \underbrace{16}_{Q_2}, 17, 17/5$$

میان‌ها: $Q_2 - Q_1 = 16 - 12/5 = 3/5$ تفاضل داده‌های ابتدا و انتهای جعبه

(ریاضی و آمار ۳ / فصل ۲)

۱۱۸. گزینه «۱» مجموع ۹ جمله اول: $S_9 = 90$

جمله هفتم: $a_7 = 13$

قدرنسبت: $d = ?$

$$S_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d)$$

$$90 = \frac{9}{2}(2a_1 + 8d) \Rightarrow 90 = 9(a_1 + 4d) \Rightarrow a_1 + 4d = 10$$

$$a_7 = a_1 + 6d = 13 \Rightarrow a_1 + 6d = 13$$

$$\begin{cases} a_1 + 4d = 10 \\ a_1 + 6d = 13 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} -4d = -10 \\ a_1 + 6d = 13 \end{cases}$$

$$2d = 3 \Rightarrow d = \frac{3}{2} = 1/5$$

(ریاضی و آمار ۳ / فصل ۲)

۱۱۹. گزینه «۳» جملات دنباله عبارت‌اند از:

۶۴, ۳۲, ۱۶, ...

مجموعه جملات دنباله هندسی برابر است با:

$$\Rightarrow S_\infty = \frac{a_1(1-r^n)}{1-r} = \frac{64(1-(\frac{1}{2})^\infty)}{1-\frac{1}{2}} = \frac{64 \times (1-\frac{1}{256})}{\frac{1}{2}} = \frac{64 \times \frac{255}{256}}{\frac{1}{2}} = 64 \times 2 \times \frac{255}{256} = \frac{2 \times 255}{4} \Rightarrow S_\infty = \frac{255}{2} = 127/5$$

(ریاضی و آمار ۳ / فصل ۳)

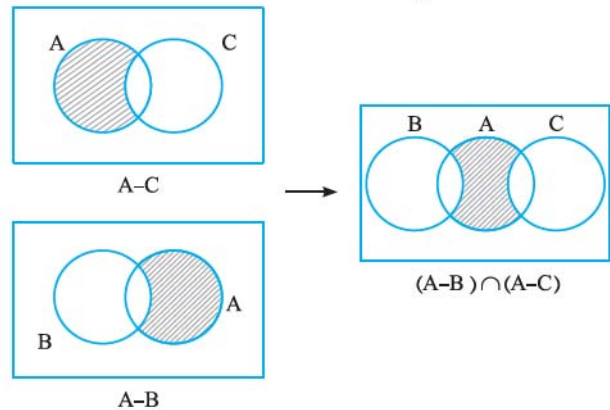
۱۲۰. گزینه «۱» رابطه بازگشتی: $a_{n+1} = \frac{2}{1+a_n}, a_1 = 2$

$$n=1 \Rightarrow a_2 = \frac{2}{1+a_1} = \frac{2}{1+2} = \frac{2}{3}$$

است. بنابراین گزینه‌های «۳» و «۴» نادرست است. اگر q درست باشد، مقدم یعنی $((p \leftrightarrow q) \wedge p)$ درست است.

روش دوم: جدول ارزشی گزاره را رسم می‌کنیم... (ریاضی و آمار ۲ / فصل ۱)

۱۱۳. گزینه «۴» طبق رابطه $(B \cup C)' = B' \cap C'$ که به رابطه دمورگان معروف است (پیشامد متمم) گزینه‌های «۱» و «۲» مثل هم هستند. حال برای گزینه «۳» نمودار و رسم می‌کنیم.

پس گزینه «۳» درست است. هم‌چنین با توجه به نمودار فوق، گزینه «۴» نادرست است.

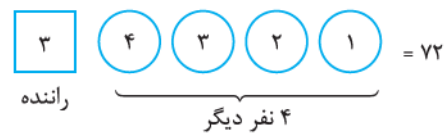
(ریاضی و آمار ۳ / فصل ۱)

۱۱۴. گزینه «۲»

روش اول:

$$\binom{3}{1} \times 4! = 3 \times 24 = 72$$

انتخاب ۱ نفر به عنوان جایگشت ۴ نفر باقی‌مانده

روش دوم:

(ریاضی و آمار ۳ / فصل ۱)

۱۱۵. گزینه «۳» در جعبه ۹ مهره داریم و ۳ مهره خارج می‌کنیم. پس فضای نمونه‌ای برابر است با:

$$n(S) = \binom{9}{3} = \frac{9!}{6!3!} = \frac{9 \times 8 \times 7 \times 6!}{6! \times 3 \times 2 \times 1} = 3 \times 4 \times 7$$

از طرفی پیشامد A به صورت زیر است:

$$n(A) = \binom{5}{2} \times \binom{4}{1} = 10 \times 4$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{4 \times 10}{3 \times 4 \times 7} = \frac{10}{21}$$

(ریاضی و آمار ۳ / فصل ۱)

۱۱۶. گزینه «۲» ابتدا داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

$$12, 13, 14/5, 15, 15/5, 17, 18, 18/5, 20$$

میانها: $Q_1 = \frac{13+14/5}{2}$ چارک سوم: $Q_3 = \frac{18+18/5}{2}$

داده‌های داخل جعبه، بین Q_1 و Q_3 اند

$$\Rightarrow \bar{x} = \frac{14/5 + 15 + 15/5 + 17 + 18}{5} = 16$$

نکته: در صورت سؤال و همچنین گزینه‌ها، چیزی در رابطه با سود حسابداری یا ویژه گفته نشده است، ولی با توجه به اطلاعات جدول می‌توان فهمید که منظور، سود حسابداری است؛ چرا که داده‌ای در رابطه با هزینه‌های غیرمستقیم (هزینه فرصت) به ما داده نشده است. هزینه استهلاک جزء هزینه‌های مستقیم بوده و هزینه فرصت همان هزینه غیرمستقیم است.

مرحله اول: محاسبه درآمد

قیمت هر محصول × مقدار کل محصولات تولیدشده = درآمد

$$1,200,000 \times 2200 = 2,640,000,000$$

مرحله دوم: محاسبه مجموع هزینه‌ها پس از محاسبه تک به تک آن‌ها:

$$\text{ریال} = 12,000,000 \times 12 (\text{ماه}) = 144,000,000$$

$$12 (\text{ماه}) \times 15 (\text{نفر}) \times 850,000 = 153,000,000$$

$$= 153,000,000$$

$$\text{خرید مواد اولیه مورد نیاز سالانه} = 185,000,000$$

$$\text{هزینه استهلاک} = \frac{30}{100} \times 153,000,000 = 45,900,000$$

$$\text{جمع هزینه‌ها} = 144,000,000 + 153,000,000 + 185,000,000$$

$$\text{ریال} = 482,900,000$$

نکته: برای جمع زدن این اعداد طولانی می‌توانید از ۱۰۰,۰۰۰ فاکتور بگیرید، چراکه همه این اعداد در ۵ صفر مشترک هستند.

مرحله سوم: محاسبه سود یا ضرر:

هزینه‌ها - درآمد = سود یا ضرر

$$2,640,000,000 - 482,900,000 = 2,157,100,000$$

(بخش ۱ / فصل ۲ / ص ۳۱)

۱۲۳. گزینه «۴» (الف) منظور از بهره‌وری به‌دست آوردن بیشترین خروجی با کمترین ورودی است. دو تولیدکننده که عوامل تولید یکسانی دارند، آنکه محصول

بیشتری داشته باشد، بهره‌وری بیشتری داشته است. (بخش ۱ / فصل ۲ / ص ۳۰)

(ب) چنانچه انسان در نیازهای مادی و حیوانی خود متوقف شود، کمال جویی به نوعی سیری ناپذیری تبدیل می‌شود. (بخش ۱ / فصل ۱ / ص ۹)

(ج) دو ویژگی منابع و امکانات یعنی: (۱) محدودیت منابع و امکانات موجود و در دسترس (۲) محدودیت انسان در بهره‌برداری از منابع و امکانات موجود با قابلیت مصارف متعدد، وضعیتی را ایجاد می‌کند که اقتصاددانان

به آن «کمیابی» می‌گویند. (بخش ۱ / فصل ۱ / ص ۱۱)

۱۲۴. گزینه «۳» (ب) نکته: توجه داشته باشید که ارزش کالاهای

واسطه‌ای و مواد اولیه در محاسبات تولید کل وارد نمی‌شوند، چراکه ارزش آن‌ها قبلاً و در بطن کالاهای نهایی محاسبه شده است.

(ب) ارزش خدمات بخش خصوصی + ارزش مواد غذایی + ارزش تولیدات بخش صنعت = تولید ناخالص داخلی

$$= 480 + \left(\frac{60}{100} \times 480 \right) + \frac{50}{100} (480 + 288) = 1152 = (\text{GDP})$$

تولید ناخالص داخلی

(الف)

$$\text{هزینه استهلاک} = \frac{1}{3} \times \text{GDP} = \frac{1}{3} \times 1152 = 384$$

(ج) هزینه استهلاک - تولید ناخالص داخلی = تولید خالص داخلی

$$= 1152 - 384 = 768$$

$$\text{تولید خالص داخلی سرانه} = \frac{\text{تولید خالص داخلی}}{\text{تعداد جمعیت}} = \frac{768}{20} = 38.4$$

$$n = 2 \Rightarrow a_3 = \frac{2}{1+a_2} = \frac{2}{1+\frac{2}{3}} = \frac{2}{\frac{5}{3}} = \frac{6}{5}$$

$$n = 3 \Rightarrow a_4 = \frac{2}{1+a_3} = \frac{2}{1+\frac{6}{5}} = \frac{2}{\frac{11}{5}} = \frac{10}{11}$$

$$n = 4 \Rightarrow a_5 = \frac{2}{1+a_4} = \frac{2}{1+\frac{10}{11}} = \frac{2}{\frac{21}{11}} = \frac{22}{21}$$

(ریاضی و آمار / فصل ۳)

اقتصاد

تحلیل درس

سؤالات اقتصاد کنکور ۹۹ از لحاظ سطح علمی، سؤالاتی متوسط و تا حدی رو به دشوار بود؛ البته از سه سطح ساده، متوسط و دشوار استفاده شده بود، اما کلیت آزمون رو به دشوار بود.

به مانند سال قبل نیمی از سؤالات، از متن و نیمی دیگر مسائل محاسباتی بودند. متأسفانه باز هم در طراحی سؤال از مبحث نقدینگی مانند سال قبل شاهد اشتباه طراح بودیم و از نظر علمی و بر اساس متن کتاب درسی سؤال ۱۳۲ اشتباه بود. از نظر توزیع سؤالات بین دروس کتاب درسی، شاهد یک تقسیم‌بندی منظم بودیم. طراح با طرح سؤالات چندپرسی سعی کرده بود در یک سؤال از موضوعات مختلفی سؤال بپرسد و در اکثر سؤالات حفظی این آزمون با دانستن تنها یک قسمت از سؤال، دانش‌آموز قادر بود تست را حل کند.

به‌طور کلی نسبت تعداد سؤالات از همه بخش‌های ۵ گانه به‌طور یکسان بود و موضوعات مختلفی هم مورد پرسش قرار گرفته بود که نشان از توجه یکسان طراح به همه فصول کتاب داشت.

در بررسی شکلی صورت سؤالات به این نکته پی می‌بریم که امسال طراح تعداد سؤالات زیادی با فرم جای خالی طرح کرده بود و تقریباً در ۴ سؤال شاهد چند پرسش جای خالی بودیم.

به‌طور کلی اقتصاد کنکور ۹۹ یک آزمون متوسط رو به دشوار با فرم رایج سال‌های اخیر بود که می‌توانست دانش‌آموزان را به چالش بکشد و نکته عجیب تکرار طرح سؤال اشتباه از مبحث نقدینگی توسط طراح محترم بود!

۱۲۱. گزینه «۳» (الف) در اقتصاد اسلامی عوامل انسانی می‌تواند صاحب

تولید شود، دستمزد بگیرد و در سود و زیان شریک نشود.

صاحب سرمایه مالی نمی‌تواند مانند سرمایه فیزیکی به‌طور مثال تراکتور اجاره بگیرد؛ چون ربا تلقی شده و حرام است. (بخش ۱ / فصل ۲ / ص ۲۸)

(ب) اشتغال کامل نیروی کار البته به معنای صفر بودن نرخ بیکاری نیست. برخی افراد حاضر به کار نیستند (بیکاری داوطلبانه) و برخی دیگر نیز در حال جابجایی از کاری به کار دیگر (بیکاری اصطلاحی) هستند. (بخش ۴ / فصل ۱ / ص ۹۱)

(ج) به علت حضور بانک‌ها از طریق سرمایه‌گذاری‌های مستقیم در طرح‌های تولیدی و عمرانی و همچنین سرمایه‌گذاری غیرمستقیم از طریق استفاده از عقود اسلامی مجاز که برای تسهیلات مالی به مشتریان خود اعطا می‌کنند، بانک از حالت واسطه‌گری خارج شده و سودهای بانکی اعطایی به مشتریان از نظر قانونی «ربا» تلقی نمی‌شود. (بخش ۲ / فصل ۲ / ص ۶۸ و ۶۹)

۱۲۲. گزینه «۴» برای بررسی عملکرد سالیانه یک بنگاه اقتصادی، درآمد سالیانه را باید منهای هزینه‌های سالیانه آن بکنیم.

ب) اولین کاری که برای سرمایه‌گذاری در بورس باید انجام داد، گرفتن شناسه معاملاتی با مراجعه به یکی از کارگزاری‌ها است. (بخش ۲ / فصل ۳ / ص ۷۵)
ج) کارآفرین، نوآور و خطرپذیر است و در هر کسب و کاری نوآوری ضرب‌در خطرپذیری، میزان کارآفرینی را نشان می‌دهد. (بخش ۱ / فصل ۲ / ص ۲۶)
د) در بازار انحصاری انحصارگر، قیمت‌گذار و خریداران، قیمت‌پذیرند. شرکت توانیر به دلیل طبیعی و شرکت‌های خودروسازی به دلایل قانونی انحصارگر در فروش کالاهای خود به‌شمار می‌روند. (بخش ۱ / فصل ۳ / ص ۳۸)
۱۲۸. گزینه «۲» الف و ب)

قیمت‌های واقعی _ قیمت‌های جاری = افزایش قیمت‌ها یا تورم
 سال دوم سال دوم در سال دوم
 $610 = 4230 - 4840$
 قیمت‌های واقعی _ قیمت‌های جاری = افزایش قیمت‌ها یا تورم
 سال سوم سال سوم در سال سوم
 $1100 = 4860 - 5960$

نکته: پدیده تورم همان افزایش قیمت‌ها است، پس روش محاسبه و پاسخ قسمت (الف) و (ب) یکسان است.

ج) قیمت‌های واقعی _ قیمت‌های واقعی = افزایش مقدار تعداد تولید یا سال پایه سال دوم رشد در سال دوم
 $230 = 4000 - 4230$
 قیمت‌های واقعی _ قیمت‌های واقعی = افزایش مقدار تعداد تولید یا سال پایه سال سوم رشد در سال سوم
 $860 = 4000 - 4860$

(بخش ۱ / فصل ۴ / ص ۴۶ و ۴۷)

۱۲۹. گزینه «۴» الف) تعداد محدودی از کشورهای در حال توسعه که در آن‌ها سطح رشد با سطح توسعه هماهنگ نمی‌باشد؛ مانند کشور قطر با جمعیتی حدود ۹۱۰ هزار نفر با داشتن یک ماده گران‌بهای معدنی نظیر نفت و صادرات مقادیر زیادی از آن، امکان دستیابی به درآمد سرانه زیاد را دارند و با داشتن تولید ناخالص داخلی سرانه سالانه بسیار بالا واجد رتبه ۳۲ شاخص H.D.I است. (بخش ۳ / فصل ۱ / ص ۸۰ و ۸۱)

ب) در ادبیات اقتصادی به کسی که حتی در صورت دسترسی به امکانات معیشتی توانایی استفاده از آن‌ها را ندارد، مسکین می‌گویند. (بخش ۳ / فصل ۲ / ص ۸۶)
ج) بهترین روش تحریک تقاضای کل جامعه در مواقع رکود به منظور ایجاد رونق در بازار، افزایش مخارج جاری یا عمرانی دولت و کاهش نرخ‌های مالیاتی یا پایه‌های مالیاتی است. (بخش ۴ / فصل ۱ / ص ۹۵)
د) مالیات بر ارزش افزوده نوعی مالیات بر فروش چند مرحله‌ای است که کالاها و خدمات واسطه‌ای را از پرداخت مالیات معاف می‌کند. (بخش ۴ / فصل ۲ / ص ۱۰۴)
ه) مهم‌ترین سازمان‌های تأثیرگذار بر اقتصاد کشورها و اقتصاد جهانی عبارت‌اند از: بانک جهانی یا B.W، صندوق بین‌المللی پول یا I.M.F و سازمان تجارت جهانی یا W.T.O. (بخش ۵ / فصل ۱ / ص ۱۲۳)

۱۳۰. گزینه «۱» الف) برای محاسبه تولید کل در سال دوم به قیمت ثابت، باید میزان افزایش قیمت (تورم در آن سال) را از ارزش تولید کل به قیمت جاری کم کنیم تا حاصل، نشان‌دهنده افزایش تولید باشد و اثر تغییر قیمت در آن خنثی شود:

$$5034 - 387 = 4647$$

↓ ↓
 تولید کل سال دوم میزان تورم
 به قیمت جاری در سال دوم

روش سریع تستی: با برقراری ارتباط بین قسمت (ب) و (ج) می‌توانیم بسیار راحت و سریع به گزینه صحیح سؤال دست پیدا کنیم.

تولید خالص داخلی = استهلاک - تولید ناخالص داخلی
 قسمت (ج) = استهلاک - قسمت (ب) →
 قسمت (ب) $\frac{1}{3}$ = استهلاک → تولید ناخالص داخلی $\frac{1}{3}$ = استهلاک
 حالا باید ببینیم در کدام گزینه رابطه زیر برقرار است.
 قسمت (ج) = قسمت (ب) $\frac{1}{3}$ - قسمت (ب)

که این رابطه فقط در گزینه «۳» صادق است. (بخش ۱ / فصل ۴ / ص ۴۲ تا ۴۴)
۱۲۵. گزینه «۲» الف) بورس با تشویق مردم به پس‌انداز و به‌کارگیری پس‌اندازها در فعالیتهای مفید اقتصادی در کاهش نرخ تورم مؤثر است. (بخش ۲ / فصل ۳ / ص ۷۴)

ب) اصل ۴۷ قانون اساسی تأکید می‌کند: مالکیت شخصی که از راه مشروع باشد، محترم است و ضوابط آن را قانون معین می‌کند. (حقوق اقتصادی شهروندان)

ج) اگر عمر مفید سرمایه‌های فیزیکی یک بنگاه تولیدی ۲۰ سال باشد، هر سال برابر $\frac{1}{20}$ یا ۵٪ از تولید کل بنگاه به منظور هزینه استهلاک در نظر گرفته می‌شود. درصد استهلاک سالیانه = $\frac{5}{100} = 5\%$
 (بخش ۱ / فصل ۴ / ص ۴۴)

د) در اصل ۴۴ قانون اساسی محدوده فعالیت‌های بخش‌های دولتی به شرح زیر معرفی شده است:

بانکداری، راه، راه‌آهن، بیمه، تأمین نیرو، صنایع، کلیه صنایع بزرگ و مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، سدها و شبکه‌های آبرسانی بزرگ، رادیو و تلویزیون و...

۱۲۶. گزینه «۱» الف) قیمت خدمات سرمایه ← درآمد صاحبان سرمایه (ردیف ۱) اجاره‌بها ← درآمد صاحبان املاک و مستغلات (ردیف ۶)
 با قسمت (الف)، گزینه‌های «۲» و «۴» حذف می‌شوند.

ب و ج) روش ابتدایی این است که با توجه به اطلاعات داده‌شده در جدول، درآمد ملی جامعه را محاسبه کنیم و بعد با تقسیم به جمعیت، درآمد سرانه را نیز محاسبه کنیم. اما نیازی به محاسبات طولانی این بخش نداریم، چرا که با قسمت (الف)، گزینه‌های «۲» و «۴» را حذف کردیم و قسمت (ب) گزینه‌های «۱» و «۳» متفاوت است. اما قسمت (ج) گزینه‌های «۱» و «۳» برابر است. پس با استفاده از فرمول محاسبه درآمد سرانه

$$\text{درآمد ملی} = 13728 \rightarrow \left(\frac{\text{درآمد ملی}}{\text{جمعیت}} \right) = \text{درآمد سرانه}$$

درآمد ملی = ۵۰ میلیون $\times 13728$ ← درآمد ملی = ۶۸۶۴۰ و گزینه «۳» هم حذف می‌شود.

د) سرانه به سهم متوسط هر فرد جامعه در میزان تولید یا درآمد آن جامعه گفته می‌شود.

نکته: گزینه صحیح را تنها با پاسخ قسمت (د) هم می‌توان پیدا کرد و نیازی به محاسبه (ج) و (ب) و (الف) نیست. (بخش ۱ / فصل ۴ / ص ۴۴ و ۴۶)
۱۲۷. گزینه «۱» الف) اصل ۴۴ قانون اساسی، با تعیین سه بخش مهم در اقتصاد، گستره فعالیت آن‌ها را مشخص می‌کند. بر اساس این اصل، نظام اقتصادی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است. (بخش ۵ / فصل ۲ / ص ۱۳۰)

۱
۲
۳
۴

۱
۲
۳
۴

رشته انسانی

$$\left. \begin{array}{l} \text{سپرده‌های قرض الحسنه} + \text{سپرده‌های غیردیدیاری شبه‌پول} \\ = \frac{۱۵۰۰}{\text{جاری}} - \frac{۳۵۰}{\text{مجموع جاری}} \\ \text{و غیردیدیاری} \end{array} \right\}$$

$$\Rightarrow ۱۱۵۰ + ۱۴۵۰ = ۲۶۰۰$$

ج $\frac{۶۷۰}{\text{موجودی مدت‌دار}} - \frac{۴۸۰}{\text{کل غیردیدیاری پس‌انداز مدت‌دار غیردیدیاری سپرده‌های پس‌انداز}} = \frac{۱۱۵۰}{\text{سپرده‌های}} + \text{سپرده‌های} = \text{سپرده‌های}$

(بخش ۲ / فصل ۲)

۱۳۳. گزینه «۲» الف) با بررسی درآمد سرانه این دو کشور که بر اساس دلار برابری قدرت عنوان شده است، متوجه می‌شویم که متوسط رفاه ایرانیان دو برابر رفاه در کشور اوکراین است. (بخش ۳ / فصل ۱ / ص ۷۹)

ب) این عبارت نادرست است و مفهوم فقر نسبی به این معنا نیست که اگر شخصی در زمان یا مکانی فقیر محسوب شود، این ویژگی همواره و در هر کجا شامل حال فرد می‌شود. (بخش ۳ / فصل ۲ / ص ۸۶)

ج) به سیاست‌هایی که دولت برای کاهش نوسانات متغیرهای کلان اقتصادی به کار می‌گیرد، «سیاست‌های تثبیت اقتصادی» اطلاق می‌شود و این سیاست‌ها برای رفع مشکل در کوتاه‌مدت استفاده می‌شود.

د) اگر استقراض برای تأمین هزینه‌های جاری کشور باشد، کار معقولی نیست ولی چنانچه وجوه استقراضی صرف سرمایه‌گذاری و امور مولد شود، می‌تواند راهگشا باشد. (بخش ۴ / فصل ۱ / ص ۱۰۲)

ه) موارد درست در رابطه با تحریم اقتصادی:

گزینه ۱: تحریم موجب افزایش هزینه‌های مبادله و سختی صادرات و واردات می‌شود.

گزینه ۳: تحریم می‌تواند واجد منافعی نیز باشد.

گزینه ۴: تحریم موجب می‌شود کشور تحریم‌شده با اتکا به نیروهای داخلی به تولید دست زده و مزیت‌های اقتصادی و رقابتی کسب کند.

مورد نادرست: گزینه ۲: کشور تحریم‌کننده و سایر کشورها نیز از تحریم زیان می‌بینند. (بخش ۵ / فصل ۳ / ص ۱۴۲)

و) بر اساس مؤلفه‌های پیشرو، مولد، فرصت‌ساز، در مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی، پیشرفت اقتصادی برای ماندگاری با افزایش قدرت تولید و انتخاب زنجیره‌های اقتصادی دارای مزیت باید به‌عنوان محور حرکت اقتصادی مورد توجه قرار گیرد.

۱۳۴. گزینه «۲»

تفاوت سهم دهک اول و چهارم: ۴ درصد $\Leftarrow ۳ - ۴ = ۷$
دهک اول: چهارم
دهک اول

تفاوت سهم دهک دوم و هفتم: ۵/۵ درصد $\Leftarrow ۵ - ۵/۵ = ۱۰/۵$
دهک دوم: هفتم
دهک دوم

تفاوت سهم دهک پنجم و نهم: ۷ درصد $\Leftarrow ۱۵ - ۸ = ۷$
دهک پنجم: نهم
دهک پنجم

تفاوت سهم دهک ششم و دهم: ۱۵ درصد $\Leftarrow ۲۴ - ۹ = ۱۵$
دهک ششم: دهم
دهک ششم

(بخش ۳ / فصل ۲ / ص ۸۷)

۱۳۵. گزینه «۳» الف) نیروی کار، آب، کود، انبار، سردخانه به‌عنوان نهاده‌های تولید یک مؤسسه کشاورزی هستند. (بخش ۱ / فصل ۲ / ص ۲۵)

ب) انگیزه تولیدکنندگان از تولید و عرضه کالا، کسب سود می‌باشد و تصمیم آن‌ها در مورد میزان تولید کالا علاوه بر قیمت از عواملی چون

و برای محاسبه تولید کل در سال سوم به قیمت جاری کافی است بالعکس روش ذکرشده در بالا را انجام دهیم تا اثر تغییر قیمت هم در تولید کل مشهود باشد: $۱۰۲۰ + ۸۳۹۰ = ۹۴۱۰$

$$\begin{array}{ccc} ۸۳۹۰ & + & ۱۰۲۰ \\ \downarrow & & \downarrow \\ \text{میزان تورم} & & \text{میزان تورم} \\ \text{در سال سوم} & & \text{در سال سوم} \\ \text{تولید کل در سال سوم} & & \text{به قیمت ثابت} \end{array}$$

ب) برای محاسبه مقدار افزایش تولید کل باید میزان تولید برحسب قیمت پایه و ثابت را با اعداد تولید سال اول مقایسه کنیم:

$$۷۴۷ = ۴۶۴۷ - ۳۹۰۰ = \text{میزان افزایش تولید در سال دوم}$$

$$۴۴۹۰ = ۸۳۹۰ - ۳۹۰۰ = \text{میزان افزایش تولید در سال سوم}$$

(بخش ۱ / فصل ۴ / ص ۴۶ و ۴۷)

۱۳۱. گزینه «۱» الف) با توجه به اینکه نرخ دلار در بازار ارز کشورها به‌طور روزانه در نوسان و تغییر است، لذا نرخ دلار در بازار کشورها معیار مناسب یکسانی برای تبدیل تولید ملی کشورها به آن و مقایسه آن‌ها با هم نیست.

برای مقابله با این مشکل از دلار دیگری با نام دلار رفاهی یا P.P.P استفاده می‌شود که دلار برابری قدرت خرید می‌باشد. (بخش ۳ / فصل ۱ / ص ۷۹)

ب) اصلاح ساختار توزیع درآمد و عادلانه‌تر کردن آن و مقابله با فقر، مستلزم توانمندسازی افراد به‌ویژه مولد کردن آن‌ها است. (بخش ۳ / فصل ۲ / ص ۸۸)

ج) توجه به زیرساخت‌ها و سرمایه‌گذاری در مناطق محروم کشور از جمله سیاست‌های توسعه‌ای به‌شمار می‌رود. (بخش ۴ / فصل ۱ / ص ۹۴)

د) تمامی درآمدهای حاصل از فروش کالاها و خدمات شرکت‌های دولتی به استثنای بانک‌ها و بیمه‌های دولتی و برخی سازمان‌های توسعه‌ای به حساب‌های معرفی‌شده از سوی خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود. (بخش ۴ / فصل ۲ / ص ۱۰۱)

ه) محصولات راهبردی نظیر دارو، غذا و محصولات کشاورزی، کالاهایی هستند که می‌توانند وسیله‌ای برای بهانه‌جویی و سلطه دشمن یا رقیب و ضعف و وابستگی کشور شوند. (بخش ۵ / فصل ۱ / ص ۱۱۷)

۱۳۲. گزینه «۴» مشابه کنکور ۹۸، در این سؤال نیز از حساب‌های قرض الحسنه نام برده شده که گرچه در کتاب درسی به آن‌ها اشاره‌ای نشده و در مورد حساب کردن آن در هر یک از سپرده‌های دیداری و یا غیردیدیاری ابهام وجود دارد، طراح گرامی در هر دو سال حساب‌های قرض الحسنه را در محاسبه شبه‌پول لحاظ کرده است. بر این اساس:

الف) برای محاسبه نقدینگی باید مجموع پول و شبه‌پول را محاسبه کنیم. (در صورت سؤال آمده حجم پول یا نقدینگی که باید از این اشتباه لفظی چشم‌پوشی کنیم و بدانیم منظور، محاسبه نقدینگی است.)

سپرده‌های جاری دیداری + ارزش مسکوکات + ارزش پولی اسکناس‌ها = نقدینگی پول

$$\text{سپرده‌های قرض الحسنه} + \text{سپرده غیردیدیاری} + \text{شبه‌پول}$$

$$= ۳۲۰۰ + \frac{۱}{۵} \times ۳۵۰ + ۱۵۰۰ + ۱۴۵۰ = ۶۲۲۰$$

(بخش ۲ / فصل ۲)

نکته: دقت کنید در جدول، مجموع موجودی سپرده‌های دیداری و غیردیدیاری داده شده است (جاری + غیردیدیاری)، پس نباید در احتساب نقدینگی، دوباره موجودی سپرده‌های جاری را لحاظ کنیم.

ب) میزان شبه‌پول با توجه به توضیح داده‌شده در ابتدای سؤال برابر خواهد بود با:

سؤالات غلط یا نامناسب:

۱۳۸. پرسش نام شاعر بیت که از لحاظ علمی غیرمنطقی است و مسبوق به سابقه نبوده است.
۱۴۶. با اینکه سؤال با حذف گزینه قابل پاسخگویی بود، اما جناس بیت ضعیف بود.
۱۴۷. انتخاب پاسخ بین گزینه ۱ و ۲ سلیقه‌ای است و انتخاب بیت یا گزینه‌ها باید با دقت بیشتری صورت می‌گرفت.
۱۴۸. سؤال نادرست است و با توجه به توضیحات کتاب درسی هر چهار بیت می‌توانند مجاز داشته باشند.
۱۵۲. مورد سؤال قرار گرفتن مبحث دستوری که از سطح فارسی عمومی هم فراتر بود در ادبیات اختصاصی و در این آزمون مهم با توجه به شرایط کنونی جامعه موجب استرس مضاعف دانش‌آموزان شد.
۱۵۹. صورت سؤال غامض بود.
- ۱۶۱ و ۱۶۲. در انتخاب ابیات می‌توانستند دقت بیشتری به خرج دهند تا جواب سلیقه‌ای نباشد.

۱۳۶. گزینه «۴» تمام موارد موجود در گزینه‌ها از ویژگی‌های عمده نثر سبک عراقی است. که در صفحات ۶۰ و ۶۱ کتاب درسی دهم عیناً ذکر شده است به جز مورد «کوتاهی جملات» که از ویژگی‌های نثر دوره سامانی است. (علوم و فنون ادبی / درس ۹، صفحات ۶۰ و ۶۱ / سبک‌شناسی)

۱۳۷. گزینه «۱» زبان پهلوی در مرحله‌ای بین فارسی باستان و فارسی نو (دری) قرار دارد که به آن فارسی میانه می‌گویند. بنابراین گزینه «۱» نادرست و پاسخ این سؤال است. سایر گزینه‌ها عیناً در صفحات ۳۶ تا ۳۸ کتاب دهم آمده‌اند. (علوم و فنون ادبی / درس ۵، صفحات ۳۶ تا ۳۸ / تاریخ ادبیات)

۱۳۸. گزینه «۲» بیت گزینه «۲» از «رودکی» نیست بلکه متعلق به «فرخی سیستانی» است.

توجه: امید است که طراحان کنکور از طرح سؤالات این‌چنینی خودداری کنند چرا که اگر این روند ادامه پیدا کند، دانش‌آموزان باید همه بیت‌ها و متن‌های موجود در کتاب را حفظ کنند و بدانند که این ابیات و سروده‌ها از کیست و لذت ادبیات را از دست خواهند داد.

بیت‌ها از کتاب پایه دهم آمده‌اند:

گزینه ۱: صفحه ۶۳: کارگاه تحلیل فصل دوم

گزینه ۲: صفحه ۴۹: نمونه شعر سبک خراسانی

گزینه ۳: صفحه ۲۶: خودارزیابی درس ۳

گزینه ۴: صفحه ۱۰: شعر ستایش ابتدای کتاب

(علوم و فنون ادبی / درس ۱ و ۲ / تاریخ ادبیات)

۱۳۹. گزینه «۲» صورت صحیح موارد نادرست: مجالس المؤمنین ← قاضی نورالله شوشتری / جامع عباسی ← شیخ بهایی / محاکمة اللغتين ← امیرعلی شیرنوبایی / صد پند ← عبید زاکانی

تمام آثار این سؤال مربوط به کتاب یازدهم است. شماره صفحاتی که این آثار در آن‌ها آمده به شرح زیر است:

– مجالس المؤمنین، حبیب السیر، جامع عباسی، عین الحیات: صفحه ۸۴

– محاکمة اللغتين: صفحه ۳۹

– تحفة الأحرار، صد پند، المعجم، رساله دلگشا و عشاق‌نامه: صفحات ۱۵ تا ۱۸

(علوم و فنون ادبی / درس ۲ و ۴، ۱۰ / تاریخ ادبیات)

۱۴۰. گزینه «۳» دیباچه عیار دانش ← نثر مصنوع: صفحه ۸۴

احسن التواریخ ← نثر بینابین: صفحه ۸۴

عالم‌آرای عباسی ← نثر ساده: صفحه ۸۳

(علوم و فنون ادبی / درس ۲ / سبک‌شناسی)

«هزینه‌های تولید» و «وضعیت بازار از نظر رونق یا رکود» نیز تأثیر می‌گیرد. (بخش ۱ / فصل ۳ / ص ۳۳)

ج) فعالیت تولیدی زنان در مزارع، شرط «عبور از بازار» را دارا می‌باشد و در محاسبات تولید کل محاسبه می‌شود. (بخش ۱ / فصل ۴ / ص ۴۱)

د) افزایش نقدینگی زمانی واقعی است که نرخ رشد آن از نرخ تورم بیشتر باشد. (بخش ۲ / فصل ۱ / ص ۶۰)

ه) دولت‌ها فرآیند خلق شبه‌پول یا خلق اعتبار را که از چاپ پول متفاوت است و توسط بانک‌ها صورت می‌گیرد، با ابزارهایی کنترل می‌کنند. (بخش ۲ / فصل ۲ / ص ۶۴)

و) بورس از طریق برقراری ارتباط بین عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان سرمایه، معاملات بازار بورس را کنترل می‌کند. (بخش ۲ / فصل ۳ / ص ۷۴)

زبان و ادبیات فارسی (اختصاصی)

تحلیل درس

موضوع‌بندی و چیدمان سؤالات کنکور ۹۹ در مقایسه با کنکور ۹۸:

موضوع	کنکور ۹۸	کنکور ۹۹	سطح سؤالات در کنکور ۹۹
سبک	۳	۳	متوسط رو به ساده
تاریخ ادبیات	۴	۶	سخت به خاطر یک سؤال از نام شاعر بیت
آرایه‌های ادبی	۸	۷	متوسط رو به سخت
قافیه	۲	۲	ساده اما به خاطر یک سؤال ترکیبی با دستور زبان، طرح آن درست نبود.
عروض	۸	۷	متوسط
لغت	۱	–	–
قرابت	۴	۵	متوسط

در مبحث سبک‌شناسی برخلاف کنکور سال قبل سؤال کاربردی مطرح نشده است و سبک‌شناسی به صورت حفظی مورد سؤال قرار گرفته است. در مبحث تاریخ ادبیات یک سؤال مطرح شده که بیت از حاشیه‌ای‌ترین قسمت‌های کتاب انتخاب و نام شاعر آن خواسته شده که محک مناسبی جهت ارزیابی دانسته‌های دانش‌آموزان در این رقابت حساس نیست! و قطعاً محل بحث و ایراد است. همچنین در این آزمون از تاریخ ادبیات نسبت به سال گذشته دو سؤال بیشتر طرح شده است که اهمیت این مبحث را بالا می‌برد.

در مبحث آرایه‌های ادبی متأسفانه بی‌دقتی محض در سؤال مجاز وجود داشت؛ به گونه‌ای که اگر عرف را کنار بگذاریم و بخواهیم علمی نگاه کنیم، می‌توان گفت برای سؤال پاسخ صحیحی نمی‌توان یافت. ضمناً در مبحث قافیه یک سؤال دیگر هم بسیار سلیقه‌ای طرح شده است؛ یک سؤال به صورت ترکیبی با بحث دستور زبان آمده است که اولاً ارتباطی با ادبیات اختصاصی ندارد دوماً مبحث حتی از سطح دستور زبانی که دانش‌آموزان در ادبیات عمومی می‌خوانند نیز فراتر است. ضمناً یک بیت هم از همین مبحث تکرار سؤال کنکور خارج از کشور سال گذشته بود.

در مبحث عروض بحث اختیارات شاعری مورد توجه بیش‌تری قرار گرفته؛ به طوری که سال گذشته دو سؤال مربوط به اختیارات بود اما در آزمون امسال چهار سؤال به اختیارات شاعری اختصاص یافته است. به طوری کلی سؤالات عروض ساده و بدون مشکل بود.

در کنکور ۹۸ بحث معنی واژگان دارای یک سؤال بود که امسال شاهد حذف کلی همان یک سؤال بودیم!

بحث مفهوم و قرابت معنایی هم مانند گذشته دارای ابیات خارج از کتاب بود.

۱۴۱. گزینه «۱» شعر وحشی بافقی حد واسط سبک دوره عراقی و هندی است و شاخصه اصلی شعر او واقع گرایی است.

(علوم و فنون ادبی ۲ / درس ۷، صفحه ۶۰ / سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات)

۱۴۲. گزینه «۴» کتاب دوازدهم صفحه ۷۳: پس از نویسندگان نسل اول به تدریج نسل جدیدی وارد ادبیات داستانی می‌شوند که سبک آن‌ها تلفیقی است (ردّ گزینه‌های «۱» و «۳») از آنچه خود داشتیم و آنچه از شیوه‌های غربی گرفتیم.

جلال آل احمد، سیمین دانشور، تقی مدرسی، محمود اعتمادزاده، غلامحسین ساعدی و جمال میرصادقی نویسندگانی از این نسل هستند که نام آن‌ها در کتاب درسی آمده است.

رد گزینه «۲»: صادق چوبک و بزرگ علوی از نویسندگان نسل اول هستند.

(علوم و فنون ادبی ۳ / درس ۷، صفحه ۷۳ / تاریخ ادبیات)

۱۴۳. گزینه «۳» کتاب «جای پای خون» از تجربه‌های داستانی سیدمهدی شجاعی است. پس گزینه ۳ نادرست است. سایر گزینه‌ها از مطالب صفحه ۷۹ و مرتبط با محمدرضا سرشار هستند.

(ادبیات ۱ / درس ۷، صفحات ۷۹ و ۸۰ / تاریخ ادبیات)

۱۴۴. گزینه «۴» شاخص‌ترین درون‌مایه‌های شعر عصر بیداری: آزادی، وطن، قانون، تعلیم و تربیت جدید، توجه به مردم و دانش‌ها و فنون نوین. هر دو مورد گزینه «۴» (معنی گریزی و مدح و هجو) بی‌ارتباط با درون‌مایه‌های شعر عصر بیداری هستند.

(علوم و فنون ادبی ۳ / درس ۴، صفحات ۴۴ و ۴۵ / سبک‌شناسی)

۱۴۵. گزینه «۲» در گزینه «۲» تشبیه وجود ندارد («چون» در این بیت به معنای «به خاطر اینکه» آمده است).

چمن در این بیت مجاز از باغ و گلستان است. ایهام: باز: ۱. نام نوعی پرند است، باز در آن باغ پرواز نمی‌کند. ۲. دوباره: بلبل دوباره در آن باغ پرواز نمی‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: ایهام ندارد و ضمناً دو تشبیه دارد. پرده تقوا (اضافه تشبیهی) - تشبیه خود شاعر به خبر ← این گزینه به راحتی با تشبیه حذف می‌شد.

گزینه «۳»: بیت تشبیه ندارد، طره و چشم را می‌توان مجاز از کل وجود معشوق دانست اما بیت قطعاً ایهام ندارد.

گزینه «۴»: بیت تشبیه ندارد، «درگیرد» می‌تواند ایهام باشد: ۱. می‌سوزاند ۲. اثر می‌کند اما بیت قطعاً مجاز ندارد. (علوم و فنون ادبی «۲» و «۳»)

۱۴۶. گزینه «۳» باغ حُسن و باغ عشق هر دو اضافه تشبیهی هستند. - سرو استعاره مصرحه از قد و قامت یار است.

توجه: سرو را در اینجا نمی‌توان استعاره از خود یار گرفت. چون واژه سرو ضمیر «ت» گرفته و بیت خطاب به یار است. پس «سرو» منظور «قد یار» است.

- جناس ناقص: «خود و خور» یا «بر و در» البته هر دوی این جناس‌ها ضعیف و به راحتی قابل تشخیص هستند اما موردنظر طراح قرار گرفته‌اند. چون «خور» به تنهایی نیامده و «برخور» آمده، «بر» و «در» هم چون حرف اضافه هستند، جناس گرفتارشان ضعیف است.

- مجاز: جهان مجاز از «مردم جهان» است. ضمناً استعاره مصرحه بیت (سرو استعاره از قد) را هم می‌توان نوعی مجاز دانست.

نکته: بیت قطعاً ایهام ندارد و این‌گونه می‌توانستیم هر سه گزینه نادرست را حذف کنیم. (آرایه‌های ادبی)

۱۴۷. گزینه «۱» در بیت مجاز و پارادوکس وجود ندارد پس سه گزینه دیگر حذف می‌شوند.

تشبیه: طاق ابرو: ابرو مانند سقف گنبدی جناس تام: طاق یک‌بار به معنای سقف گنبدی و یکبار به معنای تک و بی‌مانند آمده است.

ایهام: طاق در مصراع اول می‌تواند به دو شکل معنا شود: ۱. تک ۲. سقف گنبدی تضاد: طاق به معنای تک با واژه جفت تضاد می‌سازد.

توجه: در این بیت اگر واژه طاق را در انتهای بیت ایهام بگیریم (۱. تو تک هستی ۲. ابروانت مانند سقف گنبدی شکل است.) با طاق مصراع اول هم، جناس تام می‌سازد در نتیجه گزینه «۱» هم می‌تواند درست باشد، از طرفی مجاز بیت هم ضعیف است پس می‌توان گفت بیت ایراد علمی دارد. (ترکیبی همه‌پایه‌ها)

۱۴۸. گزینه «۲» گزینه «۱»: خاک مجاز از گور

گزینه «۳»: «سر» دوم در مصراع اول مجاز از قصد و اندیشه و «سر» در انتهای بیت مجاز از کل وجود و جان

گزینه «۴»: خون مجاز از کشتن

در گزینه «۲» نرگس استعاره مصرحه از چشم معشوق است و می‌دانیم که استعاره مصرحه نوعی مجاز (مجاز به علاقه شابهت) است. از این نظر می‌توان گفت که با توجه به نکته و مثال موجود در صفحه ۵۳ کتاب یازدهم این سؤال غلط است و هر چهار گزینه مجاز دارند. اما به نظر می‌رسد طراح بین استعاره و مجاز تفاوت ماهوی قائل شده است. (علوم و فنون ادبی ۲ / صفحه ۵۳)

۱۴۹. گزینه «۱» تشبیه ندارد پس جواب این سؤال است. اما در این بیت «گوش دل» اضافه استعاری است و واژه «چنگ» در مصراع اول، به معنای نوعی «ساز» و در مصراع دوم به معنای «پنجه و کف دست» است؛ پس جناس تام دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۲»: تشبیه: «ساغر» به «آب» تشبیه شده است (آب گون ساغر) آب آتش رنگ هم می‌تواند تشبیه باشد. (آب مانند آتش) استعاره: «آب آتش رنگ» در مجموع استعاره مصرحه از «شراب» است.

جناس: چنگ اول به معنای «دست» و چنگ دوم «نوعی ساز» است. پس جناس تام است. «چنگ» و «رنگ» هم جناس ناقص دارند.

گزینه «۳»: تشبیه: «آتش رخ» تشبیه درون واژه‌ای دارد: رخ مانند آتش / آب آتش فام هم تشبیه دارد.

استعاره: «آب آتش فام» در مجموع استعاره از شراب است. جناس: «فام» و «جام» جناس ناقص اختلافی دارند.

گزینه «۴»: تشبیه: «رخ» مانند «آینه جان» / آینه خاطر: اضافه تشبیهی (خاطر مانند آینه) / «می» مانند «زنگ»

استعاره: «زنگ» استعاره مصرحه از «زشتی‌های قلب و روح شاعر» جناس: «ای» و «می» جناس ناقص اختلافی می‌سازند. (علوم و فنون ادبی ۲ و ۳)

۱۵۰. گزینه «۴» توجه: آرایه حُسن تعلیل و اسلوب معادله مربوط به درس دوازدهم پایه دوازدهم است که جزو حذفیات بوده!

در بیت گزینه «۴» حسن تعلیل وجود ندارد؛ پس جواب صحیح این گزینه است. البته «محنت و غم» با «عیش و طرب» تضاد دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: تلمیح به قصه حضرت یوسف و برادرانش دارد و اینکه حضرت یوسف به‌عنوان برده فروخته شد.

مجاز: «رخ» مجاز از قسمتی از صورت که سیلی خورده و سرخ شده است.

گزینه «۲»: بیت اسلوب معادله دارد و مصراع دوم مثالی برای مضمون مصراع اول است.

از غلاف بیرون آمدن حرص، استعاره مکنیه است؛ زیرا حرص چون شمشیری دانسته شده که مشبه‌به آن یعنی شمشیر حذف شده است.

گزینه ۳: ایهام: حلاج: ۱. پنبه زن (نام شغلی است). ۲. حسین بن منصور حلاج (نام عارفی است).

استعاره: مینا استعاره از دهان است، (پنبه از دهان بیرون نیآور یعنی سخن نگو) (علوم و فنون ادبی ۲ و ۳)

۱۵۱. گزینه «۳» **توجه!** آرایه‌های حسن تعلیل و حس آمیزی مربوط به درس ۱۲ پایه دوازدهم و جزو حذفیات بودند!

الف) کنایه: سنگین رکاب کنایه از حرکت کند و آهسته است.
ب) حس آمیزی: اینکه دل شاعر شیرین شده است و ترکیب «شکرخند» حس آمیزی دارد.

ج) تشبیه: در این بیت صورت یار به ریحان تشبیه شده است؛ البته تشبیه مرجح است و می‌گوید ریحان تازه در مقایسه با صورت تو کهنه و قدیمی به نظر می‌آید.

د) اغراق: بزرگنمایی در شدت شوق مجنون نسبت به لیلی
ه) حسن تعلیل: شاعر برای خوش‌بویی گل لاله دلیل ادبی آورده و آن را به گذر کردن معشوق از دشت نسبت داده است.

نکته! اگر در این سؤال با حسن تعلیل به سراغ ابیات می‌رفتید هر سه گزینه حذف می‌شدند و به جواب درست می‌رسیدید. (علوم و فنون ادبی ۲ و ۳)

۱۵۲. گزینه «۳» **توجه!** اینکه طراح نقش دستوری واژه قافیه را مورد سؤال قرار داده اشتباه است؛ چراکه در ادبیات اختصاصی اصلاً مبحث دستور زبان مطرح نبوده است.

بررسی گزینه‌ها: گزینه «۱»: واژه قافیه: بی‌شماره ← نقش: صفت
گزینه «۲»: واژه قافیه: پاره پاره ← نقش: صفت

گزینه «۳»: واژه قافیه: اشاره ← نقش: «به یک اشاره» گروه متمم قیدی است؛ زیرا از جمله «می‌توان شهر را با یک اشاره تسخیر کرد» قابل حذف است. پس در این بیت قافیه جزئی از گروه قیدی است.

گزینه «۴»: واژه قافیه: نظاره ← نقش: «به یک نظاره» گروه متمم اسمی است. زیرا واژه قافیه به حرف اضافه «به» نیاز دارد و نمی‌توان «به یک نظاره» را حذف کرد.

توجه! اگر صورت سؤال به این صورت می‌آمد بهتر و دقیق‌تر بود: قافیه در کدام بیت بخشی از گروه قیدی است؟ (علوم و فنون ادبی ۱)

۱۵۳. گزینه «۱» کلمات «دل و گل» در گزینه «۱» قافیه شده‌اند که اختلاف در مصوت کوتاه حروف قافیه (ـل و ـل) باعث نادرستی این گزینه می‌شود.

نکته! اختلاف در مصوت کوتاه به شرط وجود حرف الحاقی پذیرفته می‌شود. **نکته!** از طریق معنای بیت که مربوط به گلستان شدن آتش بر

حضرت ابراهیم (ع) است متوجه می‌شویم که تلفظ درست گل است نه گل! بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۲»: کُشد: ردیف / واژه قافیه: کمینم و نازنینم (ـم الحاقی، ین حروف اصلی قافیه)

گزینه «۳»: واژه قافیه: می‌زنم و گردنم (ـم الحاقی، ـن حروف اصلی قافیه)
گزینه «۴»: واژه قافیه: دخت و پخت (حروف قافیه ـخ ت) (علوم و فنون ادبی ۱)

۱۵۴. گزینه «۴» **توجه!** گزینه «۱»: خوبی از: خو بی زیر
گزینه «۲»: شد ای: ش دی

گزینه «۳»: سنبل از: سن ب لز
در گزینه «۴» قبل از واژه آیین، «که» آمده یعنی قبل از همزه صامتی وجود ندارد که حذف همزه رخ دهد و همزه به این صورت تلفظ می‌شود: کِ آ آیین

(علوم و فنون ادبی ۳)

۱۵۵. گزینه «۲» وزن مشترک بیت صورت سؤال و گزینه «۲»: مفاعلاتن مفاعلاتن

گزینه «۱»: مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن
گزینه «۳»: مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن

گزینه «۴»: مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن

(علوم و فنون ادبی ۳)

۱۵۶. گزینه «۱» با توجه به اینکه وزن بیت «مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن» است اصلاً اختیار «قلب» نمی‌تواند در این بیت رخ دهد و جواب گزینه «۱» است.

بلند در نظر گرفتن هجای پایانی	بلند به کوتاه	کوتاه به بلند
فُ رُوش	زُ بِ خُو بَا	زُ وِ یِ پِر هِی
U U	U U	U U
↓	↓	↓
رُند	بِ سِ وَا رِی	لِ حِ صَا رِی
U U	U U	U U
↑	↑	↑
بلند در نظر گرفتن هجای پایانی	ابدال	حرف همزه

(علوم و فنون ادبی ۳)

۱۵۷. گزینه «۴» وزن بیت‌ها:

ب) مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن - مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن
ه) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن - مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن
وزن سایر بیت‌ها:

الف) مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن

ج) مفتعلن مفاعلتن مفتعلن مفاعلتن

د) فاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن

(علوم و فنون ادبی ۳)

۱۵۸. گزینه «۴» در مصراع اول تنها یک حذف همزه وجود دارد: یاد آمد: یا دا مد

در مصراع دوم نیز «به فریاد آمد» حذف همزه دارد: فر یا دا مد
وزن بیت مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن مفاعلاتن فعلن است که شاعر در هر دو مصراع در رکن اول از فاعلاتن استفاده کرده است.

در هر دو مصراع در رکن آخر ابدال رخ داده است و در واقع فعلن به جای فعلن آمده است.

ردیف: آمد / واژه قافیه: یاد - فریاد / حروف قافیه: اد ← قاعده ۲

(قاعده ۲ ترکیبی)

۱۵۹. گزینه «۴» **توجه!** طراح سؤال می‌توانست صورت سؤال را واضح‌تر بیان کند اما با آمدن لفظ «با توجه به اختیارات شاعری» باید اختیارات را در بیت اعمال کنیم و بعد هجای بلند و کشیده موجود را بشماریم.

۱	۱	۲	۲	۳	۴	۵	۶
ف	تَا	دِیْم	چُ	اَ	مَد	غ	م
U	U	U	U	U	U	U	U
۱	۱	۲	۲	۳	۴	۵	۶
ف	تَا	دِیْم	چُ	اَ	مَد	غ	م
U	U	U	U	U	U	U	U
۱	۱	۲	۲	۳	۴	۵	۶
ف	تَا	دِیْم	چُ	اَ	مَد	غ	م
U	U	U	U	U	U	U	U

* با توجه به اختیارات شاعری هجای پایان مصراع در هر صورت باید بلند حساب شود پس «رفت» را بلند در نظر می‌گیریم.

هجاهای بلند با مستطیل و هجاهای کشیده با بیضی مشخص شده‌اند: یازده هجای بلند، پنج هجای کشیده

(ترکیبی)

۱
۲
۳
۴

۱
۲
۳
۴

۱۶۰. گزینه «۳» وزن بیت گزینه ۳: مفاعلهن فاعلاتن مفاعلهن فعلهن ← ناهمساز
وزن‌های دوری سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: مفعلهن فاعلهن مفعلهن فاعلهن

گزینه ۲: مفعلهن مفاعلهن مفعلهن مفاعلهن

گزینه ۴: مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن یا مستفعلهن فعولن مستفعلهن فعولن
(علوم و فنون ادبی ۲)

۱۶۱. گزینه «۱» مفهوم ابیات گزینه‌های «۲»، «۳» و «۴»: قناعت باعث بی‌نیازی و رهایی از دنیا و دیگران می‌شود. مفهوم گزینه «۱»: طمع تمامی ندارد و انسان حریص هرگز سیر نمی‌شود.
(ترکیبی)

۱۶۲. گزینه «۲» مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و گزینه «۲»: استفاده از فرصت‌ها و توجه به زمان حال که زود می‌گذرد.

مفهوم سایر ابیات: گزینه ۱: قدر کنسار یکدیگر بودن را بدانیم و تا به فراق نرسیدیم از وصال لذت ببریم.

گزینه ۳: درویشان با وجود اینکه همیشه ظلم وجود دارد، توانایی مؤثر بودن را دارند. (ستایش درویشان است.)

گزینه ۴: تشویق به دوستی با انسان‌هایی که از خودمان بهتر هستند و در پیشرفت ما مؤثرند.
(ترکیبی)

۱۶۳. گزینه «۳» مفهوم بیت «۳» برتری عشق نسبت به عقل است و اینکه عقل انسان را گرفتار مادیات می‌کند اما عشق باعث بی‌نیازی انسان از مادیات است و رهایی‌بخش است.

مفهوم سایر ابیات در پراکنش مقابل آن‌ها درست نوشته شده است. (ترکیبی)

۱۶۴. گزینه «۳» مفهوم مشترک بیت گزینه «۳» و ابیات صورت سؤال: دشمنان شاعر قصد بدی کردن به او را داشته‌اند اما در واقع به سود او عمل کرده‌اند. (عدو شود سبب خیر)

مفهوم سایر ابیات: گزینه ۱: شاعر برای مخاطب خود، برخلاف خواست دشمنان او آرزوی شادی و خوشبختی دارد.

گزینه ۲: درخواست بنده جهت بخشش از سوی خداوند و اعتراف به گناه‌کار بودن را بیان می‌کند.

گزینه ۴: نادانی شخصی که علیه دوستان خود اقدامی کرده است. (ترکیبی)

۱۶۵. گزینه «۲» مفهوم ابیات: الف) برگی که در بهار خشک شده باشد از خزان ترسی ندارد. ← آسودگی و فراغت خاطر

ب) هر که نفس خود را کنترل کند می‌تواند به قدرت برسد. ← خویشتن‌داری
ج) کسی که خود را در آستان قرار دهد (تواضع) به بلندی می‌رسد. ← فروتنی
و اینکه تواضع تعالی‌بخش است.

د) انسان غافلگی که یوسف (ع) را به خاطر کاروان رها کند، بهبود اوضاع خود را نمی‌بیند. ← عدم آگاهی و غفلت
(ترکیبی)

زبان عربی (اختصاصی)

تحلیل درس

۱) پرسش‌های ترجمه برخلاف سال گذشته بسیار چالش‌برانگیز بود. ریزبینی خاصی می‌طلبید و دام‌های آموزشی آن فراتر از حد معمول بود به‌جز یک سؤال (۱۷۲)، از طرفی تست مفهوم (۱۷۴) دشوارتر از قرابت معنایی بود، زیرا متن قرابت معنایی فارسی است و نه عربی! در مجموع برخلاف دستورالعمل روش تدریس کتب عربی نظام جدید نظر طراح بر پررنگ بودن قواعد عربی هنوز مانند گذشته است. با این تفاوت که دانش‌آموز هم باید به واژگان کتاب تسلط کامل داشته باشد هم به قواعد مستتر در سطر به‌سطر کتاب درسی!

۲) تحلیل صرفی امسال نیاز به تسلط و اشراف کامل بر حروف اصلی فعل چه فعل صحیح، چه فعل معتل که از نظام جدید حذف شده داشت و بدون تسلط بر آن‌ها امکان حل تست‌ها وجود نداشت. مثلاً تشخیص این‌که (امَلک) بر وزن (افعل) ماضی است؟ مضارع است؟ اسم تفضیل است؟ برای دانش‌آموز نظام جدید کاری دشوار است (سؤال ۱۷۵)
۳) بخش ضبط الحركات نسبت به سال گذشته سخت‌تر بود و نیاز به تسلط همزمان به قواعد معلوم و مجهول و نیز ظاهر تک‌تک کلمات کتاب داشت. مثلاً (بلدان) یا (بلدان) یا (بلدان)؟! دانش‌آموز باید تک‌تک حروف را سمعی (شنیدنی) در خاطر داشته باشد و این چالشی بسیار دشوار است.
۴) در عربی اختصاصی نیز مانند عربی عمومی از بیست درصد پایانی سال دوازدهم سؤال مطرح شده بود (برای نمونه ۱۸۳).

۱۶۶. گزینه «۲» بررسی سایر گزینه‌ها: «كنت أتلو: تلاوت می‌کردم» (رد ۱) آیات من القرآن الکریم: «آیاتی از قرآن کریم» «آیات: آیاتی» نکره است. (رد سایر گزینه‌ها)

«فی اصطفاة المدرسة الصباحی»: «در صف صبحگاهی مدرسه». (رد ۱ و ۳)
در «۱» «مان» زائد است و در «۳» «مدرسه» در ترجمه لحاظ نشده است.

«و أنا فی العاشرة من عمری: در حالی که ده سال داشتم» (رد سایر گزینه‌ها)
(عربی ۳ / درس دوم / تست ترکیبی)

۱۶۷. گزینه «۱» بررسی سایر گزینه‌ها: «فیما لا تعلم: درباره آنچه نمی‌دانی. (ما شرطیه نیست، لذا معنی «هر چه» نمی‌دهد (رد ۲ و ۴))

«و إن كانوا أصغر منك: هر چند، گرچه از تو کوچک‌تر باشند.» (رد ۲ و ۳) / (رد «۳» «از تو» ترجمه نشده است.)

«لا تميز بین الصغیر و الکبیر: بین کوچک و بزرگ فرق نمی‌گذارد، جدا نمی‌کند» (رد ۲ و ۳)
(عربی ۳ / درس دوم / تست ترکیبی)

۱۶۸. گزینه «۲» بررسی سایر گزینه‌ها: «هذا جمیل جداً»: این بسیار زیباست. (رد ۴)

«أن تجعل: که بگردانی.» (رد ۳ و ۴)
«عدوك: دشمنت.» (رد ۳) (ضمیر در این گزینه ترجمه نشده است.)

«و الأجل منہ: و از آن زیباتر.» (رد ۱ و ۴)
«ألا تفتح: که باز نکنی، که نگشایی» (رد ۳)

«للعداوة: برای دشمنی» «دشمنی» مصدر است. (رد ۱)
«بل تسبب تحویلاً: بلکه سبب تبدیل آن بشوی» (رد ۳ و ۴) (تست ترکیبی)

۱۶۹. گزینه «۲» بررسی سایر گزینه‌ها: «یمشی مرحلاً: خودخواهانه راه می‌رود.» (رد سایر گزینه‌ها) (در گزینه ۴ ادات «چون» اضافی است.)

«و هذا نموذج تربوی: و این الگویی تربیتی است.» (رد ۱ و ۳) (در این دو گزینه ترتیب رعایت نشده است.)

«لمن يتعلم الأدب لمن لیس له الأدب: برای کسی که ادب می‌آموزد از کسی که ادب ندارد.» (رد سایر گزینه‌ها) (تست ترکیبی)

۱۷۰. گزینه «۴» بررسی سایر گزینه‌ها: (۱) باران بر زمین‌هایی که غبار آلودگی داشت فرو ریخت و آن‌ها را سرسبز گردانید.

(۲) مهندسان کوه‌ها را شکافتند و برای ما راهی را به شمال کشور باز کردند.
(۳) مادرم اتاقم را با ستاره‌های کاغذی زیبا برای جشن تولدم زینت داد.

گزینه «۳» ترجمه صحیح: «تو باید بر عصیانگر رحم کنی اما معصیت تو را خشمگین می‌کند.» (تست ترکیبی)

۱۷۲. گزینه «۱» بررسی سایر گزینه‌ها: «ناامید شدند: یئس» (رد سایر گزینه‌ها) / «از شناختن راز آن پدیده: من معرفة سر تلك الظاهرة العجیبة» (رد سایر گزینه‌ها) (تست ترکیبی)

۱۷۳. گزینه ۲: ترجمه: چه بسا توانی هر چه را بخواهی مالک شوی در حالی که تو ستمگری (واو حالیه) اما وقتی که یک مظلوم تو را نفرین کند، همه آنچه را به دست آورده‌ای، «أبدياً: تا ابد» از دست می‌دهی. (تست ترکیبی)

۱۷۴. گزینه ۲: ترجمه عبارت: هرگاه صبر تلخ باشد، پس عاقبتش شیرین است.

مفهوم سایر گزینه‌ها: تشویق به صبور بودن. مفهوم گزینه ۲: «چاره‌ای جز صبر ندارم.»

۱۷۵. گزینه ۲: بررسی سایر گزینه‌ها: (۱) «شاء: مزید ثلاثی ← مجرد ثلاثی (۳) «نفعاً: اسم فاعل ← مصدر (۴) «أملک: مزید ثلاثی من باب «أفعال» ← مجرد ثلاثی (تست ترکیبی)

۱۷۶. گزینه ۳: بررسی سایر گزینه‌ها: (۱) «یتفقّهون: من باب «تفعیل» ← من باب «تفعل» (۲) «یسألون: مزید ثلاثی من باب «أفعال» ← مجرد ثلاثی (۴) «المسجد: من فعل مزید ← (من فعل مجرد سَجَدَ) (تست ترکیبی)

۱۷۷. گزینه ۴: (۱) «نوع: مبتدا و مرفوع ← فاعل (۲) «طعام: اسم مبالغه ← (اسم مبالغه نیست و بر وزن «فَعَال»، «فَعَالَة» نیست). (۳) «یتناول: لازم ← متعدّد (تست ترکیبی)

۱۷۸. گزینه ۴: ترجمه عبارت: کشور ما سرشار از نفت و آن قسمتی از آن را به کشورهای صنعتی صادر می‌کند. «تُصدّر» باید به شکل معلوم حرکت‌گذاری شود و جمع «البلدان»، «البلدان» است.

بلاذُنا غنِيَةً بالثَنُطِ و هي تُصدَّرُ إلى البلدان الصنَاعِيَةِ

۱۷۹. گزینه ۱: «الأراذل» بر وزن «الأفعال» جمع «أرذل» و اسم تفضیل است. بررسی سایر گزینه‌ها: (۲) دوستم را که در کارهایش و شیوه‌هایش همیشه فکر می‌کند، دوست دارم «أحبّ»: فعل مضارع، صیغه متکلم وحده است. (۳) دانش‌آموز تکلیفش را دیر نوشت، پس معلمش از او راضی نبود «أرضی» فعل ماضی باب «أفعال» است. (۴) صبور شیطان را با بردباری خود مقابل مشکلات خشمگین کرد. «أسخط» فعل ماضی باب «أفعال» است.

۱۸۰. گزینه ۳: ترجمه عبارت: دانش‌آموزان کلاس ما در ساعت هشت و نیم به کتابخانه می‌روند و چهار ساعت بعد برمی‌گردند، سپس ساعت در جایشان می‌نشینند.

(۱) نیم ساعت بعد از دوازده = ۱۲:۳۰ (۲) در دوازده و سی دقیقه (۳) در یک و نیم دقیقه بعد از ظهر (۴) نیم ساعت قبل از یک بعد از ظهر

۱۸۱. گزینه ۱: در این گزینه «معلم» هم موصوف و هم مضاف برای ضمیر «نا» است.

بررسی سایر گزینه‌ها: (۲) «الملابس»: فقط موصوف است. (۳) «حلویات»: فقط مضاف است و «لذیذة» خبر آن است. (۴) «الصدیق»: فقط موصوف است نه مضاف، زیرا مضاف «ال» نمی‌گیرد.

۱۸۲. گزینه ۴: در این گزینه آخر فعل «یعلم» با سکون نیامده لذا «من» شرطیه نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها: (۱) فعل شرط: «سهر» - جواب شرط: «فهو غیر باک» (۲) فعل شرط: «یسجّل» - جواب شرط: «نجعل» (۳) فعل شرط: «استطاع» - جواب شرط: «اكتفى»

۱۸۳. گزینه ۴: در این گزینه «افتخاراً» مفعول مطلق تأکیدی است و بعد آن صفت یا مضاف إليه نیامده است.

تاریخ و جغرافیا

تحلیل درس

کنکور سراسری ۹۹، شامل سؤال‌هایی مفصل و به نسبت سال گذشته پیچیده‌تر است. خصوصاً اینکه سؤالات کنکور سراسری ۹۸ کاملاً ساده و تک‌کلمه‌ای بود. ترتیب سؤالات منظم بوده و به عبارتی از هر پایه ۵ سؤال آورده شده است. اما ترتیب شماره درس سؤالات رعایت نشده بود به طوری که از درس ۱ تاریخ دهم و درس ۱ تاریخ یازدهم هیچ سؤالی طراحی نشده بود. سؤالات مطابق با متن کتاب بوده و هیچ‌گونه ابهام و یا دام آموزشی وجود نداشت و دانش‌آموز با رجوع به دانسته‌های خود از متن کتاب و تسلط بر آن قادر به پاسخگویی به سؤالات بود. از بین تیپ‌های سؤالی، تیپ «کدام گزینه درباره» بیشتر تکرار شده که این می‌تواند یکنواختی در نوع سؤالات به وجود آورد.

۱۸۶. گزینه ۱: در دوره ساسانیان، گاه‌شماری اوستایی که گاه‌شماری دینی زرتشتیان (زردشتیان) محسوب می‌شد، در ایران رایج گردید و مبدأ گاه‌شماری اوستایی به تخت نشستن هر پادشاه بود.

تحلیل سایر گزینه‌ها: گزینه‌های ۲، ۳ و ۴: در متن کتاب ذکر نشده و بی‌ربط هستند.

گزینه ۴: از آنجایی که در این گاه‌شماری، سال را ۳۶۵ شبانه‌روز می‌گرفتند در هر ۴ سال یک شبانه‌روز و در هر ۱۲۰ سال ۳۰ شبانه‌روز از سال حقیقی عقب می‌افتاد و برای رفع این مشکل هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه اضافه می‌کردند و این موضوع هیچ ارتباطی با مبدأ سال‌شماری ندارد.

۱۸۷. گزینه ۲: به‌طور کلی، باستان‌شناسی علاوه‌بر اینکه میراث فرهنگی بشر را کشف و معرفی کرده است، نقش مهم‌تری در مرمت و نگهداری این میراث گران‌بها دارد. (تاریخ / درس ۳ / ص ۲۸)

۱۸۸. گزینه ۳: مفرغ‌های لرستان بهترین نمونه از صنعت و هنر فلزکاری ایران به‌شمار می‌روند.

نکات تکمیلی: آثاری از معدن بزرگ مس در شهرستان بافت در استان کرمان نیز کشف شده است.

تپه یحیی در استان کرمان و تپه زاغه در قزوین، بیانگر آن است که در حدود ۵ تا ۷ هزار سال پیش ساکنان این سکونتگاه‌ها به فنون ذوب و قالب‌گیری مس دست‌یافته بودند. (تاریخ / درس ۸ / ص ۷۴)

۱
۲
۳
۴

۱
۲
۳
۴

تحلیل سایر گزینه‌ها: (۱) ویژگی منحصر به فرد طبقه ممتاز، از پرداخت مالیات معاف بودند. (۲) طبقه متوسط از اینکه طبقه ممتاز برایشان ارزش قائل نبودند، به شدت ناراضی بودند. (۳) طبقه متوسط، افراد باسواد و تحصیل کرده را به خود اختصاص داده، اما از معافیت مالیاتی برخوردار نبودند. (تاریخ ۳/درس ۲/ ص ۲۸)

۱۹۷. گزینه «۴» محمدحسن خان اعتمادالسلطنه، از مورخان مشهور عصر قاجار، یکی از چهره‌های برجسته فرهنگی این دوره بود که به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد. (تاریخ ۳/درس ۱/ ص ۳)

۱۹۸. گزینه «۱» بسیاری از معماران به سفارش دربار و ثروتمندان با استفاده از برخی از عناصر معماری فرنگی و تلفیق آن با معماری ایرانی، سبکی از معماری را به وجود آوردند که در آن عناصر و ویژگی‌های معماری ایرانی و اروپایی ترکیب شده بود. این بناها که به بناهای «کارت پستالی» معروف شد، بیشتر به تقلید از بناهای اروپایی ساخته می‌شدند. (تاریخ ۳/درس ۴/ص ۵۹)

۱۹۹. گزینه «۳» یکی از دستاوردهای انقلاب مشروطه که خیلی زود به بار نشست، گسترش سریع نشریات و توسعه فعالیت‌های روزنامه‌نگاری بود. **نکات تکمیلی:** گزینه‌های ۲ و ۴ از مصوبات نخستین مجلس شورای ملی بودند. (تاریخ ۳/درس ۵/ص ۶۸)

۲۰۰. گزینه «۴» اشغال کشور مسلمان فلسطین و تأسیس رژیم غاصب اسرائیل یکی از مسائل مهم منطقه خاورمیانه و جهان اسلام در دوره معاصر است. (تاریخ ۳/درس ۸/ص ۱۱۱)

تحلیل درس

تعداد سؤالات: ۵ سؤال دهم، ۵ سؤال یازدهم و ۵ سؤال دوازدهم از لحاظ تعداد سؤالات، بعد از سال ۹۸ که سؤالات دهم کمتر از ۵ سؤال بود، دوباره به رسم سنتی کنکور، یعنی ۵ سؤال از هر کتاب برگزشتیم. اما از لحاظ درجه دشواری و بهتر است بگوییم تلاش بیهوده برای مفهومی کردن جغرافی، این سؤالات بسیار موفق بود. اگر بتوان به چنین چیزی موفقیت گفت. طراح در همه سؤالات دهم به جای پرسیدن مطالب به صورت واضح، سؤالات را کاملاً استنباطی مطرح کرده بود. در نتیجه می‌شود برای یک سؤال بیش از ۱ پاسخ قائل شد. این روند در سؤالات یازدهم و دوازدهم هم کاملاً وجود داشت و طراحان کنکور جغرافی بدون در نظر گرفتن حجم مطالب این درس به شکلی عجیب مطالب ساده را پیچیده و غامض و حتی بعضاً نادرست مورد سؤال قرار داده بودند. یک دانش‌آموز قوی و متوسط هم بیش از ۵۰٪ نمی‌توانست به این سؤالات جواب درست بدهد و بسیاری اوقات با دو پاسخ صحیح روبه‌رو بود. برای نمونه سؤالات غامض و عجیب ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۲ بودند. تنوع و بالا بردن سطح کنکور اقدامی مثبت و پسندیده است به شرط آنکه طراح، ذهنیت خود را به سنان مطالب درسی مورد پرسش قرار ندهد و فراموش نکند که دروس تاریخ و جغرافی به‌طور کلی دروسی هستند که مورد مطالعه چندان زیادی توسط دانش‌آموز قرار نمی‌گیرند. طراحی چنین سؤالاتی تنها حاصلی که دارد دور کردن بیشتر دانش‌آموزان از این دروس و البته طرح سؤالات غلط یا مبهم در کنکور است. به نظر می‌رسد در دید کلی از سال ۹۸ به بعد ابهام و پیچیده کردن سؤالات جغرافی در دستور کار طراحان کشور قرار دارد و معلوم نیست این مسیر به کجا بینجامد. امیدوارم که طراحان عزیز به جای ابراز قدرت بر اساس تلقی ذهنی خود، کمی هم به دانش‌آموز و استاندارد بودن سؤال خود دقت کنند.

۲۰۱. گزینه «۱» فرضیه پاسخ پیشنهادی و حدس اندیشمندانه محقق به سؤال تحقیق است.

با توجه به مطالب کتاب درسی فرضیه مناسب سؤال تحقیق اینگونه است: «به نظر می‌رسد عامل وقوع سیل در استان گلستان در روز سوم فروردین ماه سال ۱۳۹۸، تخریب جنگل‌ها بوده است.» (جغرافیا ۱/درس ۲/ ص ۱۰)

۱۸۹. گزینه «۲» آتشکده آذر برزین مهر در خراسان، مخصوص کشاورزان بود. آتشکده آذر فرنیغ در فارس، خاص موبدان، بزرگ‌تر و شکوهمندتر از دیگر آتشکده‌ها بود. (رد گزینه ۱ و ۳)

آتشکده آذرگشنسب در آذربایجان ویژه شاهان بود. (تاریخ ۱/درس ۱۴/ص ۱۳۴)

۱۹۰. گزینه «۴» یک ویژگی شاخص هنر و معماری دوره هخامنشی، درباری بودن آن بود، به این معنی که شکوه شاهانه و تشریفات و تجملات درباری را به نمایش می‌گذاشت.

نکات تکمیلی: یکی از ویژگی‌های مهم هنر و معماری هخامنشی، تأثیرپذیری از دستاوردهای هنری اقوام و ملت‌های تابع آن حکومت بود که پیشینه تمدنی درخشانی داشتند. (تاریخ ۱/درس ۱۶/ص ۱۳۴)

۱۹۱. گزینه «۴» یکی از کارهای مورخان در نقد روایت‌کننده، تعیین فاصله زمانی و مکانی بین روای و خبر است تا معلوم شود، روایت‌کننده خود مستقیماً شاهد وقوع رویداد بوده و یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است.

تحلیل سایر گزینه‌ها: گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» از موارد سنجش اعتبار و نقد و بررسی گزارش‌ها و منابع تاریخی محسوب می‌شود. اما گزینه «۴» منحصراً مربوط به سنجش اعتبار و نقد روایت‌کننده می‌باشد. (تاریخ ۲/درس ۲/ص ۱۴)

۱۹۲. گزینه «۱» از زمان امام صادق (ع)، حرکتی در جامعه اسلامی با عنوان جریان وکالت آغاز شد و در دوران امامان بعدی به اوج خود رسید. وکلای ائمه کسانانی بودند که در مکتب اهل‌بیت آموزش دیده بودند و با اجازه آن‌ها به عنوان مراجع امور دینی مردم در شهرهای مختلف ایفای نقش می‌کردند. جریان وکالت در دوران غیبت نیز تا مدتی ادامه یافت و در پی آن مرجعیت شیعی شکل گرفت. (تاریخ ۲/درس ۷/ص ۷۴)

۱۹۳. گزینه «۲» در دوران حکومت‌های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی، بخش عمده جمعیت ایران در روستاها به سر می‌بردند و شهرها مانند دوران پیش از آن از سه بخش کهندژ (ارگ)، شهرستان (شارستان) و شهر بیرونی (رَبَض) تشکیل می‌شد، با این تفاوت که شهر بیرونی در دوره سلجوقی بیش از ادوار پیشین گسترش یافت. (تاریخ ۲/درس ۱۰/ص ۱۰۷)

۱۹۴. گزینه «۳» تحلیل گزینه درست: سرفها اجازه نداشتند که ملک ارباب خود را ترک کنند، اما در عین حال مانند برده نیز نبودند که قابل خرید و فروش باشند.

تحلیل سایر گزینه‌ها: (۱) سرفها به‌خاطر ناامنی و هرج‌ومرج زمین خود را به فرد نیرومندی واگذار می‌کردند و از حمایت او برخوردار می‌شدند بنابراین خارج از محدوده اقتدار فئودال‌ها نبودند.

(۴) سرفها حق مهاجرت نداشتند و نمی‌توانستند املاک ارباب‌های خود را ترک کنند. (تاریخ ۲/درس ۱۵/ص ۱۶۵)

۱۹۵. گزینه «۱» قندهار در زمان شاه صفی از ایران جدا شد و شاه عباس دوم نسبت به پدر خود شجاعت و لیاقت بیشتری داشت و قندهار را پس گرفت. **تحلیل سایر گزینه‌ها:** (۲) در دوره شاه صفی بوده است و از همان ابتدا رد گزینه می‌شود. (۳) شاه عباس دوم از آنجایی که نسبت به پدرش شجاعت و لیاقت بیشتری داشته است موفق می‌شود قندهار را به قلمرو ایران بازگرداند. (۴) به‌طور کامل نادرست می‌باشد، چون در دوره شاه صفی بوده و توسط شاه‌عباس دوم پس گرفته می‌شود. (تاریخ ۲/درس ۱۴/ص ۱۴۲)

۱۹۶. گزینه «۳» جامعه فرانسه در آستانه انقلاب دارای سه طبقه مشخص بود و طبقه متوسط اغلب تحصیل کرده بودند و مشاغلی همچون وکالت، نویسندگی، طبابت، روزنامه‌نگاری و تجارت داشتند.

ج) محو شدن برجستگی‌های صورت انسان در یک مجسمه سنگی ← فیزیکی و شیمیایی

د) تخریب نمای ساختمان‌های مرمری و آهکی در نواحی شرق آسیا ← هوازگی شیمیایی (جغرافیا ۲ / درس ۴ / ص ۴۱)

۲۰۹. گزینه «۴» پدیده پخش یا انتشار فرایندی است که طی آن یک موضوع یا پدیده مانند زبان، مذهب، افکار و ایده‌ها، نوآوری، وسایل و ابزار، لباس، شیوه زندگی و حتی بیماری از یک مکان به سایر مکان‌ها گسترش می‌یابد.

پدیده (در اوایل قرن نوزدهم، نخستین لوکوموتیوهای مجهز به موتور بخار در انگلستان ساخته شده است)، با پخش فرهنگی مطابقت بیشتری دارد، زیرا به ابداعی اشاره می‌کند که بعدها به سایر نقاط راه یافته است. (جغرافیا ۲ / درس ۶ / ص ۷۹)

۲۱۰. گزینه «۳» حاکمیت یعنی داشتن استقلال و بی‌نیاز بودن از نظارت دولت‌های خارجی، حاکمیت کشور نشان‌دهنده استقلال و اقتدار سیاسی آن است. پس وجه تمایز این نواحی از یکدیگر بر خورداری از اقتدار سیاسی است. (جغرافیا ۲ / درس ۱۰ / ص ۱۲۸)

۲۱۱. گزینه «۴» منطقه مادر شهری از کنار هم قرار گرفتن چند حومه، شهرک اقماری و حداقل یک مادرشهر، به وجود نیامده است. با افزایش جمعیت مادرشهرها و گسترش حومه‌های پیرامونی به وجود آمده است. (جغرافیا ۳ / درس ۱ / ص ۱۱۳)

۲۱۲. گزینه «۴» مهاجران از روستاها و شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ مهاجرت می‌کنند تا شغلی بیابند و درآمد بیشتری کسب کنند. آن‌ها عمدتاً کارگر ساده و فاقد مهارت و تخصص هستند و از سوی دیگر، فرصت‌های شغلی در شهر محدود است؛ به همین سبب، مهاجران به کارهایی مانند کارگری موقتی و روزمزد یا خدمتکاری در رستوران‌ها و نظایر آن مشغول می‌شوند و درآمدشان تکافوی هزینه‌های مسکن، خوراک و پوشاک و زندگی را در یک شهر بزرگ نمی‌کند. (جغرافیا ۳ / درس ۲ / ص ۲۳)

۲۱۳. گزینه «۲» برنامه توسعه روستایی برنامه‌ای است که با هدف بهبود زندگی اقتصادی و اجتماعی روستائینان طراحی می‌شود و در تحقق روستای پایدار سه رکن فعال موجود است، شامل: فعال کردن اقتصاد روستا، خدمات اجتماعی و فرهنگی و حفظ محیط زیست روستا و چشم‌اندازهای طبیعی آن. تاکنون برای حل مشکلات اقتصادی روستاها اقدامات گوناگونی در نواحی مختلف جهان انجام شده است. برخی از آن‌ها شامل توسعه صنایع کوچک روستایی و توسعه خدمات گردشگری و فراغتی می‌باشد. (جغرافیا ۳ / درس ۲ / ص ۳۲)

۲۱۴. گزینه «۱» از آنجایی که در مرحله خروجی نتایج و گزینه‌ها برای تصمیم‌گیری بهینه ارائه می‌شود بنابراین با توجه به اهداف کاربران، نوع ورودی متفاوت می‌باشد. (جغرافیا ۳ / فنون و مهارت‌های جغرافیایی ۱ / ص ۳۹)

۲۱۵. گزینه «۳» بر اساس پاسخ سازمان سنجش استفاده از فناوری‌های جدید در تولید وسایل حمل و نقل از اهداف مدیریت حمل و نقل به شمار نمی‌آید. اما به نظر می‌رسد نمی‌توان با قطعیت این گزینه را تنها گزینه درست دانست.

بررسی گزینه‌ها: گزینه ۱: بر اساس متن کتاب مدیریت حمل و نقل عبارت است از کلیه فعالیت‌های برنامه‌ریزی و اجرایی با هدف بهینه کردن سامانه‌های حمل و نقل. بنابراین گزینه «۱» از اهداف مدیریت حمل و نقل است و نمی‌تواند پاسخ صحیح باشد.

گزینه ۲: بهره‌مندی منطقی و خردمندانه از منابع محیطی از ویژگی‌های عمده برنامه آمایش سرزمین است. بنابراین از اهداف مدیریت حمل و نقل نیست.

گزینه ۳: این مورد هم به بهینه‌کردن سامانه حمل و نقل کمک می‌کند. بنابراین خودش نمی‌تواند از اهداف مدیریت حمل و نقل باشد.

۲۰۲. گزینه «۲» دید ترکیبی یعنی مطالعه همه جانبه و جامع پدیده‌ها با تمام ویژگی‌های آن در یک مکان. جغرافی‌دان به دلیل ارتباط متقابل انسان و محیط در شکل‌گیری محیط جغرافیایی تمام موضوعات را با دید ترکیبی بررسی می‌کند؛ بنابراین تمام موضوعات ذکر شده در گزینه‌ها با دید ترکیبی قابل بررسی است. نکته اینجاست که در بررسی موضوعات با دید ترکیبی، تنها در گزینه «۲» است که ارتباط متقابل انسان و محیط در بهره‌مندی از محیط در نظر گرفته شده و سه گزینه دیگر این موضوع را نادیده گرفته‌اند.

مالچ پاشی در کویر مصر، توسعه خطوط حمل و نقل در جنگل گلستان و گسترش مناطق مسکونی در زردکوه، همگی منجر به آسیب رسیدن به محیط زیست می‌شوند. (جغرافیا ۱ / درس ۱ / ص ۷)

۲۰۳. گزینه «۱» مهم‌ترین کمربندهای خشک و بیابانی کره زمین در اثر عامل پرفشار جنب حاره‌ای به وجود آمده است که کشور ما هم در داخل این کمربند خشک قرار دارد. عامل پرفشار جنب حاره‌ای در تابستان به داخل کشور پیشروی می‌کند و مانع ریزش باران در دوره گرم سال می‌شود. (جغرافیا ۱ / درس ۷ / ص ۶۰ و ۶۱)

۲۰۴. گزینه «۲» این سؤال جدول مهمی را در برمی‌گیرد که امکان به دام افتادن دانش‌آموز را دارد و می‌تواند با سایر جدول‌های موجود در کتاب به اشتباه گرفته شود، اما نکته‌ای که وجود دارد از آنجایی که جغرافی‌دان‌ها در مطالعه پراکندگی جمعیت عوامل طبیعی مانند آب و هوا، ناهمواری‌ها، آب و غیره و عوامل انسانی را مورد بررسی قرار می‌دهند و چون در غرب ایران ناهمواری‌ها بیشتر می‌باشد، پس استقرار جمعیت هم بیشتر می‌شود. (جغرافیا ۱ / درس ۱۰ / ص ۹۸)

۲۰۵. گزینه «۴» ساماندهی فعالیت‌های انسان در مکان، بر اساس توان محیطی می‌تواند از صدمات ناشی از بهره‌گیری انسان از محیط بکاهد و زمینه‌های رسیدن به توسعه پایدار را فراهم سازد. توسعه پایدار به معنای تأمین نیازهای امروز، بدون کاستن از توانمندی‌های نسل‌های آینده است. بنابراین، شناخت توان‌های جغرافیایی و درک صحیح ظرفیت‌های محیطی ایران، راه‌حل مناسبی برای رسیدن به اهداف توسعه پایدار است. (جغرافیا ۲ / درس ۱ / ص ۲ و ۳)

۲۰۶. گزینه «۲» بر اساس متن کتاب درسی «جذب جمعیت زیاد، رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری و حمل و نقل بار و مسافر موجب پدید آمدن ساختمان‌های بلندمرتبه شده است.» یعنی گزینه «۴» درست است اما با این وجود بر اساس کلید سازمان سنجش گزینه «۲» درست اعلام شده است که اشتباه است. (جغرافیا ۲ / درس ۱ / ص ۳)

۲۰۷. گزینه «۲» جابه‌جایی توده‌های هوا بین کمربندهای فشار موجب وزش بادهای مختلف در سطح زمین هستند. از آنجایی که در ناحیه استوا (حاره) به دلیل زاویه مستقیم تابش خورشید و گرمای همیشگی، یک کانون کم‌فشار ایجاد می‌شود این هوای گرم بالا رفته، سرد و سنگین شده و در ناحیه جنب حاره، مرکز پرفشار ایجاد می‌کند. جابه‌جایی توده هوا بین این دو کمربند کم‌فشار و پرفشار موجب وزش باد در منطقه استوا (حاره) می‌شود. همچنین دو عامل در ریزش باران مؤثر است: ۱) وجود رطوبت هوا ۲) عامل صعود. اگر در یک ناحیه هر یک از دو عامل رطوبت یا صعود هوای مرطوب شکل نگیرد، بارندگی ایجاد نمی‌شود. بنابراین در ناحیه استوا هر دو عامل وجود دارد که موجب ریزش باران در این ناحیه می‌شود. (جغرافیا ۲ / درس ۳ / ص ۲۶)

۲۰۸. گزینه «۳» تحلیل سایر گزینه‌ها: الف) تشکیل و تکامل خاک در نواحی گرم و خشک ← هوازگی فیزیکی

ب) خرد شدن سنگ در نتیجه رشد ریشه درختان ← هوازگی فیزیکی

این، جهان اجتماعی است که برای بقا و تداوم، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد و مختص به جهان سکولار نیست. رد گزینه «۳» (ص ۶۸) و جهان غرب است که در اقتصاد هیچ مانعی را بر سر راه خود بر نمی‌تابد؛ پس جواب گزینه «۱» است.

(جامعه‌شناسی ۱ / درس ۶، ۹ و ۱۴ / ص ۴۵، ۶۸، ۱۰۸ و جامعه‌شناسی ۲ / درس ۱ / ص ۵) **۲۱۹. گزینه «۴»** توجه به گفتار طرف مقابل از آنجا که با توجه به دیگری یعنی طرف مقابل صورت می‌گیرد، کنش اجتماعی محسوب می‌شود. (ص ۹) پرداختن به حالات روانی آدمیان در زندگی روزمره دنیوی، ویژگی ادبیات مدرن است. (ص ۴۰)

با رشد و تحول کشورهای استعمارزده نیز فاصله و وابستگی کشورهای غربی و غیرغربی، همچنان حفظ می‌شود. (ص ۶۴)

(جامعه‌شناسی ۱ / درس ۲ / ص ۹ و جامعه‌شناسی ۲ / درس ۵ و ۸ / ص ۴۰ و ۶۴) **۲۲۰. گزینه «۲»** برای مقاومت در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی، پیمان‌هایی از قبیل سازمان کنفرانس اسلامی شکل گرفته است. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۸ / ص ۶۷) علت فرصت ظهور پادشاهان محلی به عنوان رقیبان دنیاطلب در دوران رنسانس نیز فروریختن اقتدار کلیسا است. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۶ / ص ۴۷) اگر در یک جهان اجتماعی بحران هویت پدید آید، راه برای دگرگونی هویت فرهنگی آن جهان اجتماعی باز می‌شود. پس بحران هویت را می‌توان علت دگرگونی هویت در نظر گرفت.

(جامعه‌شناسی ۱ / درس ۱۱ ص ۸۴ / جامعه‌شناسی ۲ / درس ۶ و ۸ / ص ۴۷ و ۶۷) **۲۲۱. گزینه «۳»** پیدایش فلسفه دکارت در غرب جدید اتفاق افتاده است؛ پس گزینه «۴» قطعاً رد می‌شود؛ زیرا مدرنیسم و غرب جدید قبل از دوران پسامدرن است. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۶ / ص ۴۹)

فتح قسطنطنیه نیز از زمینه‌های شکل‌گیری رنسانس است و مربوط به قرون وسطی است. (حذف گزینه «۲») (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۶ / ص ۴۷) رونق معنویت‌های کاذب و دروغین در زمان پسامدرن اتفاق افتاده است (درس ۱۲، ص ۱۰۲) (حذف گزینه «۱») و حکومت آتاتورک در ترکیه، یک حکومت سکولار است؛ پس با این توصیف، گزینه «۳» تنها جواب سؤال می‌باشد. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۶، ۱۲ و ۱۳ / ص ۴۷، ۴۹، ۱۰۲ و ۱۱۱)

۲۲۲. گزینه «۲» هنگامی که یک فرهنگ در سطح جهانی غالب بوده و ویژگی‌های مطلوب یک فرهنگ جهانی را داشته باشد، انسجام جامعه جهانی حفظ می‌شود (حذف گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴») (درس ۷، ص ۵۵) نابودی پانزده میلیون سرخ‌پوست نیز اقدام اروپاییان در هجوم به قاره آمریکا برای تأمین سلطه خود بوده است. مسلمانان آسیای جنوب‌شرقی از طریق روابط تجاری با اسلام آشنا شدند و به آن روی آوردند. (حذف گزینه‌های «۱» و «۴»)

(جامعه‌شناسی ۲ / درس ۳ و ۷ / ص ۲۳، ۵۵ و ۵۶) **۲۲۳. گزینه «۴»** امپراتوری عثمانی در اثر نفوذ گروه‌های مبلغ مسیحی و فراماسونری و تهدید نظامی و روابط اقتصادی از هم پاشید.

ژاپن نیز با تهدید کشورهای اروپایی مجبور به برقراری روابط تجاری تحت شرایط موردنظر این کشورها شد.

چین هم از طریق تهدید نظامی، نفوذ گروه‌های مبلغ مسیحی و روابط اقتصادی به‌صورت کشوری ضعیف درآمد. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۷ / ص ۶۰)

۲۲۴. گزینه «۴» «از بین رفتن آزادی افراد» یکی از دو مشکل اساسی‌ای بود که جوامع سوسیالیستی با آن مواجه شدند؛ به گونه‌ای که به بهانه عدالت اقتصادی، نه تنها آزادی معنوی، بلکه آزادی دنیوی افراد نیز از بین رفت.

گزینه ۴: در نظر گرفتن دسترسی عادلانه همه مردم، ایمنی آنها و سلامت محیط زیست در برنامه‌ریزی برای حال و آینده مربوط به حمل‌ونقل پایدار است. بنابراین این گزینه هم از اهداف مدیریت حمل‌ونقل نمی‌باشد. (جغرافیا ۳ / درس ۴ / ص ۵۹)

علوم اجتماعی

تحلیل درس

در مجموع آزمون سختی بود. در تمامی قسمت‌ها همانند کنکور ۹۸ سعی شده بود سؤال‌ها ترکیبی باشند. کمتر سؤالی به چشم می‌خورد که تنها از یک درس مشخص سؤال پرسیده شده باشد و ترکیبی نباشد.

سهم دهم در آزمون امسال بسیار کم بود و در غالب سؤال‌ها درس‌های یازدهم دیده می‌شد و این یعنی کتاب یازدهم برای طراحان در کنکور ۹۸ و ۹۹ خیلی مهم بوده است. از بخوانیم بدانیم‌ها و بیشتر بدانیم‌ها نیز طبق پارسال سؤال طرح شده بود. خوشبختانه غلط علمی فاحشی به چشم نمی‌خورد و سؤال‌ها همگی دارای جواب مقطوع بودند. تعداد دو تست مستقل از دهم و ۷ تست مستقل از یازدهم و ۵ تست مستقل از دوازدهم به چشم می‌خورد که این امر نیز بر اهمیت یازدهم نزد طراحان تأکید دارد. همانند سال گذشته و برخلاف ادوار قبل آن تست‌های متنی مشاهده نمی‌شود. تست‌های علت و معلولی در کنکور امسال نیز مانند سال‌های قبل مشاهده می‌شد. همین‌طور فرایندها و روند شکل‌گیری پدیده‌ها مورد توجه طراح کنکور بود. از قسمت ویژگی‌های اقتصادی ایران (درس آخر دوازدهم) همانند سال گذشته یک تست مستقل طرح شده بود. بودجه‌بندی نسبت به سال قبل:

کنکور سال ۹۸	کنکور سال ۹۹
جامعه‌شناسی دهم ۳ تست	جامعه‌شناسی دهم ۲ تست
جامعه‌شناسی یازدهم ۵ تست	جامعه‌شناسی یازدهم ۷ تست
جامعه‌شناسی دوازدهم ۸ تست	جامعه‌شناسی دوازدهم ۵ تست
تست‌های ترکیبی ۴ تست	تست‌های ترکیبی ۶ تست

بدنظر می‌رسد حذف ۲ درس آخر جامعه‌شناسی دوازدهم (دروس ۹ و ۱۰) بر بودجه‌بندی تست‌های جامعه‌شناسی یازدهم و تست‌های ترکیبی افزوده است.

۲۱۶. گزینه «۴» «مدرسه» یک پدیده اجتماعی محسوب می‌شود. «خلق اثر هنری»، در اصل یک پدیده اجتماعی است که از طریق کنش اجتماعی به‌وجود آمده است؛ پس برونی‌سازی است نه درونی‌سازی. «ادب آداب دارد»؛ بیانگر آن است که مجموعه قواعدی برای ادب وجود دارد که این امر، خود باعث ایجاد محدودیت‌ها و فرصت‌های جدیدی می‌شود. «دعا در حق فرزندان» نیز یک کنش اجتماعی است؛ زیرا ناظر به دیگران (در این‌جا فرزندان) است. (جامعه‌شناسی ۱ / درس ۲ / ص ۱۱ و ۱۳)

۲۱۷. گزینه «۳» هجوم اقتصادی به ایران در زمان قاجار، با تلاش برای اخذ امتیازات مختلف مانند امتیاز رویتر و رژی و در دوره پهلوی از طریق تاراج نفت، فروش جنگ‌افزار و کالاهای مصرفی و صنایع مونتاژ و تخریب بنیان‌های تولید ملی به‌ویژه روح خودباوری ملت ایران انجام شد. (جامعه‌شناسی ۱ / درس ۱۴ / ص ۱۰۸)

۲۱۸. گزینه «۱» جهان تکوینی بدون خواست و اراده انسان‌ها به‌وجود آمده و مستقل از اراده و خواست اوست؛ پس جهان تکوینی هیچ ربطی به قسمت اول و دوم سؤال ندارد؛ زیرا این دو مربوط به جهان اجتماعی‌اند که جزء جهان انسانی است؛ پس گزینه «۲» و «۴» حذف می‌شود.

این جهان متجدد است که علمی را که از روش‌های فراتجربی (عقلانی و وحیانی) استفاده می‌کنند، علم نمی‌شناسد و هنگامی که فردی اندیشه‌اش را به صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند یا بر اساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، به جهان فرهنگی وارد می‌شود.

۲۳۰. گزینه «۲» اگر جدول انتهایی درس ۱ جامعه‌شناسی ۳ را به خاطر بیاورید، شکل صورت سؤال، ناظر به دیدگاه دوم در رابطه با نسبت میان دانش عمومی و علمی است. مطابق این دیدگاه، دانش عمومی پایه و اساس هرگونه دانش از جمله دانش تجربی است و دانش نه کشف و بازخوانی است بلکه «بازسازی» واقعیت است؛ پس گزینه «۱» نادرست است. گزینه «۳» و گزینه «۴»، مربوط به دیدگاهی است که ما نسبت بین دانش عمومی و دانش علمی را عموم و خصوص من وجه بدانیم. (ص ۸) حذف گزینه «۳» و «۴» (جامعه‌شناسی ۳ / درس ۱ / ص ۸)

۲۳۱. گزینه «۳» جامعه‌شناسی تبیینی به بیان چرایی یک پدیده یا نشان دادن علت ایجاد یا زوال آن می‌پردازد. از منظر رویکرد تفسیری، تنوع و تکثر معانی، موجب پیچیدگی کنش‌های انسانی و دشواری فهمیدن معانی آن‌ها می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: فضای کنش‌ها و پدیده‌ها در جامعه‌شناسی تبیینی بررسی نمی‌شود و از منظر رویکرد تفسیری، تنوع و تکثر اهداف کنشگران به مطالعه کیفی (نه کمی) نیاز دارد.

گزینه «۲»: از منظر رویکرد تفسیری، برای فهمیدن دلالت‌های کنش، باید به زمینه فرهنگی‌ای که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم.

گزینه «۴»: جامعه‌شناسی تبیینی پدیده‌ها را در ارتباط با یکدیگر (نه مستقل از یکدیگر) مورد مطالعه قرار می‌دهد.

(جامعه‌شناسی ۳ / درس ۳ و ۵ / ص ۲۵ و ۵۱)

۲۳۲. گزینه «۱» گزینه «۱» و «۲»، بخش اول مربوط به رویکرد انتقادی است. گزینه «۳»، بخش اول مربوط به رویکرد تفهیمی تبیینی است و گزینه «۴» بخش اول، مربوط به رویکرد تبیینی است. (حذف گزینه «۳» و «۴») گزینه «۲»: بخش دوم مربوط به رویکرد تفسیری است. (حذف گزینه «۲») گزینه «۱»: بخش دوم مربوط به رویکرد تبیینی است که پاسخ سؤال می‌باشد. (جامعه‌شناسی ۳ / درس ۳ و ۷ / ص ۲۷ و ۷۶)

۲۳۳. گزینه «۱» آریستوکراسی، حکومت اقلیتی است که بر اساس فضیلت حکومت می‌کنند و از امتیازات طبقاتی برخوردارند. لیگاری اقلیتی که بر مبنای میل و خواست خود تصمیم می‌گیرند و قدرت را در جهت منافع خود به کار می‌گیرند. موناشری، حکومت یک فرد بر اساس فضیلت است.

بخش اول گزینه «۱» و گزینه «۴»، مربوط به آریستوکراسی است. قسمت دوم گزینه «۴»، غلط است و تعریف درست آن در گزینه «۱» آمده است.

(جامعه‌شناسی ۳ / درس ۶ / ص ۶۲)

۲۳۴. گزینه «۲» اینکه نابرابری اجتماعی نتیجه روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست و مالکیت خصوصی موجب نابرابری اجتماعی شده است و اینکه قشربندی توسط انسان‌ها پدید آمده است، همه دیدگاه‌های مخالفین قشربندی است (رد گزینه «۱»)، گزینه «۳» و «۴» نیز دیدگاه‌های مخالفان قشربندی اجتماعی است. اما گزینه «۲»، دیدگاه طرفداران عدالت اجتماعی می‌باشد. در این دیدگاه دولت باید برای کاهش نابرابری‌ها از ثروتمندان مالیات بگیرد و همچنین امکان رقابت را برای همگان فراهم کند. این دیدگاه هیچ‌گاه اجرای عدالت را به دست نامرئی بازار نمی‌سپارد. (جامعه‌شناسی ۳ / درس ۷ / ص ۷۴)

۲۳۵. گزینه «۳» سامان دادن و امکان‌پذیر نمودن ارتباط ما با یکدیگر از فواید قواعد اجتماعی است. (درس ۳، ص ۲۳)

در نظریه فوکویاما، نظام لیبرال دموکراسی محصول نهایی تاریخ بشر است. (جامعه‌شناسی ۲ - درس ۱۵، ص ۱۳۲)

فوکویاما فروپاشی بلوک شرق و شوروی سابق و غلبه نظام لیبرال دموکراسی غرب را پایان مبارزات عقیدتی - سیاسی بشر می‌داند. (درس ۱۵، ص ۱۳۱) تجمع قدرت‌های بزرگ رسانه‌ای در دست چند شخص یا شرکت خاص امری است که با ارزش‌های دموکراتیک خود جهان غرب در تعارض است. این قدرت‌ها در دست صاحبان سرمایه و ثروت و کانون‌های صهیونیستی هستند. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۸، ۹ و ۱۵ / ص ۶۹، ۷۸ و ۱۳۱)

۲۲۵. گزینه «۴» تأمین رفاه کارگران و اقشار ضعیف جوامع غربی بیانگر چالش مرکز و پیرامون است که البته چالش شمال و جنوب هم چون دارای اصطلاحات سیاسی مشابهی مثل مرکز و پیرامون است را نمی‌توانیم رد کنیم. به سخره گرفتن فیلسوفان مدافع نوانخانه‌ها توسط دیکنز مربوط به چالش فقر و غنا است.

جنبش وال استریت هم بیان‌گر چالش و بحران‌های اقتصادی غرب است. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۱۰، ۱۱ و ۱۲ / ص ۷۵، ۸۷ و ۹۱)

۲۲۶. گزینه «۱» انقلاب اسلامی ایران، دفاع از محرومان و مستضعفان جهان را وظیفه خود می‌دانست و فطرت الهی همه انسان‌ها را مخاطب پیام خود قرار می‌داد و حل مشکلات معرفتی و معنوی بشر را رسالت خود می‌دید. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۱۵ / ص ۱۲۹)

نکته: دقت داشته باشید که در ابتدای درس ۱۵، همین موارد با اندکی تفاوت در رابطه با آرمان «بیداری اسلامی» بیان شده است.

۲۲۷. گزینه «۳» هنگامی که قاجار به دلیل اثرپذیری از دولت‌های استعماری به جای مقاومت در برابر بیگانگان، به قراردادهای استعماری روی آورد، مقاومت منفی به سوی فعالیت رقابت‌آمیز تغییر کرد و تجربه موفق جنبش تنباکو، این فعالیت را از اصلاح رفتار به سوی اصلاح ساختار تغییر داد و جنبش عدالتخانه را شکل داد. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۱۴ / ص ۱۱۴ و ۱۱۵)

۲۲۸. گزینه «۴» ماکس وبر، شهر را زیستگاهی که دارای برج و قلعه و بارو و دادگاه مستقل و ... است، تعریف می‌کند. (جامعه‌شناسی ۳ / درس ۶ / ص ۱۶۵) از دیدگاه هانتینگتون، آخرین مرحله درگیری‌ها در جهان معاصر رقابت بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ است. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۸ / ص ۸۶) ریکاردو، اقتصاددانی است که مخالف با دخالت دولت است و آزادی سرمایه‌داران را ضامن پیشرفت جامعه می‌داند.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱» و «۲»: عبارت سوم بیانگر دیدگاه مالتوس، جمعیت‌شناس انگلیسی است.

گزینه «۳»: عبارت اول، دیدگاه پاول کله است.

(جامعه‌شناسی ۲ / درس ۸ و ۹ / ص ۷۷ و ۸۶ و جامعه‌شناسی ۳ / درس ۶ / ص ۶۵)

۲۲۹. گزینه «۲» وقتی اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی را در ارتباط با هم در نظر می‌گیریم، نهاد اجتماعی آشکار می‌شود نه پدیده اجتماعی. عبارت اول نادرست است. (جامعه‌شناسی ۱ / درس ۴ / ص ۲۸)

شناخت شهودی از راه مشاهده حس و استدلال عقلی به دست نمی‌آید. عبارت دوم صحیح است. (جامعه‌شناسی ۲ / درس ۵ / ص ۴۳)

طرفداران عدالت اجتماعی به بهانه عدالت اجتماعی، آزادی‌های افراد و امکان رقابت میان آن‌ها را از بین نمی‌برند. عبارت سوم درست است. (جامعه‌شناسی ۳ / درس ۷ / ص ۷۴)

هم تغییری‌های قابل مشاهده را می‌توان با روش کمی و آماری (نه کیفی) مطالعه کرد. (جامعه‌شناسی ۳ / درس ۳ / ص ۲۵)

گزینه ۳: آیا هر اسبی، حیوانی است که چهارپا و علفخوار است؟ بله / آیا هر حیوان چهارپا که علفخوار است، اسب است؟ خیر ← جامع هست مانع نیست.

فرمول ۲: آیا معرّف فقط معرّف را شامل می‌شود؟ مانع
آیا معرّف همه مصادیق معرّف را در بر می‌گیرد؟ جامع

گزینه ۴: آیا هر فعلی، کلمه‌ای است که انجام کار یا وقوع حالتی را می‌رساند؟ بله / آیا هر کلمه‌ای که انجام کار یا وقوع حالتی را می‌رساند، فعل است؟ خیر ← جامع هست مانع نیست. (دهم / فصل ۴)

۲۴۰. گزینه «۱» در استدلال تمثیلی حکم یک امر جزئی را به امر جزئی دیگر به دلیل شباهت ظاهری بین آن‌ها سرایت می‌دهیم.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: حکم آب (در یک جا بماند، می‌گردد) به انسان سرایت داده شده و از آن نتیجه گرفته شده است که انسان باید زیاد سیر و سیاحت کند. ← استدلال تمثیلی

گزینه ۲: در این گزینه‌ها صرفاً درباره انسان صحبت شده و موضوع دیگری وجود ندارد. ← قیاس رخ داده: کلی ← جزئی (من)

گزینه ۳: در این گزینه دو موضوع جزئی وجود ندارد، بلکه انسان و همه موجودات وجود دارد.

گزینه ۴: یک قیاس شکل اول است که در آن انسان حد وسط است و در نتیجه حذف شده است.

۲۴۱. گزینه «۳» قضیه شخصی، قضیه‌ای است که موضوع آن یک مفهوم جزئی است و مفهوم جزئی از ۳ حال خارج نیست: (۱) اسم خاص (۲) اشاره شده (معمولاً با این و آن) (۳) واژه‌ها و کلمات

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: موضوع زاغکی است و یک مفهوم کلی است. **گزینه ۲:** موضوع زاغ است که کلی است و نه جزئی.

گزینه ۳: موضوع زاغ است و چون واژه زاغ مدنظر است یک مفهوم جزئی است. **گزینه ۴:** موضوع زاغ است و در این عبارت چون نوع زاغ منظور است یک مفهوم کلی است.

۲۴۲. گزینه «۳» مغالطه ایهام انعکاس زمانی اتفاق می‌افتد که قواعد عکس رعایت نشود. قواعد عکس عبارتند از: (۱) فقط موضوع و محمول

جابه‌جا شوند. (۲) هم اصل و هم عکس صادق باشند.

قضیه سالبه جزئی چون با بعضی محتواها عکس صادق و با برخی عکس کاذب دارد، لذا عکس مستوی لازم‌الصدق ندارد و اگر برای آن، عکس مستوی در نظر بگیریم دچار مغالطه ایهام انعکاس شده‌ایم. حتی اگر

عکس آن مربوط به محتوایی باشد که صادق است. (دهم / فصل ۷)
۲۴۳. گزینه «۱» بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: هر ج⁺ د⁻ است، هر ج⁺ ب⁻ است ← بعضی د⁻ ب⁻ است: همه شرایط را دارد.

گزینه ۲: هر الف⁺ ب⁻ است، هیچ الف⁺ ج⁺ نیست ← هیچ ب⁺ ج⁺ نیست: شرط سوم را ندارد (ب در نتیجه + و در مقدمه - است).

گزینه ۳: هیچ ج⁻ نیست، بعضی د⁻ است ← بعضی ج⁻ الف⁻ است: قانون نتیجه رعایت نشده و نتیجه صحیح آن «بعضی ج⁻ الف⁻ نیست» می‌باشد.

گزینه ۴: هیچ الف⁺ ب⁺ نیست، بعضی ج⁻ ب⁻ است ← بعضی الف⁻ ج⁺ نیست: شرط سوم را ندارد (ج در نتیجه + و در مقدمه - است).

(دهم / فصل ۸)

مطالعه زندگی اجتماعی انسان با تأکید بر آگاهی و معنا رویکرد نظریه پردازان کنش اجتماعی است.

تأکید بر تفاوت‌ها و هویت‌های خاص و محلی نیز در دیدگاه سیاست هویت بیان می‌شود.

(جامعه‌شناسی ۲ / درس ۱۵ / ص ۱۳۱ و جامعه‌شناسی ۳ / درس ۴، ۳ و ۸ / ص ۴۱، ۲۳ و ۸۵)

فلسفه و منطق

تحلیل درس

در مجموع آزمون متوسطی بود، سطح سوالات منطق ساده و چند سؤال در فلسفه مفهومی بود که باعث چالش می‌شد. از نظر تعداد سوالات اختصاص یافته به فلسفه یازدهم نسبت به سال‌های قبل، تفاوت وجود داشت و اهمیت بیشتری به فلسفه یازدهم داده شده بود. ساختار تست‌ها مثل همیشه بود و تست شمارشی وجود نداشت. در برخی از سوالات، گزینه‌های مشکوک وجود داشت مثل سؤال ۲۳۷ و ۲۵۵ که توانایی حدس گزینه مدنظر طراح به راحتی وجود داشت.

۲۳۶. گزینه «۱» آگاهی‌های انسان به دو دسته تصور و تصدیق تقسیم می‌شوند و تفکر انسان (که موضوع دانش منطق است) به دو حیطة تعریف و استدلال تقسیم می‌شود. تعریف یعنی معلوم کردن تصورات مجهول و استدلال یعنی معلوم کردن تصدیقات مجهول؛ پس می‌توان ادعا کرد که موضوع دانش منطق بر اساس نوع آگاهی‌های انسان (علم) به حیطة‌های تصور و تصدیق تقسیم می‌شوند. به عبارت دیگر انواع علم و آگاهی انسان منشأ اقسام تفکر انسان هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۲: توسعه دانش نتیجه رعایت قواعد تفکر / فکر کردن (تفکر هم درست است) است نه نتیجه آموزش و ممارست در فن منطق. **گزینه ۳:** درست است که منطق مانند سیستم کنترلی خودرو است اما به هیچ وجه باعث پیشرفت هیچ علمی نمی‌شود منطق، با ارائه صورت و قواعد به علوم مختلف در جهت پیشرفت آنها کمک می‌کند. منطق دانشی صوری است. **گزینه ۴:** هنگامی که واقعیت داشتن یا نداشتن یک امر اهمیت داشته باشد یعنی در ارتباط آن امر با مفهوم وجود، پای یک تصدیق در میان است نه یک تصور. (دهم / فصل ۱)

۲۳۷. گزینه «۳» دست به عصا بودن به دلالت التزامی یعنی محتاط عمل کردن ولی مخاطب آن را در معنای مطابقی گرفته و در نتیجه کاربرد دلالت ... به جای ... ← مغالطه و این مکالمه بر اساس توسل به معنای ظاهری بیان شده است. (دهم / فصل ۲)

۲۳۸. گزینه «۴» دو قضیه داده شده در صورت سؤال یکی موجبه جزئی صادق و یکی سالبه جزئی صادق است. در این سؤال باید نسبت‌های چهارگانه‌ای را پیدا کنیم که در آن‌ها هم موجبه جزئی وجود داشته باشد هم سالبه جزئی. تساوی: ۲ موجبه کلی * تباین: ۲ سالبه کلی *

عموم و خصوص مطلق: ۱ موجبه کلی، ۱ سالبه جزئی، ۱ موجبه جزئی ✓
عموم و خصوص من‌وجه: ۲ موجبه جزئی، ۲ سالبه جزئی ✓ (دهم / فصل ۳)

۲۳۹. گزینه «۲» بررسی سایر گزینه‌ها: **گزینه ۱:** آیا هر حیوانی، موجود جاندار دارای حس است؟ بله / آیا هر موجود جاندار دارای حس، حیوان است؟ بله ← هم جامع است هم مانع.

گزینه ۲: آیا هر پرنده‌ای، موجودی است که در آسمان پرواز می‌کند؟ خیر / آیا هر موجودی که در آسمان پرواز می‌کند، پرنده است؟ خیر ← نه جامع است نه مانع.

سبب شد که واقع‌نمایی دانش تجربی، بار دیگر با اشکال روبه‌رو شود و جریان‌های دیگر فلسفی برای تبیین جایگاه دانش تجربی پیدا شود. بنابراین تغییرات نظریات علمی که با پیشرفت علم حاصل شدند، از موارد نقض نظریه تجربه‌گرایان از جمله پوزیتیویست‌ها محسوب می‌شود.

توجه: اشکال «تغییرات علوم تجربی» که در این سؤال مورد نظر است، از کتاب فلسفه یازدهم چاپ ۹۸ حذف شده است.

گزینه «۱»: ادعای این گزینه این است که دانش تجربی همواره خطا می‌کند و هیچ‌گاه واقعیت را آن‌طور که هست، نشان نمی‌دهد. در حالی که این مطلب نادرست است و از مشکلات نظری تجربه‌گرایان، یکی این بود که گاهی در تجربه خطا رخ می‌دهد، نه همیشه.

گزینه «۳»: این مورد از اشکالات نظری پوزیتیویست‌ها نیست. گزینه «۴»: این دیدگاه از آن نسبی‌گرایان است که برای حل اشکالات نظری پوزیتیویست‌ها آن را مطرح کردند. پس خودش از موارد نقض نظریه پوزیتیویست‌ها نیست. (یازدهم / فصل ۸)

۲۵۱. گزینه «۴» بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: از نظر ملاصدرا این‌طور نیست که روح درون بدن باشد بلکه روح نتیجه تکامل بدن است. گزینه «۲»: این‌طور نیست که انسان ضرورتاً مسیر تکاملی خود را طی کند؛ زیرا انسان صاحب اراده است.

گزینه «۳»: نهایتی برای مسیر تکاملی انسان وجود ندارد و این‌طور نیست که در طبیعت به پایان برسد. (یازدهم / فصل ۹)

۲۵۲. گزینه «۳»: از نظر کانت فعل اخلاقی فعلی است که مطابق وجدان و به دلیل اطاعت از وجدان باشد. کانت در اخلاق معطوف به نتیجه نیست پس نمی‌توان گفت که از نظر او فعل اخلاقی معطوف به سعادت است. او معتقد است که فعلی که توانایی کلی شدن داشته باشد و تبدیل به یک قانون کلی و عمومی شود، فعل اخلاقی است. (یازدهم / فصل ۱۰)

۲۵۳. گزینه «۳»: وجود و ماهیت در ذهن مغایر و در خارج عین هم هستند چرا که اگر در ذهن هم عین هم بودند هر ماهیتی که تصور می‌شد باید موجود می‌بود در حالی که چنین اتفاقی محال است.

تذکره: حمل وجود بر ماهیت در گزینه «۱» چه در فرض مغایرت و چه در فرض عینیت صحیح است و دلیلی بر مغایرت وجود و ماهیت محسوب نمی‌شود. (دوازدهم / فصل ۱)

۲۵۴. گزینه «۳» بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: لازمه امکان ماهوی، وجوب بالغیر نیست بلکه همان امکان ذاتی است چراکه لزوماً امکان ماهوی دلالت بر ایجاد وجوب ندارد.

گزینه «۲»: واژه ذات مربوط به نظریه امکان ماهوی است نه فقر وجودی. گزینه «۳»: ماهیت در نظریه امکان ذاتی و وجود در نظریه فقر وجودی مطرح است.

گزینه «۴»: در نظریه امکان ذاتی به حالت امکان توجه می‌شود نه در نظریه امکان فقری (فقر وجودی). (دوازدهم / فصل ۲)

۲۵۵. گزینه «۱» طبق نظریه فیلسوفان مسلمان، برای کشف علل امور طبیعی باید از حس و تجربه کمک گرفت.

تذکره: فیلسوفان مسلمان اصل علیت را بدیهی نمی‌دانند بلکه حاصل از اصول بدیهی می‌دانند. لذا گزینه «۳» نادرست است. (دوازدهم / فصل ۳)

۲۵۶. گزینه «۲» «شانس» در اصطلاح عامیانه در واقع عامل موفقیت یا عدم موفقیت است که برای برخی بیشتر و برای برخی دیگر کمتر است. این یعنی شانس عاملی خارج از قانون علیت است که بر روند امور یک فرد تأثیر دارد که در واقع با علیت سازگار نیست و می‌تواند اتفاقی باشد. (دوازدهم / فصل ۴)

۲۴۴. گزینه «۴» روش پاسخ‌گویی سریع به این سؤال توجه به محتوا است. چون قضیه فرض سؤال، صادق است. بنابراین باید دید که در کدام گزینه صادق است که تنها گزینه «۴» صادق است. هیچ انسانی غیر حیوان نیست ← بعضی انسان‌ها غیر حیوان نیستند. احکام تداخل ← کلیه + ← جزئی +

گزینه «۴»: اثبات شیء نفی ماعدا نمی‌کند. (دهم / فصل ۹)

۲۴۵. گزینه «۲» فلسفه درباره بنیادی‌ترین و نهایی‌ترین مسأله‌ها و موضوعات جهان و انسان بحث می‌کند و همین تفاوت اساسی فلسفه با سایر دانش‌ها است. (یازدهم / فصل ۱)

۲۴۶. گزینه «۴» بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: فلسفه‌های مضاف رابط فلسفه اولی با رشته‌های مختلف دانش هستند.

گزینه «۲»: لزومی ندارد که فیلسوف یک حوزه از دانش، حتماً آن دانش را به صورت تخصصی بداند؛ زیرا وظیفه یک فیلسوف، صرفاً بررسی مبانی آن شاخه از دانش است؛ مثل فیلسوفان علم که هیچ‌کدام دانشمند نیستند. گزینه «۳»: فلسفه اولی که بخش اصلی فلسفه است، صرفاً ریشه این دانش به حساب می‌آید.

گزینه «۴»: مکتب‌های گوناگون تربیتی عصر حاضر، به‌عنوان ثمره‌های دانش، قطعاً ریشه در نظریات فلسفی دارند، چه فیلسوفان جدید چه قدیمی. (یازدهم / فصل ۲)

۲۴۷. گزینه «۱» استدلال پارمنیدس به شرح زیر است: اگر چیزی به وجود آید یا از وجود به وجود می‌آید یا از لاوجود (نیستی) اگر از وجود به وجود آید ← قبلاً هست.

اگر از لاوجود به وجود آید ← محال است (چون از هیچ، هیچ چیز به وجود نمی‌آید).

← حقیقت هستی امری ثابت است نه در حال حرکت و شدن. ← (پارمنیدس مخالف پدیده‌دگرگونی و تغییر در جهان بود). (یازدهم / فصل ۳)

۲۴۸. گزینه «۱» بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۲»: سقراط در دفاعیات خود بیان می‌کند، دانای حقیقی فقط خداست اما بیان نمی‌کند که فقط آنچه او می‌گوید، درست است.

گزینه «۳»: استدلال سقراط مبنی بر وجود خدا در دفاعیات خود از معلول به علت است، یعنی هرکس صفات خدا را بپذیرد باید او را باور داشته باشد. (اثبات لازمه یک چیز باعث اثبات خود آن چیز می‌شود).

گزینه «۴»: سقراط بیان نمی‌کند که کسی که خورشید و ماه را به خدایی بپذیرد، سزاوار سرزنش است بلکه صرفاً می‌گوید این افترا که منکر خداست بر او وارد نیست. (یازدهم / فصل ۵)

۲۴۹. گزینه «۴» اینکه «معلوم است از خود و جهان پیرامون خود شناختی داریم» در واقع بیان می‌کند که بدیهی است که ما می‌توانیم از خود و جهان پیرامون خود، شناخت داشته باشیم. (یازدهم / فصل ۶)

۲۵۰. گزینه «۲» نظریه تجربه‌گرایان از جمله پوزیتیویست‌ها، اشکالات نظری متعددی را پدید آورد؛ زیرا مسائلی مانند خطاهای تجربه، تغییرات علوم تجربی و تفاوت‌های موجود در تجربه انسان‌های مختلف، می‌توانست قطعیت احکام تجربی را از میان ببرد. در هر حال چنین مشکلاتی

۲۵۷. گزینه «۴» بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: کانت وجود خدا را از طریق اخلاق اثبات کرد نه نفس غیرمادی.

گزینه «۲»: ویلیام جیمز دلایل وجود خدا را شخصی و درونی می‌داند نه تجربی.

گزینه «۳»: طبق نظر هیوم چون خدا به تجربه در نمی‌آید یا وجود ندارد یا قابل اثبات نیست.

گزینه «۴»: از نظر دکارت خدا هست چون ما تصویری از او داریم و چون ما متناهی هستیم، نمی‌توانیم از او تصویری داشته باشیم که منشأ آن خودمان باشیم.

۲۵۸. گزینه «۱»: برهان فارابی در اثبات وجود خدا مبنی بر امتناع تسلسل است. دقیقاً مثل گزینه «۱» / اعطای وام ← تأمین اعتبار ← تصویب مجلس، این علیت بین این امور تا بی‌نهایت ادامه ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۲»: علت تامه و ناقصه / **گزینه «۳»:** امکان ذاتی / **گزینه «۴»:** قاعده ترجیح بلامرجح

۲۵۹. گزینه «۱»: اگر چیزی بدون علت می‌تواند وجود داشته باشد، فرقی نمی‌کند آن چیز خدا باشد یا جهان؛ این یعنی هر چه موجود است نیازمند علت است. **تذکره:** دقت کنید که هر چه به وجود آمده نیازمند علت است. گزینه «۳» با گزینه «۱» تفاوت دارد چون وجود می‌تواند ازلی یا غیر ازلی باشد.

۲۶۰. گزینه «۲»: عقل برای مسلمانان در کنار قرآن و سنت، یکی از منابع کسب احکام و معارف دین معرفی شده است و از محققان و مجتهدان می‌خواهند که از این منبع نیز برای رسیدن به حقایق دین بهره ببرند. گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» به نقش عقل به‌عنوان یکی از ابزارهای معرفت اشاره دارد، چون در این معنا معتقدند ما می‌توانیم به کمک این ابزار در آیات و روایات بیندیشیم و احکام و معارف آن‌ها را به‌دست آوریم. (دوازدهم / فصل ۸)

۲۶۱. گزینه «۱»: «تلاش یک فرد بر چه چیزی متمرکز است؟» این جمله یعنی فرد، چه هدفی را دنبال می‌کند. همان‌طور که می‌دانید اهداف علم روان‌شناسی عبارتند از: توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل. بنابراین روان‌شناسان به دنبال توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل رفتار هستند. گزینه «۱» به توصیف و تبیین علمی رفتار انسان اشاره دارد که از اهداف روان‌شناسان است.

بررسی سایر گزینه‌ها: به‌ترتیب گزینه‌های «۲»، «۳» و «۴» به شکل‌دهی فرضیه‌ها، مشاهده طبیعی رفتار و گردآوری اطلاعات اشاره دارند که همگی از جمله راه‌های رسیدن به این اهداف هستند، نه خود هدف. (درس ۱ / ص ۱۴)

۲۶۲. گزینه «۲»: تعریف عملیاتی موجب سهولت اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: به پیش‌بینی اشاره دارد که از اهداف روان‌شناسی است.

گزینه «۳»: به ارتباط بین متغیرها (پدیده‌های طبیعی) اشاره دارد که در فرضیه بیان می‌شود.

گزینه «۴»: دانشمندان در پاسخ به مسئله، فرضیه‌های قابل بررسی تجربی ارائه می‌کنند. (درس ۱ / ص ۱۸ و ۱۹)

۲۶۳. گزینه «۳»: یافته‌های روش علمی، خصوصی و شخصی نیست، بلکه هر فردی در صورت رعایت ضوابط علمی می‌تواند یافته‌های دیگران را تکرار کند. به این ویژگی روش علمی، تکرارپذیری می‌گویند.

در صورت سؤال هم به این نکته اشاره شده است که تحقیق علمی در تحقیقات دیگر و در موقعیت‌های مشابه انجام شده و به یافته‌های یکسان رسیده است. (درس ۱ / ص ۱۹)

۲۶۴. گزینه «۱»: اینکه شناخت محرک معینی تحت تأثیر ارائه پیشین همان محرک یا محرک شبیه آن باشد، نشان‌دهنده پدیده آماده‌سازی است. در پدیده آماده‌سازی، ارائه پیشین محرک، دریافت بعدی را آسان می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۲»: یادگیری، اشاره به مرحله اول حافظه یعنی ثبت و رمزگردانی اطلاعات دارد.

گزینه «۳»: مشابهت یکی از اصول گشتالت است که بر اساس آن اشیای شبیه به هم را در یک گروه قرار می‌دهیم. (درس ۳ / ص ۷۵)

۲۶۵. گزینه «۳»: در اسلام مراحل رشد انسان تا ۲۱ سالگی به سه مرحله تقسیم می‌شود. در هفت سال اول، کودک آقا و سرور است. در این دوره کودک باید آزاد باشد که بازی کند. باید عواطف و احساسات صحیح او را رشد داد و با رفتار خوب و گفتار پسندیده او را پرورش داد و بدون توقع اطاعت از او، سعی کرد که با عمل و گفتار صحیح از حس تقلیدش بهره بگیرد. (درس ۲ / ص ۴۴)

۲۶۶. گزینه «۲»: رشد هیجانی در کودکی معطوف به هیجانات ساده (ترس، خشم و محبت) است.

با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان، هیجانات ساده ذکر شده به سه هیجان مرکب (احساس پشیمانی، سپاسگزاری و ترحم) تبدیل می‌شود. پس در گزینه «۲»، خشم از هیجانات ساده است و در سایر گزینه‌ها به هیجانات مرکب اشاره شده است. (درس ۲ / ص ۴۹)

۲۶۷. گزینه «۴»: در دوره نوجوانی گرایش نوجوان به گروه همسالان بیشتر از سابق می‌شود و در کنار آن‌ها بودن برای نوجوان بسیار لذت‌بخش است و این رخداد ناشی از تغییرات رشد اجتماعی در دوره نوجوانی است.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: دوره نوجوانی بین ۱۲ تا ۲۰ سالگی است و بلوغ جنسی در نوجوانان در سنین مختلفی رخ می‌دهد. به‌طور میانگین، نوجوانان در ۱۱ تا ۱۴ سالگی به بلوغ می‌رسند.

گزینه «۲»: نوجوان در نحوه به‌کارگیری توانایی‌های شناختی، پختگی لازم را ندارد.

گزینه «۳»: در دوره نوجوانی به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی، تحریک‌پذیری نوجوان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می‌کند. (درس ۲ / ص ۵۸)

۲۶۸. گزینه «۳»: یکی از عوامل ایجاد خوگیری، آشنایی نسبی با محرک و موضوع مورد توجه است. اگر محرک موردنظر به دفعات متعدد ارائه شود، خوگیری شکل می‌گیرد. گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» همگی از عوامل ایجادکننده تمرکز هستند. (درس ۳ / ص ۷۶)

روان‌شناسی

تحلیل درس

سؤالات روان‌شناسی کنکور ۹۹ از سؤالات سال ۹۸ منطقی‌تر بود و سطح سؤالات هم آسان‌تر بود. به‌طور کلی سطح سؤالات متوسط بود و می‌توان گفت نسبت سؤالات ساده، متوسط و دشوار به نحو متناسبی توزیع شده بودند. تمام سؤالات از کتاب درسی طرح شده بود و برخلاف سال ۹۸ سؤالات خارج از کتاب و مربوط به نظام قدیم طرح نشده بود. نسبت سؤالات مفهومی و حفظی به این‌گونه بود که ۶۰٪ سؤالات، حفظی و ۴۰٪ مفهومی بودند. توزیع سؤالات بین دروس نسبت به سال گذشته، معقول‌تر بود و به‌طور مثال تعداد سؤالات مربوط به درس ۱ که در کنکور ۹۸ بسیار بود، کاهش یافته بود. اما هم‌چنان از درس ۸ به مانند سال ۹۸ فقط یک سؤال مطرح شده بود. نکته منفی در توزیع موضوعات این بود که در سؤالات مطروحه از یک درس، یک موضوع چند بار مورد توجه قرار گرفته بود. به‌طور مثال هر دو سؤال طرح‌شده از درس ۷ مربوط به مبحث اسناد بود و یا از درس ۱ دو سؤال مربوط به ویژگی‌های روش علمی داده شده بود. در نهایت آزمون روان‌شناسی ۹۹ یک آزمون متوسط و رضایت‌بخش برای دانش‌آموزان متوسط و قوی می‌توانست باشد و نکته مثبت عدم طرح سؤال از خارج از کتاب برخلاف سال گذشته بود.

۲۶۱. گزینه «۱»: «تلاش یک فرد بر چه چیزی متمرکز است؟» این جمله یعنی فرد، چه هدفی را دنبال می‌کند. همان‌طور که می‌دانید اهداف علم روان‌شناسی عبارتند از: توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل. بنابراین روان‌شناسان به دنبال توصیف، تبیین، پیش‌بینی و کنترل رفتار هستند. گزینه «۱» به توصیف و تبیین علمی رفتار انسان اشاره دارد که از اهداف روان‌شناسان است.

بررسی سایر گزینه‌ها: به‌ترتیب گزینه‌های «۲»، «۳» و «۴» به شکل‌دهی فرضیه‌ها، مشاهده طبیعی رفتار و گردآوری اطلاعات اشاره دارند که همگی از جمله راه‌های رسیدن به این اهداف هستند، نه خود هدف. (درس ۱ / ص ۱۴)

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۲: در اثر حل مسئله، به اصول و قوانینی دست می‌یابیم که در موقعیت‌های دیگر هم قابل استفاده می‌باشد، به همین دلیل یادگیری حاصل از حل مسئله در مقایسه با سایر یادگیری‌ها قابل تعمیم به موقعیت‌های دیگر است.

گزینه ۳: یکی از دلایل اینکه برخی از افراد راه حل مسئله را نمی‌دانند، این است که هدف را به صراحت تعریف نکرده‌اند نه اینکه نسبت به موضوع آگاه باشند. آگاهی کامل به مسئله، احتمال انتخاب راه‌حل بهتر را بیشتر می‌کند. **گزینه ۴:** اولین مرحله در حل مسئله تشخیص دقیق و روشن آن است، نه آخرین مرحله. (درس ۵ / ص ۱۱۸)

گزینه ۱: فردی که دارای این سبک اجتنابی است «کار امروز را به فردا می‌اندازد»، «دست، دست می‌کند» این افراد، بر این باورند که همه چیز خودبه‌خود درست می‌شود؛ در نتیجه، زمان را از دست می‌دهند و مشکل آن‌ها بیشتر می‌شود. (درس ۶ / ص ۱۴۶)

گزینه ۲: منظور از اسناد این است که موفقیت‌ها و شکست‌های خود را به چه چیزی نسبت می‌دهیم. به عبارت دیگر علت موفقیت و شکست خود را چه چیزی می‌دانیم.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: عاملی که ما را برمی‌انگیزد، به حرکت وامی‌دارد و به‌سوی رفتار معین سوق می‌دهد را انگیزه می‌گویند. (ص ۱۶۲) **گزینه ۳:** به مجموعه عوامل فرازیستی که باعث به حرکت در آوردن رفتار و شناخت ما می‌شود، نگرش می‌گویند. (ص ۱۶۰)

گزینه ۴: وقتی شخص دارای دو شناخت هم‌زمان باشد که با یکدیگر در تضاد هستند می‌گویند او دارای ناهماهنگی شناختی است. (درس ۷ / ص ۱۷۴)

گزینه ۴: در تعارض اجتناب - اجتناب هر دو گزینه‌ای که فرد باید انتخاب کند، نامطلوب و ناخواسته‌ای است و فرد مجبور به انتخاب یکی از آن‌هاست. در سایر گزینه‌ها تعارض گرایش - اجتناب وجود دارد؛ زیرا فرد با یک موضوع مواجه است که هم جنبه خوشایند و هم جنبه ناخوشایند دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: رفتن به پارک لذت‌بخش است (جنبه مثبت)، ولی ترس از کرونا را هم ایجاد می‌کند. (جنبه منفی)

گزینه ۲: موتورسواری لذت‌بخش است (جنبه مثبت)، ولی ترس از آسیب دیدن را هم ایجاد می‌کند. (جنبه منفی)

گزینه ۳: داشتن وزن متناسب ضروری و خوشایند است (جنبه مثبت)، ولی مانع خوردن غذاهای چرب و پرکالری می‌شود. (جنبه منفی) (درس ۶ / ص ۱۵۱ و ۱۵۲)

گزینه ۴: «فشار روانی» عبارت است از نیاز برای دوباره سازگار شدن با شرایط جدید زندگی. «مقابل» به معنای تلاش فرد برای از بین بردن فشار روانی و یا به حداقل رساندن و تحمل آن است. (درس ۸ / ص ۱۹۵)

گزینه ۱: وقتی یادگیرندگان، شکست را به چیزی نسبت می‌دهند که نمی‌توانند آن را کنترل کنند؛ مانند توانایی پایین و دشواری تکلیف، انگیزه بسیار کمی برای جبران آن خواهند داشت. همین‌طور کسانی که شکست را به عوامل پایدار، مانند استعداد و دشواری تکلیف، نسبت می‌دهند، دچار یأس و دلسردی برای دفعات بعدی می‌شوند.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۲: عوامل درونی ناپایدار یعنی عواملی که مربوط به شخص است، اما همیشگی و ثابت نیست، بلکه می‌تواند تغییر کند. مثل تلاش، برنامه‌ریزی، درس نخواندن و ... نسبت دادن شکست به این عوامل باعث می‌شود انگیزه تلاش برای جبران پیدا کنیم.

گزینه ۳: این گزینه ربطی به موضوع سؤال ندارد. ناهماهنگی شناختی زمانی اتفاق می‌افتد که بین رفتار و باورهای فرد هماهنگی نباشد.

گزینه ۴: اگر فرد باور داشته باشد که بین رفتار و پیامد آن ارتباط وجود دارد، انگیزه تلاش پیدا می‌کند. (درس ۷ / ص ۱۷۵ و ۱۷۶)

گزینه ۴: با توجه به نمودار ابینگهوس، بیشترین مقدار فراموشی در ساعات نخست بعد از یادگیری صورت می‌گیرد. بر اساس نمودار، بعد از گذشت ۱ ساعت تقریباً نیمی از مطالب حافظه فراموش می‌شود و بعد از آن با گذشت زمان از شدت فراموشی کاسته می‌شود. (درس ۴ / ص ۱۰۰ و ۱۰۱)

گزینه ۲: از ساده‌ترین شیوه‌های انتقال اطلاعات از حافظه کوتاه‌مدت به بلندمدت، بازگویی و تمرین است.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: ظرفیت حافظه کوتاه‌مدت محدود است. حداکثر لغت قابل یادآوری 7 ± 2 یعنی ۵ تا ۹ لغت است.

گزینه ۳: شباهت بین مرحله نگهداری و بازیابی مربوط به حافظه بلندمدت است. **گزینه ۴:** اطلاعات ثبت‌شده در مرحله رمزگردانی، لزوماً به حافظه بلندمدت منتقل نمی‌شوند. ممکن است در سطح حافظه حسی باقی بمانند. مرحله رمزگردانی از مراحل حافظه در مرحله دریافت اطلاعات است که به هر سه نوع حافظه مربوط است و با «توجه» وارد حافظه کوتاه‌مدت و سپس با «تکرار و تمرین» وارد حافظه بلندمدت می‌شود. (درس ۴ / ص ۹۴)

گزینه ۳: هنگامی که محرکی وجود ندارد ولی فرد آن را گزارش می‌کند، در واقع محرکی که غایب بوده است را ردیابی کرده است، این حالت را هشدار کاذب می‌گویند. در این مثال نیز، فرد به صدایی پاسخ داده که وجود خارجی نداشته و غایب بوده؛ پس هشدار کاذب اتفاق افتاده است.

بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: اگر کسی صدایش نمی‌کرد و او هم جواب نمی‌داد، رد درست اتفاق افتاده بود.

گزینه ۲: اگر صدایش می‌کردند و او هم جواب می‌داد، تصمیم درست اتفاق افتاده بود.

گزینه ۴: این گزینه جزء موقعیت‌های ردیابی علامت نیست.

نکته: در موقعیت‌های ردیابی علامت، دو خطا اتفاق می‌افتد، هشدار کاذب و از دست دادن موقعیت هدف؛ پس فقط کافی است در این سؤال تشخیص دهیم که فرد موردنظر دچار خطا شده است و گزینه ۳ را انتخاب کنیم.

گزینه ۴: گوش به‌زنگی یکی از کارکردهای توجه است. به توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دوره زمانی طولانی گوش به‌زنگی می‌گویند. **بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه ۱:** توجه مداوم و پایدار به یک موضوع، تمرکز نام دارد، نه بالعکس. (ص ۷۳)

گزینه ۲: انتخاب یک محرک از بین محرک‌های مختلف، توجه نام دارد. (ص ۷۰ و ۷۳) **گزینه ۳:** همه آنچه دریافت می‌کنیم، تفسیر نمی‌شود. بسیاری از محرک‌های حسی در حد تحریک گیرنده‌ها باقی می‌ماند و وارد فضای ادراکی نمی‌شود؛ بنابراین در ادراک، همه دریافت‌های حسی تفسیر نمی‌شود. (ص ۸۱)

(درس ۳ / ص ۷۸)

گزینه ۳: حضرت علی (ع) در حکمت ۲۷۴ نهج‌البلاغه شرط تصمیم‌گیری را رسیدن به یقین می‌داند و می‌فرماید: «چون به یقین رسیدید، اقدام کنید».

گزینه ۲: مهم‌ترین ویژگی روش‌های تحلیلی این است که دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین می‌کند. سایر گزینه‌ها ویژگی روش‌های اکتشافی حل مسئله است. (درس ۵ / ص ۱۲۴)

گزینه ۱: در مسئله‌های خوب تعریف‌نشده ابهام‌های زیادی وجود دارد، اقدامات مشخص و استاندارد نداریم و نمی‌دانیم آیا استفاده از این اقدامات ما را به هدف موردنظر می‌رساند یا خیر. مسئله‌های بد تعریف‌شده به معنای پیچیده بودن و دشواری حل یک مسئله است. به عبارت دیگر مسئله‌های بد تعریف‌شده از آنجا که علل متعددی دارند، به راحتی قابل تعریف نیستند.